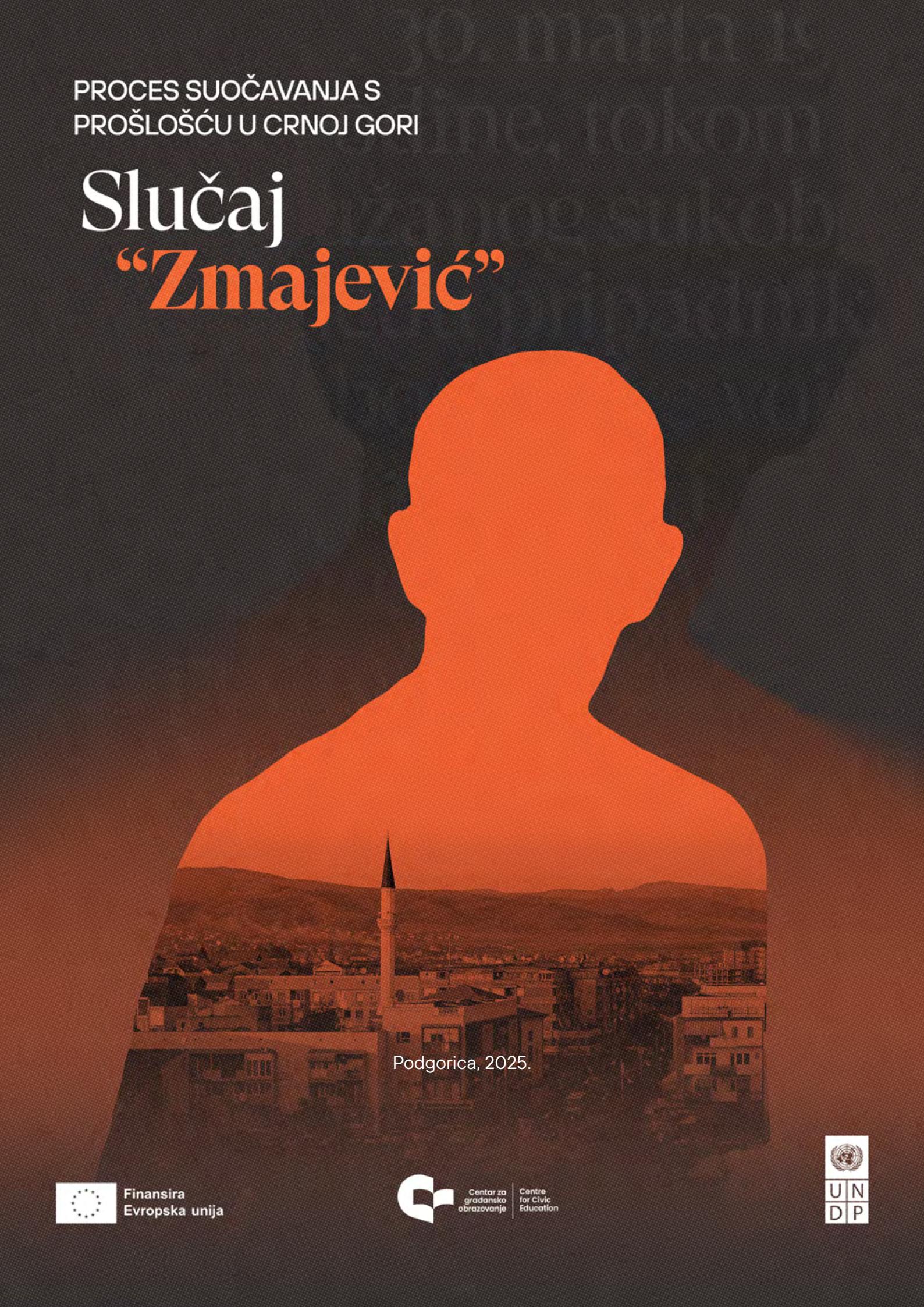

PROCES SUOČAVANJA S
PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI

Slučaj “Zmajević”

Podgorica, 2025.

Finansira
Evropska unija

Centar za
građansko
obrazovanje | Centre
for Civic
Education

Suočavanje s prošlošću u Crnoj Gori Slučaj "Zmajević"

Izdavač:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Za izdavača:

Daliborka Uljarević

Urednik:

Damir Suljević

Redakcija:

Itana Gogić

Dizajn i produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Tiraž:

50

Štampa:

Studio Mouse

ISBN 978-9940-44-080-0
COBISS.CG-ID 34016516

Finansira
Evropska unija

Ova publikacija dio je projekta „Obrazovanje za budućnost – tranziciona pravda za pomirenje“ Centra za građansko obrazovanje (CGO), a u okviru regionalnog projekta *Podrška EU izgradnji povjerenja na Zapadnom Balkanu*, koji finansira Evropska unija (EU) i sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost CGO-a i autora i ne odražava nužno EU niti UNDP stavove.

PROCES SUOČAVANJA S
PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI

Slučaj “Zmajević”

Podgorica, 2025.

Sadržaj

- 5** Uvodne napomene
- 6** Optužnica Specijalnog državnog tužilaštva Kt-S. br. 219/16 od 02. 02. 2017. godine
- 7** Presuda Višeg suda u Podgorici br. K-S 2/2017 od 05. 06. 2019. godine
- 39** Presuda Apelacionog suda br. Kž – S 14/2019 od 18. 11. 2019. godine
- 44** Rješenje Vrhovnog suda br. Kž-S II 2/2020 od 09. 06. 2020. godine
- 46** Rješenje Vrhovnog suda br. Kž-S II 5/2020 od 29. 09. 2020. godine

Uvodne napomene

Dana 30. marta 1999. godine, tokom oružanog sukoba između pripadnika Oslobodilačke vojske Kosova (OVK) i Vojske Jugoslavije (VJ) na području sela Žegra i Dunav, izvršen je ratni zločin protiv civilnog stanovništva albanske nacionalnosti. U tom periodu, grubo kršeći osnovna pravila međunarodnog humanitarnog prava – konkretno čl. 3 st. 1a i čl. 33 IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica u ratu – Vlado Zmajević, vojnik i dobrovoljac u III pješadijskom bataljonu VJ, počinio je ubistva civila albanske nacionalnosti i pljačku njihove imovine, čime je izvršio krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakonika SRJ.

Postupajući u suprotnosti sa pravilima ratovanja, Zmajević je bez opravdanja izveo brutalna ubistva nenaoružanih civila. Tokom povratka sa granice sa Republikom Makedonijom, u teretnom vozilu sa potporučnikom Danijelom Čolićem, zaduženim za rukovođenje jedinicom dobrovoljaca, Zmajević je naredio zaustavljanje vozila u selu Dunav. Uočivši pastira Imera Kadriua, koji je čuvalo stoku, Zmajević ga je upitao ko je i kuda ide. Kada je ovaj odgovorio na albanskom jeziku, Zmajević je iz automatske puške ispalio tri hica i usmrtio ga.

Potom je nastavio ka selu Žegra, gdje ga je dobrovoljac JNA Damir Nović prevezao do kuće Ćazima Hazirija. U dvorištu te kuće, Zmajević je iz automatske puške pucao u Hazirija i Mijazima Idrizija, nanoseći im smrtonosne povrede. Zatim je ušao u kuću, napao Ćamilu Haziri nožem, zadavši joj dvije rane na glavi, a zatim iz automatske puške pucao u njeno tijelo, nanijevši joj povrede uslijed kojih je preminula. Nakon krvavog pira, prema navodima iz optužnice, Zmajević je otudio nakit iz kuće ubijenih.

Specijalno državno tužilaštvo (SDT) je tek u februaru 2017. godine podiglo optužnicu protiv Vlada Zmajevića zbog osnovane sumnje da je izvršio ratni zločin protiv civilnog stanovništva tokom rata na Kosovu.

Prvostepenu presudu donijelo je specijalno vijeće Višeg suda u Podgorici 5. juna 2019. godine, proglašivši Zmajevića krivim i osudivši ga na 14 godina zatvora. Apelacioni sud Crne Gore je, rješavajući po žalbama branilaca optuženog, 18. novembra 2019. potvrdio presudu, čime je ovaj slučaj pravosnažno okončan dvije godine nakon podizanja optužnice, a gotovo dvije decenije nakon počinjenog zločina. Vrhovni sud je septembra 2020. godine odbio kao neosnovanu žalbu Zmajevića na rješenje Vrhovnog državnog tužilaštva, kojim je odlučeno da nema razloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, potvrđujući takvu odluku tužilaštva.

Slučaj Vlada Zmajevića predstavlja jedno od rijetkih domaćih suđenja za ratne zločine koje je dobilo ovakav pravosudni epilog u Crnoj Gori. Iako je presuda važna u simboličkom i pravnom smislu, dug vremenski period do podizanja optužnice i izricanja presude ukazuje na ozbiljne slabosti institucionalnog odgovora na ratne zločine.

Pitanje političke volje, profesionalne kapacitiranosti i spremnosti sistema da se suoči sa zločinima iz prošlosti ostaje i dalje otvoreno kad je riječ o procesuiranju ratnih zločina u Crnoj Gori.

Optužnica Specijalnog državnog tužilaštva Kt-S. br. 219/16 od 02. 02. 2017. godine

CRNA GORA
SPECIJALNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Kt-S.br.219/16

Podgorica, 02. 02. 2017. godine

VIŠEM SUDU
PODGORICA

Na osnovu čl. 44 st. 2 tač. 5, čl. 290 st. 2, čl. 291 i čl. 292 Zakonika o krivičnom postupku, podižem

OPTUŽNICU¹

Protiv: **Zmajević Vlada, JMBG, od oca i majke, rođene, rođen godine u, sa prebivalištem uu, naselje br....., državljanin,, otac, imovnog stanja, osuđivan, u pritvoru od 04.08.2016. godine od 09,00 časova po rješenju sudske istrage u Podgorici Kris. br. 38/16 od 05.08.2016. godine, koji je produžen rješenjima Višeg suda u Podgorici Kvs. br. 99/16 od 02.09.2016. godine i Vrhovnog suda Crne Gore Krs. br. 10/16 od 03.11.2016. godine i ima trajati do 04.02.2017. godine do 09,00 časova.**

Zato što je: Dana 30. 03. 1999. godine, na području sela Žegra i Dunav, Opština Gnjlane, AP Kosovo i Metohija, za vrijeme oružanog sukoba između pripadnika naoružane vojne organizacije tzv. Oslobođilačke vojske Kosova – OVK-a i pripadnika VJ, kršeći pravila međunarodnog prava - čl. 3 st. 1a i čl. 33 IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, kao pripadnik VJ, III pješadijskog bataljona iz sastava 175 P br - VP 5300 L – vojnik, dobrovoljac, prema licima koja neposredno nisu učestvovala u neprijateljstvima - civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti, nije postupao u svakoj prilici čovječno i bez ikakve diskriminacije zasnovane na nacionalnom porijeklu, vjeri i ubjedjenju, već je vršio ubistva civilnog stanovništva albanske nacionalnosti i pljačkanje njihove imovine, pri čemu je uračunljiv, svjestan svoga djela, htio njegovo izvršenje i znao da je njegovo djelo protivpravno, na način što je označenog dana 30.03.1999. godine, prilikom povratka sa granice sa Republikom Makedonijom - karaule u selo Žegra, dok se vozio teretnim vozilom sa potporučnikom Čolić Danijelom, koji je bio zadužen da rukovodi jedinicom dobrovoljaca, i kada su prolazili kroz područje sela Dunav naredio NN vozaču teretnog vozila da zaustavi vozilo u trenutku kada je pored puta primijetio oštećenog Kadriu Imera, čobanina koji je čuvao stoku, zatim izašao iz vozila i pitao istog ko je i gdje ide, pa kada je oštećeni na albanskom jeziku izgovorio nekoliko riječi, okr. Zmajević je iz automatske puške ispalio tri hica u oštećenog nanoseći mu povrede od kojih je isti preminuo, da bi zatim po dolasku ispred sela Žegra sreo Nović Damira, dobrovoljnca JNA koji se nalazio u putničkom vozilu marke „Opel askona“ i zahtijevao od istog da ga odveze u selo Žegra, što je isti učinio, pa su se putničkim vozilom dovezli do dvorišta kuće oštećenog Haziraj Ćazima nakon čega je okr. Zmajević izašao iz vozila, ušao u dvorište i pošao prema kući iz koje su u tom trenutku izašli oštećeni Haziraj Ćazim i Idrizi Mijazima u koje je okr. Zmajević iz automatske puške ispalio više hitaca nanoseći im povrede od kojih je kod istih nastupila smrti, nakon čega je ušao u kuću u kojoj se nalazila oštećena Haziraj Ćamila i nakon kraće rasprave, okr. Zmajević je nožem udario oštećenu dva puta u predjelu glave, a zatim je iz automatske puške ispalio dva hica u predjelu stomaka i grudi oštećene, nanoseći joj povrede od kojih je kod iste nastupila smrt, nakon čega je iz kuće oduzeo minduše, oštećene Haziraj Ćamile i nakit H.G.;

- čime je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ,

SPECIJALNI TUŽILAC
Lidija Vukčević

¹ Optužnica je potvrđena rješenjem Višeg suda u Podgorici Kvso. br. 1/17 od 03.03.2017. godine

Presuda Višeg suda u Podgorici br. K-S 2/2017 od 05. 06. 2019. godine

VIŠI SUD U PODGORICI

K – S 2/2017

05. jun 2019.

Ks. 2/17

U IME CRNE GORE

Specijalno odjeljenje Višeg suda u Podgorici, u vijeću sastavljenom od sudija Dragoja Jovića, kao predsjednika vijeća, Dragice Vuković i Radomira Ivanovića, kao članova vijeća, uz učešće namještenika suda Cupara Mile, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Zmajević Vlada, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, nakon održanog glavnog i javnog pretresa dana 16. 05. 2019. godine, u prisustvu specijalnog tužioca Lidiye Vukčević, punomočnika predstavnika oštećenih porodica Markić Lora, adv. iz Ulcinja, optuženog Zmajević Vlada i njegovog branioca Koldžić Ljiljane, adv. iz Podgorice, donio je i dana 05. 06. 2019. godine, javno objavio

PRESUDU

OPTUŽENI Zmajević Vlado, JMBG 1.., od oca M. i majke M., rođene B., rođen godine, u N., sa prebivalištem u Nikšiću, naselje R. br. 3.., državljanin Crne Gore, nezaposlen, razveden, otac jednog djeteta, srednjeg imovnog stanja, osuđivan presudom Okružnog suda Novi Sad K. br. 39/93 od 28. 04. 1994. godine, zbog krivičnog djela iz čl. 166 KZS na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, presudom Višeg suda u Titogradu K. br. 28/90 od 29. 04. 1991. godine, zbog krivičnog djela ugrožavanja javnog saobraćaja, na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, presudom Osnovnog suda u Kotoru K. br. 107/89 od 30. 03. 1995. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, uslovno na 2 (dvije) godine i zbog krivičnog djela iz čl. 153 stav 1 KZ CG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 179/00 od 21.12.2004. godine, na kaznu zatvota u trajanju od 40 dana, zbog krivičnog djela iz čl. 195 stav 1 KZCG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 440/99 od 08. 07. 2006. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) mjeseca, zbog krivičnih djela iz čl. 164 stav 1 i 204 stav 1 KZCG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 365/06 od 18.03.2008. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 30 dana, zbog krivičnog djela iz čl. 403 stav 2 i 1 KZCG i presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 522/13 od 16.07.2014. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci, zbog krivičnog djela iz čl. 376 stav 3 u vezi stava 1 KZCG.

KRIVJE

Zato što je: Dana 30. 03. 1999. godine, na području sela Žegra i Dunav, opština Gnjilane, AP Kosovo i Metohija, za vrijeme oružanog sukoba između sa jedne strane koalicije NATO snaga i pripadnika naoružane vojne organizacije tzv. Oslobođilačke vojske Kosova – OVK-a i sa druge strane Savezne Republike Jugoslavije – pripadnika Vojske Jugoslavije, kršeći pravila međunarodnog prava – čl. 3 st. 1a IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, kao pripadnik Vojske Jugoslavije, III pješadijskog bataljona iz sastava 175 P br. VP 5300 Leskovac – vojnik, dobrovoljac, prema licima koja neposredno nisu učestvovala u neprijateljstvima – civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti, nije postupao u svakoj prilici čovječno i bez ikakve diskriminacije zasnovane na nacionalnom porijeklu, vjeri i ubjedenju, već je vršio ubistva civilnog stanovništva albanske nacionalnosti, pri čemu je uračunljiv, svjestan svoga djela, htio njegovo izvršenje i znao da je njegovo djelo protivpravno, na način što je označenog dana 30.03.1999. godine, prilikom povratka sa granice sa Republikom Makedonijom – karaule u selo Žegra, dok se vozio teretnim vozilom sa potporučnikom Čolić Danijelom, koji je bio zadužen da rukovodi jedinicom dobrovoljaca, i kada su prolazili kroz područje sela Dunav, naredio NN vozaču teretnog vozila da zaustavi vozilo u trenutku kada je pored puta primijetio oštećenog Kadriu Imera, čobanina koji je čuvao stoku, zatim izašao iz vozila i pitao istog ko je i gdje ide, pa kada je oštećeni na albanskem jeziku izgovorio nekoliko riječi,

okr. Zmajević je iz automatske puške ispalio tri hica u oštećenog nanoseći mu povrede od kojih je isti preminuo, usled iskrvarenja, da bi zatim po dolasku ispred sela Žegra sreo Nović Damira, dobровoljca JNA koji se nalazio u putničkom vozilu marke „Opel askona“ i zahtjevao od istog da ga odveze u selo Žegra, što je isti učinio, pa su se putničkim vozilom dovezli do dvorišta kuće oštećenog Haziraj Čazima, nakon čega je okr. Zmajević izašao iz vozila, ušao u dvorište i pošao prema kući iz koje su u tom trenutku izašli oštećeni Haziraj Čazim i Idrizi Mijazim u koje je okr. Zmajević iz automatske puške ispalio više hitaca, nanoseći im povrede od kojih je kod istih nastupila smrt, i to kod oštećenog Idrizi Mijazima usled iskrvarenja iz rascjepa aorte i vijuga crijeva, a kod oštećenog Haziraj Čazima usled iskrvarenja iz rascjepa krvnih sudova male karlice i rascjepa vijuga crijeva, nakon čega je ušao u kuću u kojoj se nalazila oštećena Haziraj Čamila i nakon kraće rasprave, okr. Zmajević je nožem udario oštećenu dva puta u predjelu glave, nanoseći joj reznu ranu desne strane lica, a zatim je iz automatske puške ispalio hitac u predjelu stomaka, grudi oštećene, nanoseći joj povrede od kojih je kod iste nastupila smrt, usled iskrvarenja iz rascjepa jetre, slezine i lijevog plućnog krila i raskidanih krvnih sudova, čime je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ pa ga sud primjenom citirane zakonske odredbe i člana 33, 38 i 41 KZ SRJ, te člana 374 Zakonika o krivičnom postupku

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 14 (ČETRNAEST) GODINA, u koju kaznu mu se uračunava vrijeme lišenja slobode i ono koje je proveo u pritvoru počev od 04. 08. 2016. godine, pa nadalje.

Na osnovu čl. 239 Zakonika o krivičnom postupku, predstavnici oštećenih porodica pok. Haziraj Čazima i Čamile, pok. Idrizi Mijazima i pok. Kadriu Imeru, upućuju se da imovinskopopravni zahtjev za naknadu štete u cijelini ostvaruju u parničnom postupku.

Na osnovu čl. 229 u vezi čl. 226 Zakonika o krivičnom postupku, optuženi se obavezuje na plaćanje troškova krivičnog postupka u iznosu od 5.683,00 eura, kao i sudskog paušala u iznosu od 150,00 eura, u roku od petnaest dana po pravosnažnosti presude.

O b r a z l o ž e n j e

Optužnicom Specijalnog državnog tužilaštva Kt-S. br. 219/16 od 03. 02. 2017. godine, koja je precizirana na zapisniku od 16. 05. 2019. godine, stavljeno je na teret optuženom Zmajević Vladu da je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ, koje je činjenično bliže opisano u izreci presude.

Sud je u dokaznom postupku neposredno saslušao u svojstvu svjedoka ovlašćene predstavnike porodica oštećenih H.M., I.N., K.A., H.F., te video konferencijskim putem svjedoke Đ.Ž., K.G., Nović Damira, S.S., P.M., kao i neposredno pred ovim sudom svjedoka Čolić Danijela, kao i vještakne neuropsihijatrijske struke prof. dr Milić Stanka neuropsihijatra, dr Golubović Željka psihijatra i B.I.S. psihologa, koji su branili svoj pisani nalazi i mišljenje od 04. 03. 2019. godine, vještaka za sudsku medicinu prof. dr Šoć Miodraga, koji je branio svoj pisani nalaz i mišljenje od 18. 04. 2019. godine, kao i vještaka balističke struke Bakić Božidara, koji je branio svoj pisani nalaz i mišljenje od 24.04.2019. godine, te je u skladu sa zakonom pročitao iskaze svjedoka S.R., Đ.S. i I.N., tri potvrde o privremeno oduzetim predmetima SUP Gnjilane od 31.03.1999. godine, izdate na ime Zmajević Vlada, službenu belešku Vojnobezbednosne agencije - Vojna pošta 1... N., br. 10-470 od 23.04.2005. godine, zapisnik o uviđaju istražnog sudije Okružnog suda u Gnjilanu Kr. br. 28/99 od 31.03.1999. godine, Izvještaj o autopsiji br. 04/99/DK od 13.10.1999. godine, za Idrizi Mijazima, Izvještaj o autopsiji br. 05/99/DK od 13.10.1999. godine, za Haziraj Qazima, Izvještaj o autopsiji br. 06/99/DK od 13.10.1999. godine, za lice Haziraj Qamilu, sa prevodima sudskog tumača, te dokumentaciju koja se odnosi na eshumaciju Kadriu Ymeru, od 16.10.1999. godine, sa prevodom sudskog tumača, izvod iz registra umrlih MUP Republike Kosovo od 17.01.2017. godine, za Kadriu Imeru, uvjerenje Ministarstva pravde br. 02/2-3769/16 od 08.08.2016. godine, te je izvršio uvid u fotodokumentaciju i skicu lica mjesta SUP-a Gnjilane, koja se odnosi na oštećene Haziraj Čazima, Haziraj Čamili i Idrizi Mijazima i čini sastavni dio zapisnika o uviđaju.

Iz spisa predmeta proizilazi da je Viši sud u Beogradu – Odjeljenje za ratne zločine donijelo 14. 07. 2015. godine, rješenje o pokretanju postupka kojim se ustupa krivično gonjenje nadležnim pravosudnim organima Crne Gore, protiv Zmajević Vlada iz Nikšića, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ. Navedeno rješenje je postalo pravosnažno 21.09.2015. godine.

Optuženi Zmajević Vlado je u odbrani od 03. 04. 1999. godine, u prethodnom postupku, koji je vođen pred Vojnim sudom pri Komandi PRK, naveo da je u Gnjilane stigao kao dobrovoljac. Uniformu je zadužio u B.P., a oružje u Nišu. U Gnjilanu se već nalazila jedna jedinica iz L., kojoj se priključio sa ostalim dobrovoljcima. Nakon toga je sa grupom

vojnika prebačen u selo Žegra. Smjestili su se u jednu fabričku halu. Jedan od potpukovnika, za koga je kasnije saznao da se zove Đ., pred strojem u kome se i on nalazio objasnio im je da se nalaze u selu u kome ima svega stotinak srpskih kuća, i da su ostale albanske kuće, te da budu posebno obazrivi, jer se preko rijeke nalaze teroristi.

Takođe im je rekao da će srpski živalj obavijestiti da ispred svojih kuća izbace bjele peškire, zato što će u jutarnjim časovima krenuti u akciju likvidacije i hvatanja preostalih terorista. Iste večeri, počela je pucnjava, i kada su izašli iz hale, video je da vojska privodi neke Šiptare, za koje se sumnjalo da su pucali sa džamije. U toj fabričkoj hali su prespavali, a ujutro ih je straža obavijestila da se neki Šiptari nalaze u vinogradu, pa je sa dobrovoljcima Novićem, Đ., Č. i Đ., krenuo u pretragu. Pretresli su 3 - 4 napuštene šiptarske kuće na kraju sela. U jednoj od tih kuća je zatekao mrtvog čovjeka. Pretražujući jednu od ostalih kuća došlo je do rušenja jednog ormara iz kojeg je ispala kutija sa zlatnim nakitom. U kutiji se nalazilo više narukvica, zlatnih lanaca i prstenova koje je pokupio. Pokazao ih je ostalim vojnicima. Svako od njih je uzeo nakit po svojoj želji, a za sebe je zadržao jedan lanac dužine oko 2 metra, 1 zlatnu narukvicu i jedan zlatni prsten.

Nakon ove pretrage vratili su se kod fabričke hale, ukrcali u kamione, i otišli na granicu prema Makedoniji. Nije im saopšteno gdje tačno treba da odu, a kada su stigli rečeno im je da nedostaju vojnici Đ. i Nović. Nadalje je pojasnio da se on potom, sa Čolićem i još nekim vojnicima vratio u selo Žegra. Tamo je u vozilo marke "Opel askona" zatekao Đ. i Novića, sa kojim se odvezao niz ulicu, u pravcu centra tog sela. U jednom momentu je primjetio jednog civila - mladića, za koga je prepostavio da je šiptarske nacionalnosti, i koji je, nakon što ih je ugledao, počeo da bježi. Nešto je nosio u ruci. Pratili su ga vozilom sve dok nije skrenuo u jednu sporednu ulicu. Na uglu te ulice izašli su iz kola. Mladić je ušao u jednu kuću, iz koje su odmah izašla dva čovjeka.

Kako je padao mrak i bojeći se da ne upotrijebe oružje, odmah je zapucao i obojicu likvidirao. Potom je ušao u kuću u kojoj je zatekao jednu ženu. Pitao je gdje se nalazi mladić za kojim je trčao. Tvrdi da ga je odmah počela psovati i pljuvati, i da je nakon toga izvadio nož iz pojasa i dva puta je udario u predjelu glave. Ona ga je ponovo pljunula tada je iz automatske puške, u nju ispalio jedan metak.

Nakon toga je izašao iz kuće i od nekih vojnika je saznao, da je mladić kojeg je jurio, preskočio ogradu i pobjegao. Tada je ponovo sjeo u auto i sa Novićem se vratio na granicu sa Makedonijom. Tamo su prespavali i sledećeg dana se sa ostalim vojnicima vratio u selo Žegra u kojem je uhapšen od strane vojne policije. Kod njega je pronađen jedan zlatan lanac od 2 metra, 1 zlatna narukvica, 1 zlatni prsten, kao i 100 DEM za koje tvrdi da se radilo o njegovom novcu. Tvrdi da kod njega nisu pronađene ženske minduše, kao što je to navedeno u potvrđu o privremeno oduzetim predmetima od 31. 03. 1999. godine. Na kraju je pojasnio da je dva civila ubio zato što se bojao za svoju bezbjednost i da iz kuće u kojoj je lišio života i jednu ženu ni on, ni Nović nijesu ništa uzeli. Takođe je pojasnio, da stvari koje su opisane u potvrđu o privremeno oduzetim predmetima od 31. 03. 1999. godine, ne pripadaju njemu, nego su samo nađene u vozilu kojim je upravljao Nović. Zato nije ni htio da potpiše tu potvrdu.

U odbrani koju je dao 14. 04. 1999. godine, u postupku istrage, koja je vođena pred Vojnim sudom pri Komandi PRK, on je ostao pri navodima prethodno iznijete odbrane, s tim što je ponovio da nikog drugog nije ubio 30. 03. 1999. godine, osim ta tri civila, što je i priznao na tom zapisniku o njegovom saslušanju. U toj odbrani je negirao da je ubio bilo koga, dok je bio u društvu sa Čolićem, ne sporeći da je, u povratku sa granice iz kamiona pucao u vazduh. Zlatne predmete koji su od njega oduzeti potiču iz premetačine, koju je izvršio u prepodnevnim časovima 30.03.1999. godine, zajedno sa Nović Damicom, Ž.Đ., Đ.S.. Ne zna pod kojim su okolnostima Nović Damir i Đ.Ž. došli u posjed automobila marke "Opel askona", crvene boje, niti zna ko je ubio vlasnika tog vozila. Smatra da je proces koji se protiv njega vodio montiran, kako bi se opravdala ubistva, koja su počinjena prije njegovog dolaska u selo Žegra, a možda, i u toku njegovog boravka u tom selu, jer je video dosta ubijenih civila, dok je boravio u tom selu. Na kraju je ponovo pojasnio da je ubio troje civila, nakon jurnjave za jednim civilom koji nije htio da se zaustavi. Kao što je već naveo dvojicu muškarca iz te kuće, je ubio zato što je pomislio da će oni ubiti njega iako nije odmah mogao da vidi, da li su naoružani ili nijesu, dok je ženu ubio, zato što ga je psovala i pljuvala, što ga je strahovito uvrijedilo, obzirom da je bio u uniformi Vojske Jugoslavije i kao pripadnik te vojske. Takođe, je ponovio da je proces koji se vodi protiv njega montiran, jer ga je incirala policija da bi se opravdala ubistva koja su učinjena prije njegovog dolaska u selo Žegra, u kome je video dosta ubijenih civila za vrijeme tog njegovog kratkog boravka u selu.

U odbrani pred Specijalnim državnim tužilaštvom negirao je izvršenje krivičnog djela koja su mu stavljeni na teret, ne sporeći da je u selu Žegra prespavao jednu noć i da je sledećeg dana kada su se čuli pucnji iz vinograda, po naredbi kapetana Đ., vršio pretres tog područja sa petoricom vojnika koji su se nalazili sa njim u jedinici. Sjeća se su to bili Đ. i Nović, dok se ne sjeća da li je sa njim bio K.. Vršeći pretragu sela po kućama i okolo kuća, video je mrtve ljudi prepostavljajući da su u nekom prethodnom periodu ubijeni. Nakon izvjesnog vremena pozvani su da se vrate u

hangar odakle su kamionima odvezeni na granicu sa Makedonijom. Kada je tamo stigao video je da sa njima nije došao Nović, nego je on tek u popodnevni satima stigao na granicu vozilom marke „Opel askona”, crvene boje. Na njegovo pitanje odakle mu to vozilo, odgovorio je da ga je našao pored puta i da ga je upalio na žice. Takođe mu je rekao da u njemu nema mnogo goriva da bi se zajedno mogli vratiti u selo Žegra. Kako se radilo o kasnim večernjim časovima i kako nijesu uspjeli da nađu gorivo, odlučili su da prespavaju u vozilu. U jutarnjim satima dok su spavali u vozilu, lišeni su slobode od strane specijalne jedinice policije i tom prilikom u gepeku vozila pronađen je nakit. Nije mu poznato odakle ove stvari potiču i kako su se našle u gepeku vozila. Odmah nakon toga su odvedeni u Istražni zatvor u Prištini, pa u Istražni zatvor u L., nakon čega je prebačen na neuropsihijatriju u Niš, odakle je otisao kući. Niko ga osamnaest godina nije pitao ništa u vezi ovih događanja u selu Žegra.

Na glavnom pretresu optuženi nije priznao izvršenje krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, niti svoju krivicu za to djelo, naglašavajući da je vojsku služio 87/88. godine, u 63. padobranskoj brigadi vojske Jugoslavije i da se 1999. godine, početkom NATO agresije – bombardovanja Republike Srbije i Crne Gore, zatekao sa porodicom u Z., gdje je preko medija – televizije saznao da se dobrovoljci pozivaju na Kosovo, jer se tamo čeka upad NATO snaga i Albanije. U B.P. je zadužio uniformu i potom je upućen u Niš, gdje je ostao 2 – 3 dana, te 29. marta sa ostalim pripadnicima krenuo na Kosovo. Kasnili su sa dolaskom u Gnjilane, jer je pri ulasku na teritoriju Kosova, kolona autobusa napadnuta od strane terorista. Ubrzo im je iz Gnjilana naređeno da moraju da idu u selo Žegra, koje se nalazi u blizini granice sa Makedonijom. Stigli su u kasnim popodnevni satima i smješteni su u nekom hangaru i napuštenim albanskim kućama. U osam autobusa stiglo ih je oko 400 – 500. Lično je smješten u hangar sa vojnicima iz Z. i V. koji su došli u istom autobusu. Tokom noći je bilo pucanja u selu, ali nijesu mogli da ustanove odakle dolazi, pošto su se nalazili na samom kraju sela. U ranim jutarnjim satima stražar im je rekao da je na stotinjak metara od hangara u vinogradima uočeno kretanje civila, pa je po dogovoru sa poručnikom Čolićem, koji je određen za komandira voda, otisao da vidi o čemu se radi. Pri pregledu jedne od obližnjih kuća, nakon što su se uvjerili da u vinogradu nema nikoga, nakon udarca nogom u unutrašnja vrata sa nekog ormara je pala drvena kutija iz koje je ispaо nakit koji se rasuo po podu. zajedno sa njim bili su pored Čolić, Đ., I., K., S. ili Đ., Nović, pa su pogledali taj nakit i pomislili da se radi o bijuteriji. Uzeo je jedan lanac, dužine oko dva metra, stavio ga oko vrata ispod bluze, kao i zlatnu narukvicu i prsten. Svako od njih je uzeo po nešto. Nakon toga otisao je niz ulicu sa Đ. i Novićem i na jednom su začuli galamu i vidjeli vojnika koji se raspravlja sa jednim čovjekom. Iako je on govorio da nema nikog u kući u dvorištu, odlučili su da uđu i provjere ko se tamo nalazi. Unutra su zatekli oko 20-ak Albanaca, žena i djece i momaka od 15 – 16 godina.

Nijesu znali šta da rade i poslali su jednog vojnika kod potpukovnika Đ. Kada se vratio rekao im je da tu ostanu i odredio je dva vojnika za stražu. Oni su nastavili da se kreću prema komandi gdje se začula pucnjava. Kada su se približili pukovniku Đ. neko od vojnika ga je pozvao, pa su zajedno ušli u jednu od albanskih kuća, koja se nalazi blizu komande. Nakon toga je video da pukovnik izlazi sa jednim vojnikom kome je oduzeo automatsku pušku. Ispred kuće je bilo 15-ak vojnika i neko mu je rekao da je taj vojnik ubio jednog šiptara, kao i njegovu ženu. Njemu se učinilo da je ispred kuće video i da je jedan ker ubijen. Radilo se o vojniku romske nacionalnosti koji je priveden u komandu i koga je kasnije video u Istražnom zatvoru u Prištini i na sudu.

Posle tog događaja vratili su se do hangara. Negdje između 11–11:30 časova, počela je opšta pucnjava u selu, potrčali su da vide šta se tamo dešava i saznali su da je neko na vojsku pucao iz pravca džamije i šume. Vidjeli su da civili bježe prema toj šumi i vojska je pucala u njihovom pravcu. I on je pucao. U toku svega što se dešavalо saopšteno im je da se kamioni za prevoz na granicu nalaze u glavnoj ulici i da tamo treba da idu.

Pukovnik im je objasnio da u selu ima dovoljno vojske koja se može obračunati sa teroristima. Ukrcao se u jedan od tih kamiona. Koliko se sjeća S. i K. su mu rekli da nema Novića i Đu. i da ne zna gdje se nalaze. Pitao je poručnika za njih i on mu je rekao da se možda nalaze u nekom drugom kamionu i da će se vidjeti na granici. Kada su došli na granicu vidjeli su da njih uopšte nema. Takođe je nakon njihovog dolaska vojska u SNB uniformama počela da se ukrcava na kamione kojima su oni došli i rečeno im je da su oni njihova smjena na granici. Poručniku je rekao da mora da se vrati do sela sa jednim od kamiona da bi saznali šta je sa dvojicom vojnika iz voda, pošto se u selu pucalo i po njegovom mišljenju oni nijesu tamo bili sigurni. U jedan od kamiona ukrcao se sa poručnikom i vozač ih je povezao u selo. Pri dolasku u selo, stali su kod komande.

Vidjeli su dva oficira ispred komande i poručnik je otisao da ih pita za ta dva vojnika, a on se uputio u pravcu vojnika koji su stajali u blizini sa namjerom da ih i on pita za ta dva vojnika. Nakon 3 – 4 minuta, kada se okrenuo u pravcu kamiona sa kojim je došao, uočio je da kamion odlazi, pa je pomislio da ga poručnik nije video ili je od oficira dobio neko drugo naređenje. Prisutni vojnici su mu rekli da će ubrzo jedno vozilo pinc da vozi smjenu na drugi punkt, koji je bio postavljen prema granici. Posle 10-ak minuta tim vozilom prevezao se do drugog punkta, gdje mu je rečeno da ni u kom slučaju

ne ide sam prema karauli, nego da sačeka neki prevoz. Tu se zadržao oko dva sata, kada je i ugledao „Opel askonu”, u kojoj su se nalazili Nović Damir i pored njega kao suvozač Đ.Ž.. Zaustavili su se pored njega i izašli iz auta. Rekli su mu da su auto našli napušteno u selu pored puta i da ne znaju da li u njemu ima goriva do granice. Zajedno sa Novićem se vratio u selo po gorivo, dok je Đ. ostao u jednom pomoćnom objektu na tom punktu. Vraćajući se prema selu, počela je da pada kiša i kako na autu nije bilo stakala, morali su da stanu pored puta. Pao je mrak pa su uzeli nešto da pojedu. Ostali su da odmaraju u tom autu i u njemu su i zaspali. Ne zna koliko je bilo sati kada su se probudili i krenuli ka granici. Pri dolasku do jedne kuće morali su da izađu, jer na samu granicu nijesu mogli zbog blata. Primjetio ih je vojnik Đ. i rekao im da ni oni još nijesu išli na karaulu, nego da su smješteni u toj kući. Te noći su u toj kući i prespavali. Ujutro su rano ustali, i ubrzo im je naređeno da se iz te kuće vrate u selo Žegru. Neko od vojnika je krenuo kamionom, a on se sa 5 – 6 vojnika, potrpao u „Opela askonu“. Misli da se neko od njih nalazio i u gepeku.

Pri dolasku u selu primijetili su specijalnu jedinicu policije SAJ i neke oficire. Kada su izašli iz vozila kojim je upravljao Nović, policija je uperila naoružanje u njihovom pravcu, a on je reagovao tako što je pušku uperio u policiju. Tražili su od njega da predlaže naoružanje. On je to odbio tražeći da mu kažu zbog čega to mora da uradi. Rečeno mu je da će mu biti kasnije saopšteno zbog čega treba da predlaže naoružanje. Kako je i dalje odbijao da predlaže oružje rečeno mu je da sa istim autom krenu za njima u Gnjilane. Kada su stigli u SUP Gnjilane, nijesu mogli da uđu u zgradu sa naoružanjem i tu su predali oružje. Odmah je nakon toga dobio udarac nogom u grudi i još nekoliko udaraca ispred zgrade od strane jednog pripadnika SAJ-a. Nakon toga je praktično unijet u kancelariju, gdje su se nalazila dva inspektora. Jedan od njih ga je pitao šta je to uradio, koga je ubio i on mu je odgovorio da on nikoga nije ubio. U kancelariju je donijeto njegovo naoružanje i kada je odgovorio da je automatska puška sa drvenim kundakom njegova, izvršen je lični pretres i od njega su tom prilikom oduzeti pasoš, lanac koji se nalazio oko vrata, narukvica, prsten i jedna minđuša koja je bila u njegovom džepu. Rečeno mu je da potpiše to što je kod njega nađeno, što je i uradio. Objasnilo im je gdje je našao taj lanac. Jedan od inspektora mu je rekao da skine uniformu i kada je to učinio čuo je kako drugom govori „Koga je ovaj mogao da zakolje kad nema kapi krvi ni na uniformi ni na čizmama“. Donijeli su mu drugu uniformu da obuče. Nakon pola sata ušao je i treći inspektor donoseći mu još jednu potvrdu na potpisivanje. Kada ga je upitao može li da pročita sadržinu potvrde, taj drugi inspektor je počeo da čita i on mu je rekao da to nijesu njegove stvari i da ne zna odakle su se našle na tom spisku. Inspektor mu je rekao da su to stvari pronađene u „Opelu askoni“ i da su ostali vojnici rekli da su njegove. Odbio je da potpiše potvrdu. Nakon takve reakcije jedan od inspektora koji je zadnji došao udario ga je dva puta, psovao i maltretirao, govoreći mu da potpiše potvrdu, što je on odbio. Posle jedno 15-tak minuta izveden je iz kancelarije. U hodniku je video i ostale vojниke. U jednoj od kancelarija čija su vrata bila otvorena video je poručnika Čolića da razgovara sa jednim od inspektora. Kasnije je saznao da je to načelnik SUP-a Gnjilane D.. Nešto kasnije uručena mu je i naredba i odluka o pritvoru, te je sutradan prebačen u Istražni zatvor u Prištini. Nije se mogao sjetiti da li je istog dana ili sutradan izveden pred istražnog sudiju.

Što se tiče izjave koju je dao istražnom sudiji V.M. u Prištini, rekao je da je nikada nije potpisao i da ne zna šta je u njoj napisano. Tu izjavu je prvi put video u istražnom zatvoru u Crnoj Gori i tada je i pročitao. Ne zna koji je interes istražnog sudije bio da se tako nešto napiše, znajući da je u SUP-u Gnjilane i pred njim negirao da je bilo koga opljačkao ili ubio, da je iznerviran, revoltiran i ljut, zbog načina na koji je uhapšen i kako su se prema njemu ponašali u SUP-u Gnjilane, sve to predočio je istražnom sudiji, on mu je odgovorio „Znaš li Zmajeviću to je policija, biće sve to dobro“. Na njegovo pitanje sudiji zbog čega je kriv, on mu je odgovorio da ni Isus nije bio kriv, da potpiše tu izjavu, pa će ići u Niš u Vojnu bolnicu i biće pojeo vuk magarca. Optuženi je nadalje naveo, da je nakon čitanja cijelokupnih spisa shvatio da je to namještajka policije i vojnih organa Republike Srbije, te da mu je tek sada jasno zašto on i njegov advokat nijesu mogli da dobiju izjave svjedoka koje su dali u prethodnom postupku.

Optuženi je posebno naglasio da je bio u prilici da pročita presudu Haškog tribunala generalu Pavkoviću i Lukiću i da se upozna sa svjedočenjem M.S. u tom predmetu, sa njegovim tvrdnjama da je krajem marta i početkom aprila 1999. godine, P. naložio da se P. komandant brigade smijeni, pošto su u selu Žegru u jednom danu ubijena šestorica kosovskih Albanaca od strane rezervista vojske Jugoslavije. U vojnim dokumentima je zabilježeno da je jedan rezervista bio fizički izvršilac ubistva, dok su se ostali nalazili u njegovoj blizini. Smatrao je važnim i da napomene da su generali Pavković, Lukić i Lazarević, osuđeni tom presudom „za selo Žegru, za deportaciju, za nasilno premještanje i ostala nehumanata djela kao zločin protiv čovječnosti“. Smatra da je Srbija po njegovom mišljenju pomogla svojim građanima u Hagu, krivotvoreći dokumenta o njegovoj osuđivanosti, te je postavio i pitanje da li su svjedoci, koji su imali svojstvo okrivljenih u V. slučajno oslobođeni ili im možda nije ni suđeno. Možda u Srbiji nijesu mogli ni da ga osude pa su zbog toga poslali predmet u Crnu Goru.

Nastavljujući da analizira navedenu presudu Haškog tribunala i dokumenta iz tog predmeta, optuženi je naveo da je u Hagu svjedočio D.G. i da se u velikom dijelu njegovo svjedočenje slaže sa iskazima svjedoka albanaca iz sela Žegra, Ć.Š.

i Š.. Š. je u Hagu rekao da je progona Albanaca počeo 28. marta na muslimanski praznik Bajram, uveče oko 18 časova, gdje su pripadnici paravojnih snaga uz pomoć lokalnih Srba otišli u neke od kuća u Žegri tražeći neke od istaknutih Albanaca da ih ubiju i da je 29. marta, oko 1300 Albanaca, protjerano iz Žegre, da su se u selo vratili 30. marta ujutro, da bi tokom istog dana bili ponovo protjerani. Takođe je naveo da su 2005. godine, mještani sela Žegra na čelu sa B., podnijeli krivične prijave protiv S.B.M. i S.S.P., bivših rezervnih policajaca, zato što su smatrali da su direktno uključeni u likvidacije u Žegri. Naveo je da u spisima predmeta postoji izjava zamjenika tužioca za ratne zločine u kojoj je naveo da u Srbiji ima još nekoliko formiranih predmeta za selo Žegra, pa ga interesuje kako su sve žrtve njemu stavljene na teret. Naglasio je da u svim svjedočenjima u Hagu, je navedeno, da su došli u selo Žegra 29., a u službenoj zabilješci Bezbjednosne agencije je navedeno da je to bilo 27., da se u toj zabilješci ne pominje smjena komandanta brigade niti prisustvo u selu SAJ-a, arkanovaca, šešeljovaca i rezervnog sastava policije, nego samo njihove brigade.

Na kraju je naveo da mu je 2015. godine, poslije njegove saglasnosti da mu se sudi u Crnoj Gori, u N. uziman DNK, kao i u Istražnom zatvoru u Spužu, na zahtjev organa iz Republike Srbije, ali da ni do danas ne zna zbog čega je to urađeno. Uzakao je i na sve probleme koje su on i njegov advokat imali za vrijeme istrage, kada se radilo o upoznavanju stanja iz spisa predmeta, koji su formirani povodom njegovog slučaja.

Nije želio da odgovara na pitanja tužioca, a na pitanje branioca je odgovorio da je od strane vojnih vlasti vođena istraga zbog krivičnog djela razbojništva i razbojnička krađa, da mu prije davanja odbrane nije omogućen nesmetan razgovor sa braniocem, da uopšte sa njim nije razgovarao, ni prije, ni poslije tih saslušanja i da zna da je on bio postavljen kao branilac po službenoj dužnosti i drugim licima protiv kojih je vođena istraga.

Predstavnik oštećene porodice Kadriu Arment je u svojstvu svjedoka pred specijalnim tužiocem u Prištini (16. 01. 2017. godine) naveo, da je dana 30. 03. 1999. godine, negdje oko 13,00 časova, njegov otac Imer otišao da vrati ovce koje su pasle na livadi pored puta. Ovce su bile na udaljenosti od 500 metara od njihove kuće. Lično se nalazio ispred kuće i sa tog mjesto vidio je kamion, koji se krecao iz pravca granice sa Makedonijom, prema Gnjilanu. Kamion je sa zadnje strane bio otkriven i u njemu su bili vojnici jugoslovenske armije. Ukrzo je čuo pucnjavu iz automatskog oružja i odmah pomislio da mu se ocu nešto dogodilo. Osjećao je strah i nije odmah u tom pravcu krenuo, nego je sačekao par minuta i kada je stigao do mesta gdje se nalazio njegov otac video je da leži na zemlji. Glava mu je bila okrenuta ka putu. Kleknuo je pored njega i kada ga je podigao uočio je da ima četiri rane od vatrenog oružja i dva uboda, za koje je pretpostavio, da su mu nanijeta nožem. Sve rane su bile u predjelu grudnog koša. Počeo je oca da povlači preko livade, u pravcu kuće i nakon 10 metara čuo je zvuk vozila, koje je dolazilo iz pravca sela Žegra pa se sakrio na mjestu sa kojeg je mogao da vidi da se radi o vojnem kamionu. Kada se kamion zaustavio čuo je da vojnici jedan drugom kažu "ovdje je bio neko i pomjerio je leš". Na osnovu tog razgovora pretpostavio je, da se radi o istom kamionu iz kojeg je pucano u njegovog oca. Poslije toga je pobegao u kuću, presvukao se i nakon 15 minuta otišao je za Makedoniju. U avgustu 1999. godine, nakon povratka na Kosovo, prijavio je ubistvo svoga oca policiji UMNIK-a, čija je komisija izašla na lice mesta i pronašla leš njegovog oca.

Na glavnom pretresu ponovio je iskaz koji je prethodno interpretiran, pridružio se krivičnom gonjenju i naveo da će imovinsko pravni zahtjev za naknadu štete ostvariti u parničnom postupku.

Kroz odgovore na postavljena pitanja je pojasnio da je zaključak da se radilo o vojnicima JNA izveo na osnovu uniformi u koje su bili obučeni i da je kamion o kojem je pričao imao ceradu, koja je sa zadnje strane bila podignuta. Takođe je pojasnio da je kamion bio na udaljenosti od 50-ak metara od mesta gdje se on nalazio, a da je njegov otac otprikljike bio udaljen oko 500 metara. Nalazio se na takvom mjestu odakle nije mogao da opiše šta se dešavalo u trenutku kada je čuo pucnjavu iz tog pravca. Pucnji su ga podsjećali na pojedinačno ispaljene projektilne. Nije mogao da se sjeti broja ispaljenih projektila. Na mjestu gdje se njegov otac nalazio nije se zadržao duže od pet minuta, kada se ponovo pojavio kamion, i tada je pobegao i sakrio se tamo gdje je to prethodno rekao. Siguran je da se radilo o istom kamionu, koji je prvi put došao iz pravca makedonske granice i krecao se pored njegove kuće u pravcu Gnjilana, a kada je drugi put naišao dolazio je upravo iz pravca Gnjilana". Po njegovom mišljenju karaula je od sela u kojem on živi udaljena oko 6 km i od karaule prema selu Žegru, i obratno, vodi samo jedan put.

Predstavnik oštećene porodice I.N. saslušan u svojstvu svjedoka pred specijalnim tužiocem u Prištini (16.01.2017. godine), naveo je da se od 24. marta 1999. godine, nalazio sa porodicom u Gnjilanu, dok su u selo Žegru, u njihovoj porodičnoj kući, ostali njegov otac i majka, sa mlađim sinom. Drugog ili trećeg aprila 1999. godine, otišao je u prostorije Demokratskog Saveza Kosova i tu su čitali saopštenje o zločinima izvršenim u selu Žegru i tada je čuo, da su ubijeni njegov otac Mijazim Idrizi, kao i njegov stric Qazim Haziri i njegova žena Qamila Haziraj. Na koji su način ubijeni pričao mu je njegov rođak F. H., koji se zadesio, u kući njegovog strica Qazima. Bio je prisutan kada su dva lica ušla u kuću i

izveli njegovog oca Mijazima i strica Qazima. Jedan od te dvojice je pucao u njegovog oca i dok je njegov padaoo F. je iskoristio priliku i pobegao iz dvorišta. F. je tada imao 17 ili 18 godina. Dalje mu je rekao, da su ta dvojica pucala za njim, ali ga nisu pogodili. Sve ovo se desilo 30.03.1999. godine, u popodnevnim satima. F. se ponovo vratio kući sutradan, u popodnevним satima, kada je sa još nekim rođacima, u kući njegovog strica, pronašao i leš njegove strine Qamile. Svjedok oštećeni se pridružio krivičnom gonjenju i istakao je oštetni zahtjev koji će precizirati u toku postupka.

Na glavnem pretresu je ostao pri tom iskazu, pridružio se krivičnom gonjenju i naveo da će imovinsko pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku. Odgovarajući na postavljena pitanja svjedok je naveo da je u kritičnom periodu nadležnim organima na tom području podneseno oko 118 krivičnih prijava protiv raznih učinilaca krivičnih djela koji su uništavali i palili imovinu na tom području, kao i da je po njegovom sjećanju na području sela Žegra u tom periodu lišeno života 14 lica.

Predstavnik oštećene porodice Haziri Muhadin saslušan u svojstvu svjedoka pred specijalnim tužiocem u Prištini (16. 01. 2017. godine), je naveo da se u toku rata na Kosovu 1999. godine, nalazio u Švicarskoj, i da se u selo Žegra vratio u avgustu 1999. godine. Za vrijeme rata na Kosovu njegovi roditelji su se nalazili, u njihovoju kući u selu Žegra. Osim njih u porodičnoj kući su bili još i njegova starija sestra, sa dvoje maloljetne djece i sin od njenog djevera. O ubistvu njegovih roditelja saznao je od sestre D.S., koja mu je rekla da su ubijeni 30. 03. 1999. godine. Ona mu je prvo javila telefonom za smrt njihovog strica Mijazima Idrizia, a onda mu je rekla i za smrt njihovih roditelja. Takođe mu je saopštila da se u trenutku njihovog ubistva nalazila u obližnjoj kući njihovog strica Mijazima Idrizia, koja je udaljena oko 70 metara od njihove kuće. Lako nije bila prisutna čula je pucnjavu iz tog pravca.

Međutim, F.H. mu je ispričao kako su ubijeni njegovi roditelji. Tog dana došla su dvojica vojnika obučenih u uniforme jugoslovenske armije, i najprije su njegove roditelje odveli na saslušanje u policijsku stanicu. U policijskoj stanci je saslušavan i F., kao i njegov stric M., njegova žena N. i osoba po imenu B.B., koja je bila njihov gost iz Makedonije. F. mu je dalje ispričao, da su nakon njihovog saslušanja, koje je trajalo dva sata, pušteni kući. Prilikom saslušanja, neko od tih lica je od njegovog oca uzelo 1000 njemačkih maraka. Tog istog dana u popodnevним časovima u njihovoju kuću su došla dva uniformisana lica, ista ona koja su ih saslušavala u policijskoj stanci. F. mu je rekao, da se on tada nalazio u dvorištu njegove kuće, zajedno sa njegovim ocem Qazimom i njegovim stricem Mijazimom, dok je njegova majka bila u kući. Jedan od te dvojice je pucao iz automatske puške u njegovog strica Mijazima i pogodio ga u predjelu stomaka. F. je uspio da pobegne iz dvorišta. Tom prilikom su ubijeni i njegov otac Qazim i majka Qamila. Takođe sestra S.D. mu je rekla da su iz kuće uzete i minduše njegove majke, kao i nakit snahe H.G.. Na glavnem pretresu svjedok je ostao pri izjavi koju je dao 16.01.2017. godine u prisustvu Specijalnih tužilaca iz Podgorice i Prištine, pridružio se krivičnom gonjenju i naveo da će imovinsko pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Svjedok H.F., je prvi put saslušan na glavnem pretresu od 28.11.2017. godine. Naveo je da se u popodnevним satima 30. marta 1999. godine, našao u blizini porodične kuće njegovih stričeva Haziraj Ćazima i Idrizi Mijazima. Tačnije, nalazio se na kraju ulice, u blizini kuće, kada je naišlo putničko vozilo, „Opel Askona“ sa privatnim tablicama, tamno crvene boje, pa je zato ušao u kuću njegovih stričeva, koji su se u tom trenutku nalazili na terasi. Iz vozila su izašla dva lica naoružana automatskim puškama i prišli kući. Kada su vidjeli njegove stričeve počeli su sa njima da pričaju. Kada su započeli razgovor bio je udaljen oko 3 – 4 metra. Nije razumio šta su govorili. Jedan od njih je razgovarao sa Mijazimom, koji je razumio srpski jezik i nakon nekoliko razmijenjenih rečenica uperio je automatsku pušku i naslonio mu cijev u predjelu stomaka.

To isto lice je pucalo u njega i video je kako njegov stric Mijazim pada. Ovo lice je bilo odjeveno u majicu koja je po njemu predstavljala dio uniforme vojske. Bio je šokiran ovim što je video i pobegao je možda 50–60 metara od mjesta gdje je pucano. Poslije tog događaja, dugo vremena se u njegovim mislima vraćala ta slika i često je o tome razmišljao. Sa mjesta na koje se udaljio, tačnije pobegao, nije mogao da vidi bliži izgled tih lica, niti zna šta se dalje dešavalo u dvorištu. Kada je čuo zvuk vozila, zaključio je da se oni udaljavaju od kuće. Na tom mjestu ostao je do ponoći, a potom se uputio kući koja je udaljena 40-tak metara od kuće njegovog strica. U njegovoju kući je zatekao djeda i brata poginulih H.Ć., kome je ispričao šta se desilo ispred njihove kuće. Ujutro je pošao sa djedom i na ulazu ispred kuće video je mrtva tijela njegovih stričeva, koje su potom prekrili sa bijelim čaršafom. Ušli su zajedno u unutrašnjost kuće i sa lijeve strane od ulaza, u sjedećem položaju, na kauču su zatekli mrtvu Haziraj Ćamilu, koja je bila i rasječena po licu. Prepostavlja da su joj nožem nanijete te posjekotine. Misli da je video dvije prostrelne rane u predjelu grudi. Pomjerili su njen leš i primijetili krv na leđima. Njegov djed je obavijestio nekog i nakon kraćeg vremena, sat – dva, stigla je policija i neko od istražnih organa. Vršili su uvidaj i fotografisali su lice mjeseta. Nakon toga su preuzeли leševe u pratnji policije, prenijeli do kraja sela i posle toga sahranili. Nakon svega toga otišli su u pravcu Makedonije.

Nadalje je pojasnio, kada je pucano u Mijazima, da se Ćamila nalazila u kući. Takođe je pojasnio kada je opisano vozilo stiglo do kuće, da je on tada prošao pored Ćazima i Mijazima, koji su bili na terasi i ušao u kuću, u kojoj se nalazila Ćamila.

Nakon toga je došao do vrata i vido da se približavaju dvojica uniformisanih lica te da se nadalje desilo sve ono što je prethodno objasnio u svom iskazu. U tom smislu je dodatno pojasnio da je u momentu kada je to lice pucalo u njegovog strica razmak između oružja i mesta na kojem se nalazio bio mali, možda u dužini puščane cijevi, te da se ne sjeća koliko je tom prilikom hitaca u njega ispaljeno. Nadalje je naveo da se ne može sjetiti koliko je vremena proteklo kada je I.N. ispričao za smrt njegovog oca Mijazima. O tom događaju je na kraju rata razgovarao i sa N.M., čiji su roditelji Ćazim i Ćamila tom prilikom stradali.

Kroz odgovore na pitanja tužioca je naveo, da je prije tog događaja bio sam u svojoj kući i da je namjeravao da ode do njegovih stričeva, pa se tako našao u dvorištu njihove kuće. Tom prilikom nije nosio ništa u ruci. Na pitanje branioca svjedok je naveo da je lice koje je pucalo u njegovog strica bilo na malom rastojanju, možda u dužini puščane cijevi, i da ne zna koliko je hitaca u njega ispaljeno. Kada je rekao da je to lice bilo odjeveno u majicu, mislio je na onu majicu koju inače nose vojnici, te da je sve to što je vido ispričao I.N., a nakon rata razgovarao je i sa N.M., čiji su roditelji tom prilikom stradali. Misli da je i njemu otprilike sve ovo prenio, o ovom događaju, što je i danas ispričao pred sudom. Takođe je na pitanje suda pojasnio da selo Žegra ima 700 - 800 kuća, da ne zna kakva je bila nacionalna struktura u to vrijeme, da je redovna vojska bila 3 - 4 nedelje prije tog događaja, da nije bilo nikakvih oružanih sukoba u selu i da u njihovoj regiji nije bilo naoružanih formacija albanske nacionalnosti. Takođe je rekao da je u njegovom sjećanju ostao lik onoga koji je pucao. Visok, skoro dva metra, mršav, smeđe kose i da je vido u novinama koje izlaze na crnogorskom jeziku njegovu sliku. Nema saznanja da li je u to vrijeme iz njihove kuće oduzeto nešto nakita. H.G., koja je snaha Ćazima Hazirija, je u to vrijeme bila u Švajcarskoj.

Kada mu je ukazano na razlike povodom onoga što je kazivao pred sudom i okolnosti u pogledu kojih je različito govorio H.M. i I.N., on je rekao, da ne može da se sjeti da li je I.N. ispričao o tom događaju baš na takav način na koji mu je to predočeno čitanjem, dok je u vezi razlika koje su se odnosile na ono što je rekao Haziri Muhamdin naveo, da to što se tiče saslušanja stričeva se dogodilo dan prije događaja kada su tragično stradali i da im je tada uzeto 1.000,00 maraka, ali da nije siguran da se radi o istim onim licima koja su sutradan došla u njihovo dvorište.

Svjedok Čolić Danijel je pred istražnim sudijom Vojnog suda pri komandi PRK, dana 18.04.1999. godine, naveo da je zajedno sa dobrovoljcima Zmajević Vladom, Đ.Ž., S.R., K.G., Đ.S., I.N. i Nović Damicom, dana 29.03.1999. godine, stigao u selo Žegra. U tom selu smješteni su u jedan fabrički hangar gdje su i prespavali. Sledećeg jutra je trebalo da se kamionima prebace do granice, ali je uočio da nedostaju Vlado Zmajević, Damir Nović i Ž.Đ.. Nakon izvjesnog vremena vratio se Vlado Zmajević.

Primijetio je na njemu zlatni lanac koji do tada nije imao. Nakon njegovog dolaska, kamionima su krenuli ka granici. Nijesu sa njima posli Nović i Đ. Čim su stigli na karaulu Vlado Zmajević je uperio pušku u njega i vozača kamiona i naredio im je da se vrate u selo Žegra. Kada su krenuli ka selu Žogra, Vlado Zmajević im je rekao da se zaustave, na jednom mjestu, na kome je pored puta zapazio čobanina starijih godina. Vlado Zmajević je tada izašao iz kamiona, i pitao je čobanina "ko je i gdje će", pa kada mu je čobanin nešto rekao na šiptarskom jeziku, Vlado Zmajević je repetirao automatsku pušku i, kako je on čuo, sa tri metka hladnokrvno ubio tog čobanina. I on i vozač kamiona su zbog takvog njegovog postupka doživjeli stres. Kada se vratio u vozilo, upitao ga je zašto je to uradio, Zmajević mu je odgovorio, zato što je čobanin Šiptar.

Kada su se vratili u selo Žogra, susreo je potpukovnika Đ. i majora za kojeg misli da se preziva S. ili S., i on im je tada samo rekao, da mu fale dva vojnika Ž.Đ. i Damir Nović. Nije im rekao šta je učinio Vlado Zmajević, koji je ostao u selu, dok se on sa vozačem vratio na karaulu

Tek je na karauli nekim vojnicima ispričao da je Vlado Zmajević hladnokrvno ubio čovjeka. U popodnevnim časovima na karaulu je stigao vojnik Đ.Ž., koji je prethodnog dana ostao u selu sa Damicom Novićem. Tu noć su prespavali na karauli.

Ujutro je uočio vozilo marke "Opel Ascona". Neko od vojnika mu je rekao da su se sa tim vozilom dovezli Damir Nović i Vlado Zmajević. Ponovo su krenuli ka selu Žogra, jer je stigla takva naredba. To je bilo 31.03.1999. godine. Kada su stigli u selo presrela ih je civilna policija, koja je uhapsila vojниke.

Takođe, u vezi događaja sa ubistvom čobanina naveo je da je Vlado Zmajević rekao nekim vojnicima, koji su bili bili udaljeni oko 500 metara od mesta događaja, da tijelo čobanina bace u potok. Prepostavlja da su oni to i uradili, jer po povratku na karaulu nije video pored puta njegovo tijelo. Naveo je i da mu je Vlado Zmajević od 30. 03. 1999. godine, kada su krenuli na karaulu, djelovao kao da je lud ili drogiran, bio je pun sebe i stalno je ispoljavao agresivnost. Imao je utisak da je svima htio da utjera strah, što je i uspio, jer su ga se svi bojali. Od vojnika je čuo da je, po povratku iz sela Žegra, Zmajević zajedno sa Damirom Novićem, u noći 30. 03. 1999. godine, tukao nekog dobrovoljca. I nakon ubistva čobanina Vlado Zmajević se ludo ponašao, potpuno neprimjereno čovjeku zdravog razuma.

U iskazu koji je dao 21. 10. 2016. godine pred Višim sudom u Beogradu, svjedok Čolić Danijel je naveo, da poznaje optuženog Vlada Zmajevića, jer su zajedno bili na Kosovu 1999. godine. Svjedok je bio rezervni starješina i imao je čin potporučnika. Dalje je naveo da su kritične prilike krenuli da se kamionom prebace do granice, gdje je na karauli došlo do incidenta između starještine karaule i Vlada Zmajevića, nakon što je starješina poslije postrojavanja odredio, ko će od njih da se vrati nazad. Ne sjeća se ko je vozio kamion, ali je on sjedio na mjestu suvozača. U povratku neko je u jednom trenutku počeo da više stani, stani, i nakon što se vozilo zaustavilo, neko je od onih koji su sjedili pozadi iskočio iz vozila. Tada je uočio i jednog civila pored puta koji je bio sa ovcama. Zmajević je iskočio iz kamiona i počeo da više i da kreće prema tom čovjeku – civilu. Nešto su pričali i onda je ovaj repetirao pušku i na udaljenosti od nekih 2-3 metra je pucao na tog civila. Takođe je naveo, da je pitao Zmajevića zašto je ubio tog čovjeka i da mu je on odgovorio, da je pobrkao, da je mislio da je šiptar, da sve koji imaju bijele kapice treba ubiti iako se po mišljenju svjedoka radilo o običnom seljaninu koji je čuvao ovce. Nakon ubistva Zmajević se popeo na kamion i krenuli su dalje. Ne može da se sjeti šta je bilo sa tijelom tog civila jer se nalazio u šoku, ali misli da je ostalo pored puta. Takođe nije mogao da se sjeti zbog čega su se zaustavili ispred Žegre, i da je nakon toga Zmajevića video tek u Gnjilanu, kada je privredna jedna grupa. Nije mogao da se sjeti da li mu je neko rekao da je Zmajević pobio neko troje ljudi. Takođe je rekao da se nikada nije vozio sa motornim vozilom marke „Opel“ crvene boje i da se nije više video sa Zmajevićem poslije onog događaja sa civilom. Kada mu je predviđen od strane istražnog sudske Vojnog suda iskaz koji je zapisnički konstatovan 18. 04. 1999. godine, svjedok je izjavio da je tačno sve što je tada rekao i da se na tom zapisniku nalazi njegov potpis.

Na glavnom pretresu svjedok se nije mogao sjetiti svega onoga što se dešavalo u selu Žegra, zato što je proteklo 20 godina, pa je nakon čitanja iskaza koje je dao pred istražnim sudijom Vojnog suda pri Komandi PRK, br. Ki. 14/99 od 18.04.1999. godine, izjavio je da je u potpunosti sve to tačno što je pročitano, kao i da je njegov iskaz koji je dao pred sudijom za prethodni postupak Višeg suda u Beogradu – Odjeljenja za ratne zločine, broj Pom. Uk2N-Po27/2016 od 21.10.2016. godine, te da su te razlike, na koje mu je ukazano i ovom prilikom od strane suda, rezultat toga, što mu je prilikom davanja prvog iskaza, kada je sve potpunije ispričao, događaj bio znatno svježiji.

Na pitanje branioca optuženog, svjedok je izjavio da misli da je naknadno nekom od starješina koji se nalazio na karauli rekao to što je uradio Zmajević, a da Komandu jedinice o ovom događaju nije obavijestio, zbog razlog koji su već konstatovani, te je takođe u vezi razlika koje su se odnosile na razloge zbog kojih se sa Zmajević vratio u selo Žegra, ko je sve bio u kamionu, kakav je razmještaj bio u kamionu, kada je prvi put primjetio da mu fale vojnici Đ. i Nović, rekao da ostaje pri onome što je naveo kada je prvi put saslušavan i kada mu je to citirano isto je saopštio, navodeći da mu je to tada sve bilo svježije u njegovom sjećanju. Naveo je da nema direktna saznanja da su Đ. i Nović bilo kada koristili sedative ili pušili travu, te da povodom tih događaja nije dostavljač nikakav poseban izvještaj nekom iz komande.

Svjedok Nović Damir je pred Višim sudom u Beogradu 21.10.2016. godine, naveo da je sa nerođenim bratom Đ.Ž., kao dobrovoljac, nakon zaduženja uniformi u kasarni B.P. i naoružanja u Nišu, otišao na Kosovo u selo Žegra.

Optuženog Zmajevića Vlada je upoznao u Nišu, gdje su bili smješteni prije odlaska u selo Žegra i saznao je da je iz Crne Gore. Naglasio je da su municiju zadužili tek kada su autobusom stigli na granicu sa Kosovom i da je, po njegovoj ocjeni, od tada Zmajević počeo čudno da se ponaša. U selu Žegra su se smjestili u jedan hangar, gdje su prespavali, i tada im je rečeno da će ujutro biti prebačeni na karaulu, koja se nalazi na granici sa Makedonijom. Međutim, on nije pošao zajedno sa ostalom vojskom koja se bila ukrcala u kamione, jer je zbog stomačnih problema otišao u WC i kada je izašao vidio je da je zajedno sa njim ostao i njegov brat Đ.Ž.. Pošto mu je poznato da u tim nekim ratnim zonama vojska ima pravo da zapleni vozilo, na koje se u komandi stavlja naljepnica, na vidljivom mjestu i na osnovu toga se dobije benzin za potrebe jedinice, oni su pošli do komande da pitaju da li mogu da uzmu neko napušteno auto i da im daju tu naljepnicu. Iz komande su im rekli da bi to bilo u redu i da tako i urade, jer imaju i neku hranu da prebace za vojnike na karaulu. Kada su se vraćali iz komande vidjeli su jedno vozilo "Opel Ascona", na kojem je prethodno jedan vojnik razbio stakla, pa je on auto stavio u pokret, otišli su opet do komande kako bi im dali tu naljepnicu i gorivo. Dobili su gorivo ali naljepnicu nijesu, jer ih više nije bilo. Nakon toga su natovarili u auto tu hranu iz komande i krenuli su prema karaului. U toku vožnje sreli su Zmajevića koji se vraćao iz pravca karaule. Tada mu se Zmajević obratio riječima "Vazi ti mene dole,

neću ja da idem tamo jer tamo nema gdje ni da se legne, postavili su nas na zemlji." Tada je on rekao Ž. da ide gore, a on će se sa V. vratiti u selo. Kada su stigli do tih hangara gdje su već bili, Zmajević je video da tu niko nije ostao od vojske pa mu se obratio rječima "Tjeraj kod naših". Opet su krenuli iz pravca komande kroz centar sela ka karauli Dunav i vidjeli su jednog mlađeg momka koji je prošao pored njih i nešto je držao u kesi pa mu je Zmajević rekao da stane, a on je u tom momentu počeo da bježi, pa su oni krenuli za njim. Došli su do jedne uske ulice pa je Zmajević izašao iz auta i pošao je do jedne kuće na kojoj su bili visoki zidovi. Zmajević je prvi pošao i kad su ušli u dvorištu kuće video je na trerasi dva muškarca, od kojih ni jedan nije bio onaj momak za kojim su jurili i jednu ženu. Zmajević je rekao jednom od ova dva muškarca "Očeš da te ubijem", a zatim je u njega iz puške ispalio hitac i pogodio ga, pa je i drugog muškarca isto pitao "očeš tebe" i pucao je u njega. Nakon toga Zmajević mu je rekao da uđe u kuću da vidi da li je onaj momak u kući. Kad je ušao u kuću video je dječaka možda 14-15 godina, koji je stajao i kroz prozor uplakan sve ovo gledao. On mu je prstom pokazao put prozora, jer je smatrao ako je Zmajević njih ubio nije mu problem još jedna žrtva. On je pobegao kroz prozor. Tada ga je Zmajević pitao jesu li momak u kući, a on mu je rekao da ga nema. Zmajević je tada ušao u kuću i onu ženu oborio na krevet i vojničkim nožem je udario po čelu. Tada mu je rekao "Zmajeviću šta radiš idemo odavde". On mu je odgovorio "Evo sad ču, samo da ubijem babu". Molio ga je i preklinjao da to ne radi, a on mu je rekao "Izađi da je ubijem", a zatim je iz automatske puške pucao u ženu.

Tek tada su krenuli ka komandi, Zmajević je rekao da tamo idu zbog benzina. Imao je benzina nego je išao da vidi da li ima ko od starješina da se sa njim posavjetuje šta da radi, jer Zmajević očigledno nije bio dobro. Osjećao je strah da će i njega ubiti. U komandi nije bilo nikoga i tada mu Zmajević govorio da idu gore. On mu je rekao da je bolje da prespavaju u hangaru pa da ujutro krenu da ne bi rizikovali do karaule, da ih ne ubiju njihovi ili teroristi. Zmajević nije na to htio da pristane. Tada su krenuli, a Vlado mu je svo vrijeme držao pušku uperenu ka njemu. Naišli su na kamion koji se vraćao sa karaule i Zmajević otvara vrata i pita tog vojnika šta nose, a ovaj mu odgovara da nose hranu i Zmajević je uzeo neke nareške i hleb i nastavili su put. Tada je Zmajević otvorio narezak i na nož stavio parče i dao mu da pojede. Kada je narezak stavio u usta osjetio je ukus gvožđa i krvi. Rekao je: "Zmajeviću zar nisi mogao bar hleb...?" Našta je Zmajević uzeo taj nož oblizao tu krv i rekao "Slade je, sladi je narezak sa šiptarskom krvu". Stigli su do mjesta koje je bilo niže od karaule i tu su ih njihovi vojnici smjestili u neku kućicu. Zmajević je odmah legao da spava. Svjedok je dalje naveo da je jedino svom bratu Ž. rekao da je Zmajević ubio one ljudе, pa su se oni obratili starješini Čoliću i obavijestili ga o tome. Čolić je na to samo rekao da on više ne želi da bude komandir voda. Ujutro, kada su se probudili Zmajević je počeo da udara jednog starijeg vojnika, jer je mislio, pošto je vojnik spavao pored njega, da mu je ukrao municiju. Nakon ovog događaja odlučili su da se vrate u selo Žegru. Njih osmoro su krenuli ka selu Žegru, ali su se zaustavili ispred jedne kuće, gdje su vidjeli više vojnika. Međutim i tu je Zmajević pokazao svoju agresivnost tako što je pucao u krave i ovce koje su se tu nalazile. Istog dana je njihova grupa uhapšena od strane policije.

Na glavnom pretresu, svjedok Nović Damir je u slobodnom izlaganju i odgovorima na postavljena pitanja, te podsjećanje kroz čitanje njegove ranije izjave, u suštini ponovio sve ono što je prethodno rekao u istom svojstvu, kada je saslušavan pred Višim sudom u Beogradu. U pogledu okolnosti koje su se odnosile na ubistvo Haziraj Ćazima, Idrizi Mijazima i Haziraj Ćamile, svjedok je pojasnio da su nakon praćenja dječaka koji je bježao i ulaska u dvorište jedne kuće, te repetiranja puške i pitanja jednog od dva čovjeka koja su se nalazila u dvorištu „Hoćeš da te ubijem“, taj čovjek je odgovorio „Pa ubij“, nakon čega mu je optuženi pucao u stomak pancirno zapaljivim metkom. Takođe je drugi čovjek počeo da ga moli „Nemoj mene, nemoj mene“, ali je on pucao i u njega u predjelu stomaka. Poslije njegovog ulaska u kuću Zmajević je nešto pričao sa ženom koja je govorila na albanskom, pa je potom bacio na krevet, uzeo nož i počeo je udarati po čelu. Krv je prskala oko i njemu je sve to izgledalo jezivo. Molio ga je i preklinjao da to ne radi. On mu je rekao da izade napolje da je ubije i u jednom trenutku je iz automatske puške pucao u predjelu glave. Svjedok je takođe pojasnio da je tek nakon dolaska na karaulu bratu Ž. i misli da je tu bio komandir Čolić, rekao šta se desilo, te da je od nekog vojnika ili baš od Č.N. saznao da je Zmajević ubio i nekog čobanina. Vraćajući se sa karaule u selo naišli su na jedan punkt gdje su saznali da je jedan od vojnika otisao da telefonira, da se nije vratio i da su mislili da su ga iz šume ubili teroristi.

Zamoljeni su da pretresu jednu kuću na proplanku i dok su vršili pregled začuo je pucnjavu. Neko od vojnika je rekao da Zmajević ubija stoku. Kada mu je viknuo da pođu, odgovorio mu je „Evo samo da ubijem ovih par komada“, pucajući u jednog bika. Kada su ušli u centar sela Žegru na jednoj raskrsnici sačekali su ih specijalci sa uperenim puškama i kada ga je nešto kasnije jedan starješina upitao ko je izvršio ta ubistva, on mu je pokazao na Zmajevića. Tom prilikom Zmajević je prilikom izlaska iz auta opsovao jednog od policajaca koji je repetirao pušku, ali su oni uspjeli da ga smire. Ubrzo su lišeni slobode i odvezeni prvo u SUP Gnjilane, a potom i u zatvor u Prištini.

Kroz odgovore na postavljena pitanja svjedok je odgovorio da prilikom ubistva pomenutih civila u dvorištu I kući, koliko je on video, Zmajević nije uzeo nikakav nakit. Svjedok je, takođe, iznio i da je imao određenih psihičkih problema, košmare

koji su izazvani svim onim što se dešavalo u ratovima od 1999. godine, u kojima je učestvovao kao redovan vojnik, da je jedno vrijeme liječen na VMA, da je poslednji put bio na pregledu 23.04.2018. godine, ali da iza svake rečenice koju je izgovorio stoji svojim životom, da je govorio istinu i da se za ono što je rekao na suđenju nije ništa „posebno spremao“. Takođe je naglasio da mu je prilikom hapšenja jedan od inspektora rekao, da će svi predmeti koji se budu našli u autu biti pripisani njemu, jer je on vozio to auto, kao i onaj zlatni nakit i bižuteriju. Zmajević nikom nije oduzeo i oteo nakit, jer je selo Žegra u to vrijeme bilo napušteno.

Svjedok S.S. je pred Višim sudom u Beogradu 21.10.2016. godine, naveo, da je u kritičnom periodu došao sa bataljonom u selo Žegra, u koje su 29.03.1999. godine, došli dobrovoljci, koji su bili smješteni u hangar jedne fabrike. U toku te noći se pucalo, bacale su se bombe i gorelo je na sve strane. Zadatak njegove jedinice je bio da zatvori oko 40 km granice prema Makedoniji. U periodu od 29. do 31. 03. 1999. godine, došlo je do sukoba između pripadnika JNA i Šiptara. Vojnici su napali Šiptare, a ovi su na njih pucali. Preko noći, po dolasku dobrovoljaca, ubijeno je više lica, ali on to nije vido i tome nije prisustvovao. Na području sela Žegra nailazili su na tragove, koji su upućivali da su pripadnici OVK-a prisutni na tom području, ali ih on nije lično vido, niti ih je njegova jedinica ikada srela.

Na glavnem pretresu svjedok je naveo da se u tom periodu nalazio na dužnosti komandanta bataljona rezervista i da je u njegovu jedinicu 29. 03. 1999. godine, došlo 256 dobrovoljaca, koji su 90% raspoređeni po formacijama na granici prema Makedoniji. U vezi optuženog Zmajevića naglasio je da ga lično nikada nije upoznao, ali je moguće da su se sreli za to vrijeme i da nije vido ili čuo da je bilo šta uradio što je u suprotnosti sa zakonom. Svjedok je pojasnio da su dobrovoljci upućeni na karaulu sutradan 30. 03. u prijepodnevnim satima i da su se neki vojnici čiji broj ne zna istog dana sa karaule vratile u selo. Naglasio je da u selu nije bilo paravojnih formacija.

Svjedok P.M. je pred Višim sudom u Beogradu 21.10.2016. godine, naveo da je nakon početka bombardovanja i agresije na SRJ upućen u 175. pješadijsku brigadu, sa kojom je 29-31.03.1999. godine, rasporedjen u selu P., koje je od sela Žegra, udaljeno oko 12 km. Ujutro su se vidjele neke vatre iz sela Žegra, pa je on uzeo par ljudi i sa njima je krenuo u selo da vidi o čemu se radi. Tamo je vido da gore kuće, štale, da je jedan opšti haos. Vido je da niz jedan put ide vozilo crvene boje marke „Askona“, bez ijednog stakla. Unutra su bili ljudi u maskirnim uniformama i jedan je sjedio na haubi sa puškom kao šerif. U međuvremenu su došli ljudi iz posebnih jedinica policije iz MUP-a, pa je prišao tome koji je sjedio na haubi i rekao mu da preda pušku. U jednom trenutku puška je opalila, ali je on vido da je zatvarač u zadnjem položaju i da nema više municije.

Tada su prišli policijac i uhapsili su ga i njega i ostale koji su bili u vozilu i sprovedeni su u Okružni zatvor u Gnjilane.

Na glavnem pretresu svjedok je pojasnio da je obavljao dužnost načelnika bezbjednosti u 175. Pješadijskoj brigadi, na prostoru kosovskog Pomoravlja i da se komanda nalazila u blizini sela Žegra. Na tom prostoru koje je obuhvatalo i Gnjilane, Prištinu i Uroševac, radio je devet godina. Dana 29. 03. na prostor sela Žegra u sedam autobusa došli su dobrovoljci upućeni iz B.P., koji su trebali da budu raspoređeni u jedinice Prištinskog korpusa. Skoro dvesta ih je smješteno u selu Žegra i sutradan je trebalo da se odluci na koja će se mesta rasporeediti. Ujutro 30.03. uočio je vatru, dim i da se nešto čudno dešava u selu Žegra, pa je uzeo nekoliko policijaca u tri ili četiri vozila i otisao da bi se kao stručno lice uvjerio, šta se to tamo dešava. Kada su došli vido je da gore kuće, štale, riču goveda, njište konji i sve mu je to izgledalo strašno. Došla je i posebna jedinica iz Gnjilana MUP-a Srbije da i oni intervenišu. Iz pravca L. ka selu Žegra se približavala niz padinu jedna crvena „Opel Askona“ na kojoj nije bilo ni jedno staklo i na čijoj haubi je sjedio jedan momak u maskirnoj uniformi. Držao je automatsku pušku na koljenima i jedva su ih zaustavili. Došlo je do gurkanja sa tim čovjekom kojeg je htio lično da razoruža i tom prilikom je puška opalila u vazduh, nakon čega su policijac iz posebne jedinice MUP-a lišili slobode i odveli u Gnjilane. Nakon svega što se desilo čuo je da je jedan od tih lica Vlado Zmajević. Nije vido nijedan leš, nijedno ubijeno lice u selu Žegra.

Svjedok je naveo da je čuo da su ubijena neka lica 29. ili 30. 03. 1999. godine, ali ne zna o kome se radi, niti on zna ko je to tačno učinio.

Svjedok K.G. je pred Višim sudom u Beogradu 17.10.2016. godine naveo, da je sa optuženim Zmajević Vladom, bio u istoj jedinici i da su početkom bombardovanja 29. i 30. 03. 1999. godine, smješteni u neki hangar u selu Žegra. Dana 30.03.1999. godine, otisli su na karaulu, na granici prema Makedoniji i istog dana su krenuli prema selu Žegra, ali su u povratku uhapšeni od strane redovne policije. Optuženog Zmajević Vlada je upoznao tog jutra kad su krenuli na karaulu. Nije prisustvovao događaju u kome je Vlado, navodno, ubio neke civile. Inače, u povratku je dio vojske prema selu krenuo pješke. Neki su se vraćali kamionima i vozilom marke „Open Askona“. On se sa karaule vraćao pješice. Misli da je tog dana iz njihove jedinice uhapšeno šest ili sedam ljudi, ali, ne zna razlog njihovog hapšenja.

Na glavnom pretresu je pojasnio da se nakon povratka sa karaule nalazio u grupi lica koja su pohapšena i odvedena u Gnjilane. Ne sjeća se da je video bilo kakvog ubijenog čobanina, da su svi imali automatsko naoružanje. Kada mu je predložena ranija izjava u vezi konstatacije da je rekao kako je čuo da su 30.03. neki ljudi pobijeni u svojoj kući, odgovorio je da se on toga ne sjeća, ali da neosporava sve ono što je u zapisniku od 17. 10. 2016. godine unijeto i da je taj zapisnik lično potpisao.

Svjedok S.R. je pred Višim sudom u Beogradu 17. 10. 2016. godine, naveo, da se u martu mjesecu 1999. godine, kada je počelo bombardovanje, nalazio u vojsci na na Kosovu. Krenuli su iz B.P., gdje su zadužili uniforme, a potom za Niš, odakle su otišli na Kosovo. Ne zna ko je Zmajević Vlado. Poznaje K.G., dok Đ.S., I.N., Đ.Z. i Čolić Danijela ne poznaje. U selu Žegra su boravili dva ili tri dana. Prvog dana su prespavali u nekom hangaru. U toku dana su provjeravali kuće, legitimisali ljudi i čula se pucnjava. Iz sela Žegra jedan dio vojske je krenuo pješke, dok se drugi uputio kamionima ka granici. Međutim, kada su stigli naređeno im je da se vrate u selo Žegra, ali su na pola puta zastali kod jedne napuštene kuće, gdje su namjeravali da prenoče. U toku noći došla je jedna grupa od dvoje ili troje ljudi i oni su im pričali kako su u selu pretraživali kuće i da su zlato sakrivali u dimnjak. Inače, kada su stigli pokazivali su neko zlato i satove. Bili su pod dejstvom alkohola i došli su autom crvene boje na kome su stakla bila razbijena. Sutradan su on, G.K. i njih ukupno 4 - 5, krenuli sa njima autom do sela Žegra. U selu ih je dočekala Posebna jedinica policije i oni su uhapšeni zato što su neki civilni ubijeni. Ništa mu nije poznato o tom događaju.

Svjedok Đ.S. je, pred Višim sudom u Beogradu 20.10.2016. godine, naveo da je Zmajević Vlada upoznao 1999. godine, u selu Žegra, u koje su zajedno došli. Prvog dana su imali neku akciju. To je bilo kao čišćenje terena. Prespavali su u nekom hangaru i prvo jutro su on, Nović Damir, Ž.Đ., dva momka iz Vrbasa i Vlado Zmajević otišli autom "Opel Ascona", crvene boje na makedonsku granicu i vozilom je upravljaо Nović Damir. Ne zna otkuda im to vozilo. Kada su došli na karaulu Zmajević Vlado je počeo da tuče jednog vojnika. To su prijavili nekom oficiru, ali niko nije reagovao. Koliko se sjeća njih četvorica ili petorica su ostala na karauli, dok su se Nović Damir i Vlado Zmajević vratili prema Žegri. Oni su prespavali na karauli.

Ujutro su ponovo Nović Damir i Vlado Zmajević sa istim vozilom došli na karaulu. Vlado Zmajević je tada bio gori nego prethodnog dana, nije smio sa njim da razgovara i svi su se od njega plašili. Tada su njih 7 ili 8 ponovo sjeli u auto i od karaule su krenuli prema Žegri, ali su ih na ulazu u selo uhapsili i sproveli u Gnjilane u policijsku stanicu. Od Novića Damira je čuo da je Vlado Zmajević pobio neke ljudi i stoku.

Svjedok Đ.Z. je pred Višim sudom u Beogradu 20.10.2016. godine naveo da je Vlada Zmajevića upoznao 1999. godine, početkom bombardovanja, u kasarni u Žegri. U selo Žegra došli su zajedno iz Niša, 25. ili 26. marta, i tamo su bili sve do 31. ili 1., kada su uhapšeni. Kada su stigli u selo Žegra, u njihovoj jedinici su bili i Nović Damir, Đ.S., potporučnik Čolić i još dvoje troje iz Z.. U selu Žegra su bili smješteni u hangare, gdje su i prespavali. Sutradan je u popodnevnim satima njegova jedinica kamionom prebačena na karaulu, ali on i Nović nijesu otišli sa njima, jer su kamioni krenuli dok se Nović nalazio u WC-u. On nije htio da ide bez njega. Nakon njihovog odlaska oni su krenuli u centar tog sela.

Usput su sreli vojnika koji je razbijao stakla na nekom autu. Oni su ga otjerali i potom je Nović upalio auto. Nešto kasnije u komandi su uzeli benzin i krenuli ka karauli. Usput su, na drugom kontrolnom punktu, zatekli Zmajević Vlada, koji je prethodno sa kamionom krenuo na karaulu. Tražio je od njih da ga vrate nazad u selo i u tom trenutku po njegovom mišljenju Zmajević Vlado nije bio normalan čovjek. U selo su se autom vratili Nović Damir i Zmajević Vlado, dok je on kamionom nastavio put ka karauli. Nakon dolaska na granicu on se sa dijelom vojnika spustio na jedan položaj gdje su bili raketari. Zajedno sa njima smjestili su se u neku kućicu, dok je drugi dio vojske ostao na karauli. Te noći, negdje oko 12,00 sati, dok se nalazio na straži, došli su Zmajević Vlado i Nović Damir. Smjestili su se kod njih i tada mu je Nović rekao da je Zmajević u selu ubio dva lica šiptarske nacionalnosti i jednu ženu. Dalje mu je ispričao da su sreli nekog dječaka na ulici, koji je nosio nešto u rukama i da su krenuli za njim, ali da im je dječak pobjegao do neke kuće. Pratili su tog dječaka i kada su došli do neke kuće tu je došlo do ubistva pomenutih lica. Damir mu je rekao da je tog dječaka pustio da pobjegne. Kako su se tačno desila ta ubistva njemu nije poznato, niti je o tome pitao Nović Damira. Kada su ujutro ustali Zmajević je počeo da šutira jednog vojnika, zbog čega se sa njim verbalno sukobio. Na nekih 200 ili 300 metara nalazila se još jedna kuća pa se cijeli vod zajedno sa Vladom Zmajevićem pješke spustio do te kuće, u kojoj nisu nikog zatekli. U povratku Zmajević je zapucao u stoku koja se na tom prostoru nalazila. Zmajević je ostao sam kod te kuće, a ostali iz voda su se povukli na položaj raketara. Kada su se vratili objasnili su starješini da imaju problem sa Zmajevićem, ali im je on rekao da to sami riješe. Tada su se oni dogovorili da Zmajevića neutrališu, pa kada su vidjeli da Zmajević dolazi iz pravca te kuće zatražio je od njega da baci pušku. Zmajević je to odbio da uradi, pa je on nanišanio njega, ali ga je u svemu tome spriječio Nović Damir. Pošto nijesu znali šta će sa njim, sjeli su u auto i zajedno

sa Zmajevićem, Novićem, Đ., ukupno ih je bilo desetak, krenuli u selo Žegra, gdje su uhapšeni i sprovedeni u Gnjilane. Ništa mu nije poznato o ubistvu čobanina na putu do sela Žegra.

Na glavnom pretresu ostao je pri tom iskazu, s tim što je dodatno pojasnio da su Šiptari prilikom organizovanog odlaska i njihovog vraćanja u selo bacali nakit i novac u kanale, te da je nakita bilo ne samo kod Zmajevića, nego i kod njega i Novića. Takođe je naveo da mu je Zmajević dao neku žensku narukvicu od desetak milimetara. Na karauli je čuo od Čolića da je Zmajević navodno ubio nekog čovjeka i komandira Čolića je pitao zašto nije ništa preuzeo. Takođe je dodatno kroz odgovore pojasnio da je zajedno sa Zmajevićem pretresao neke albanske kuće i sjeća se da je u jednoj kući na krevetu Zmajević pronašao krpenu kesu u kojoj je bilo nešto zlata, ali da on to nije prebrojavao i gledao. Nakon predločavanja dijelova iskaza koji su zabilježeni na ranijem zapisniku, svjedok je rekao da je te okolnosti zaboravio da kaže i da je sve što je zabilježeno tačno i predstavlja dio njegove izjave koju je potpisao.

Svjedok I.N. je pred Višim sudom u Beogradu 20.10.2016. godine naveo, da je sa Vladom Zmajevićem bio u nekom selu pored Gnjilana kao dobrovoljac. U tom selu su prespavali jednu noć i sutradan su neki od vojnika pješke i kamionom upućeni na karaulu. Na karauli je u nekoj kući koja je bila prazna prespavao jednu noć. Ne sjeća se da li je neko u toku noći dolazio u tu kuću koja se nalazi blizu karaule. Sjeća se da je u toj kući prespavao i K.G., a ne zna ko su Nović Damir, Đ.Z. i Čolić Danijel. Vlada Zmajevića je video na karauli u toku dana, a misli i da je on u toj kući prespavao. Sjutradan su krenuli pješke da se vraćaju u selo Žegra i tada su naišla neka kola, crvene boje u koja su i oni ušli i krenuli u selo Žegra. Ne sjeća se ko je sve ušao u ta kola, ali zna da je bio sa njim K.G.. Kada su stigli u selo Žegra, tu su uhapšeni. Ne sjeća se da li je Zmajević bio sa njima u vozilu, ali se sjeća da je jednu mindušu i neke predmete koji su kod njega pronađeni prilikom hapšenja dobio od Zmajević Vlada, koji je svima te noći dijelio nakit.

Iz nalaza i mišljenja komisije vještaka neuropsihijatrijske, psihijatrijske i psihološke struke od 04. 03. 2019. godine, proizilazi da su nakon uvida u spise predmeta, medicinsku dokumentaciju i neposrednog psihijatrijskog pregleda sa psihološkim testiranjem, ustanovili, da se radi o emocionalno nestabilnoj i psihopatskoj ličnosti koja je više godina u prošlosti koristila alkohol, kako bi ublažio nervozu i psihičke smetnje, te da se iz medicinske dokumentacije potvrđuje da je u to vrijeme svakodnevno konzumirao alkohol. Analizom neposrednog pregleda utvrđeno je da u psihičkom statusu u afektivno emotivnoj sferi ispoljava napetost, anksioznost i da nema formalnih niti sadržajnih poremećaja mišljenja. Konstatovan je nizak frustracioni prag, problem sa rasterećenjem agresivnosti, reagovanje po tipu kratkog spoja i sklonost nagonsko impulsivnom ponašaju i zadovoljenju trenutnih potreba i postavljenih ciljeva. Globalno intelektualni kapaciteti su očuvani i na nivou prosjeka. Vještaci su zaključili da se radi o emocionalno nestabilnom poremećaju ličnosti i alkoholnoj zavisnosti, te da dominiraju strukturalno psihopatske crne ličnosti, pa se radi o emocionalnoj i psihopatskoj ličnosti.

Na osnovu podataka iz nalaza vještaci su mišljenja da je, okrivljeni Zmajević Vlado osoba prosječnih intelektualnih sposobnosti, da ne boluje od trajnog duševnog oboljenja. Primarno se radi o osobi sa karakterološkim manifestacijama ličnosti koje klinički odgovara emocionalno nestabilnom poremećaju ličnosti sa visokim kvantumom anksioznosti i impulsivnosti koja u stanju alkoholne intoksikacije generiše agresivno, nepredvidivo i nekontrolisano ponašanje, a prema pravnoj terminologiji ovaj vid duševnog poremećaja se klasifikuje kao teži duševni poremećaj. Dugogodišnja upotreba alkohola na nivou toksikomske zavisnosti uzrokovala je pad kognitivno amnestičkih potencijala shvatanja, pamćenja, rasuđivanja blažeg stepena. U vrijeme krivičnog djela za koje se tereti ponašanje okrivljenog odgovara stanju akutne alkoholne intoksikacije na nivou komplikovanog pijanstva koje uzrokuje kvalitativne promjene u ponašanju osobe, a karakteriše se naglom promjenom raspoloženja i ponašanja. Raspoloženje je izrazito razdražljivo i disforično. Budući da se radi o kvantitativno obuzetoj svijesti, ostaje očuvana unutrašnja psihička povezanost, a time postoji gruba orijentacija o mjestu događaja i cijelokupnoj situaciji. Ponašanje osobe je još u razumljivoj vezi sa situacijom, tako da okolina može njegovo ponašanje shvatiti i prilagoditi mu se. Ekscitacija (uzbuđenje) nastupa u mahovima, obuzetost svijesti se pojačava, a time i razumske i voljne kočnice popuštaju do te mjere, da može doći do afektivnih i impulsivnih radnji koje generišu agresivno ponašanje. Krivično djelo je psihopatološki motivisano primarno karakterološkim svojstvima okrivljenog na stepenu emocionalno nestabilne ličnosti i idisinkrazijskom reakcijom na alkohol na stepenu komplikovanog pijanstva.

U odbrani pisanih nalaza i mišljenja na glavnom pretresu, vještaci su pojasnili da je stanje komplikovanog pijanstva samo prolazno stanje i nakon boravka u bolnici on nije ispoljavao nikakav vid psihotičnosti, ali je zadržana kao trajna osobina i to su karakterološka svojstva emocionalno nestabilne ličnosti. Nadalje su pojasnili da alkoholna intoksikacija označava konzumiranje alkohola u jednom određenom periodu, ali se ona mora razlikovati od alkoholne zavisnosti, jer je alkoholna zavisnost bolest koja dovodi do poremećaja psihičkih funkcija, često trajnog karaktera, kao i tjelesnih funkcija, te da je to njegovo stanje opisano i u medicinskoj dokumentaciji – Opšte bolnice u Nikšiću gdje je liječen tokom

2006. godine. Nadalje su pojasnili da medicinska dokumentacija koju su imali u vidu Vojne bolnice u Nišu potvrđuje zaključak da se primarno radi o strukturi ličnosti sa psihopatskim crtama ličnosti u vidu emocionalno nestabilnog poremećaja ličnosti.

Ponovili su stav pojašnjavajući, kada su naveli da se radi o težem duševnom poremećaju, imali su u vidu strukturu ličnosti na nivou emocionalno nestabilnog poremećaja ličnosti, koji se povezuje sa zloupotrebom alkohola u dužem vremenskom intervalu na nivou alkoholne zavisnosti i da se sve to odnosi na psihička stanja koja se ne svrstavaju u trajna duševna oboljenja, duševnu zaostalost, nego da po svom stepenu spadaju u teže duševne poremećaje.

Na kraju su pojasnili da su prilikom pregleda stekli utisak nakon obavljenog intervjeta i psihološkog testiranja, da optuženi nema psihotičke sadržaje u kliničkoj slici u smislu sumanutih sadržaja halucionih obmana i da nedostatkom ta dva bitna elementa psihološkog funkcionisanja su bili razlog zbog čega se nijesu opredijelili da sudu predlože mjeru bezbjednosti obaveznog liječenja.

Iz nalaza i mišljenja vještaka za sudske medicinu prof. dr Miodrag Šoć Ks. br. 2/17 od 18. 04. 2019. godine, proizilazi da je patolog H.P.H. sastavio izvještaj o obdukciji pok. Idrizi Mijazima (65 godina), kada se leš nalazio u stanju odmaklih truležnih promjena i da je tom prilikom ustanovljene povrede - prostrelne rane, sa ulaznim otvorom u predjelu sredine trbuha i izlaznim otvorom u predjelu srednje linije leđa, te da su u sklopu kanala rane povrijeđeni aorta, crijeva, II slabinski pršljen (prelom). Iz drugog izvještaja o obdukciji istog patologa koji se odnosio na Haziraj Čamilu (55 godina). Takođe proizilazi da se leš nalazi u stanju odmaklih truležnih promjena i da su ustanovljene povrede - rezne rane desne strane lica, dužine 8 cm, te prostrelna rana, sa ulaznim otvorom u predjelu desne strane trbuha i izlaznim otvorom u predjelu lijeve strane leđa, ulijevo od središnje linije tijela. U sklopu kanala rane povređena je jetra, slezina, lijeva polovina dijafragme i lijevo plućno krilo, X i XI rebro sa lijeve strane (prelomi). Iz trećeg izvještaja o obdukciji koja je rađena u vezi pok. Haziraj Čazima (63 godine) konstatovano je da je leš bio u stanju odmaklih truležnih promjena i ustanovljene su povrede - prostrelna rana, sa ulaznim otvorom u predjelu lijeve strane trbuha i izlaznim otvorom u lijevom sjedalnom predjelu. U sklopu kanala rane povrijeđena su crijeva i lijeva karlična kost (prelom). Vještak je dalje naveo da se iz fotodokumentacije koja je u kolor tehnicu MUP-a Republike Srbije br. 86/99 od 31. 03. 1999. godine, utvrdjuje da su postojala tri leša, dva muškog i jedan ženskog pola. Na slici 13 je muški leš sa "ulaznom ranom u predjelu stomaka, ovalna, prečnika oko 1 cm. Na slici 14 je muški leš sa izlaznom ranom u predjelu desnog buta, dok je na slikama 19 i 20 ženski leš sa ulaznom ranom desnog preponskog predjela i ulaznom ranom u predjelu glave.

U vezi oštećenog Kadriu Imera, vještak je naglasio da nema obdupcionog nalaza u spisima predmeta, osim izjave njegovog sina, te da u spisima predmeta nema medicinskih pokazatelja koji bi nedvosmisleno opotvrdili uzrok i mehanizam smrti pok. Kadriu Imera.

Vještak je mišljenja da je smrt pok. Idrizi Mijazima nasilne prirode i da je nastupila usled iskrvarenja iz rascijepa aorte i vijuga crijeva, duž kanala strijelne rane - prostrelne nanesene iz ručnog vatretnog oružja, te da je smjer kanala te rane od naprijed ka nazad, uspravno, odozgo nadolje. Takođe je mišljenja da je smrt pok. Haziraj Čamile, nasilne prirode i da je nastupila usled iskrvarenja iz rascijepa jetre, slezine i lijevog plućnog krila, te raskidanih krvnih sudova, sve duž kanala strijelne rane prostrelne, nanesene iz ručnog vatretnog oružja, kao i da je smjer kanala rane od naprijed ka nazad, odozdo naviše i sa desna ulijevo. Vještak je naveo da je Haziraj Čamila za života, zadobila reznu ranu desne strane lica, koja je posledica dejstva oštice zamahnutog mehaničkog oruđa (moguće nož) na odgovarajući predio tijela - glave. Vještak je mišljenja da je i smrt pok. Haziraj Čazima nasilne prirode i nastupila je usled iskrvarenja iz rascijepa krvnih sudova male karlice i rascijepa vijuga crijeva, sve duž kanala strijelne rane - prostrelne nanesene iz ručnog vatretnog oružja, te da je smjer kanala rane od naprijed ka nazad, odozgo naniže i s lijeva udesno. Sve povrede su tzv. svježe tjelesne povrede, nastale najviše 72 sata unazad od vremena vršenja uviđaju sa izradom fotodokumentacije (dana 31.03.1999. godine, od 10:30 do 11:30 časova). Kako nema opisa rada difenilaminske probe, nema opisa rada analize koncentracije karboksihemoglobina u krvi, nema preciznog opisa rana (promjeri, izgled i rana i najbliže okoline), to nije moguće ekspertizno tačno opredijeliti daljinu pucanja. Na osnovu izgleda rane koja se vidi na slici 13 fotodokumentacije, može se samo prepostaviti da je ista nanešena iz sudske medicinske daljine, odnosno da su usta cijevi predmetnog vatretnog oružja bila na udaljenosti većoj od 1,50 m od kože tijela kada je ista nanešena. Na osnovu izgleda rane koja se vidi na slici broj 21 fotodokumentacije, može se samo prepostaviti da je ista nanešena iz sudske medicinske blizine, odnosno da su usta cijevi predmetnog vatretnog oružja bila na udaljenosti manjoj od 1,50m od kože tijela kada je ista nanešena.

Dakle, u nalazu i mišljenju su precizno navedene povrede koje su konstatovane u izvještaju o obdukciji, pa je očigledno da je Haziraj Čamila zadobila jednu povredu – prostrelnu ranu sa ulaznim otvorom u predjelu desne strane trbuha i izlaznim otvorom u predjelu lijeve strane leđa, te da su u sklopu kanala rane povrijeđeni jetra, slezina, lijeva polovina

dijafragme i lijevo plućno krilo (grudi), X i XI rebro sa lijeve strane, te je očigledno greškom u činjeničnom opisu optužnog akta navedeno da se radilo o dva ispaljena hica, što je sud u činjeničnom opisu samo precizirao. U činjeničnom opisu nisu navedeni organi sa ulaznim i izlaznim otvorima za pok. Idrizi Mijazima i Haziraj Čazima, kao ni ostali svi organi koji su povrijeđeni duž kanala rana koje su im nanijete, ali sud ne smatra da se radi o neophodno potrebnim činjenicama koje su se morale unijeti iz jednostavnog razloga što se jasno zaključuje i na osnovu nalaza i mišljenja vještaka, da su ispaljeni hici u njihova tijela doveli do iskravavljenja, zbog čega je i nastupila njihova smrt.

Na glavnom pretresu braneći pisani nalaz i mišljenje vještak je ponovio da se nije mogao izjasniti o uzroku smrti Kadriu Imera, dok je na pitanje suda šta se podrazumijeva u medicinskom smislu pod definicijom smrti izjavio „prestanak rada srca i prestanak disanja“ i da je po nekim autorima dovoljno i samo nepovratni prestanak rada mozga, kao i da uzrok smrti može biti prirodan i nasilan, odnosno do smrti mogu dovesti i određene bolesti koje dovedu organizam u takvo stanje kada prestaje rad srca. Vještak je nadalje naveo da imajući u vidu utvrđeni uzrok i mehanizam smrti troje ljudi koji se nalaze u istom prostoru, kao i uzimajući u obzir izjavu Armenta Kadriu, može se samo dati analogija da je i Imer Kadriu umro nasilnom smrću, usled iskravavljenja kao posljedice dejstva projektila vatrenog oružja. Na naknadno pitanje optuženog je odgovorio da je povreda kod Haziraj Čamile od 8 cm mogla biti nanijeta i sječivom noža koji ide uz pušku.

Iz nalaza i mišljenja vještaka balističke struke Bakić Božidara, br. B-04/19 od 24.04.2019. godine, proizilazi da je nakon uvida u spise predmeta i patoloških nalaza, opisanih povreda, mišljenja da se H.M. u trenutku nanošenja povrede prostrelne rane nalazio okrenut svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi, čija je uzdužna osa bila usmjerena od naprijed ka pozadi i blago odozgo na dole. Oštećena Haziraj Čamila sa opisanim povredama prostrelne rane sa ulazom na abdomenu i opisanim smjerom pozadi ka naprijed, nagore prema lijevoj strani, se nalazila u trenutku nanošenja povrede okrenuta svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi, sa uzdužnom osom koja je bila usmjerena od naprijed ka pozadi i odozdo na gore, ako je bila u stojećem položaju. Vještak je naveo, da ukoliko je oštećena bila u ležećem položaju onda je uzdužna osa cijevi bila usmjerena odozdo na dole. U vezi oštećenog Haziraj Čazima, koji je takođe imao povredu – prostrelnu ranu sa ulazom i izlazom rane opisanom u prethodnom nalazu, kao i smjerom naprijed ka pozadi, na dole prema lijevoj strani, vještak je mišljenja da se oštećeni u trenutku nanošenja povrede nalazio okrenut svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi čija je uzdužna osa u trenutku ispaljenja projektila bila usmjerena od naprijed ka pozadi i odozgo na dole. Vještak je pojasnio da iz uviđajne dokumentacije proizilazi da su u dvorištu gdje se događaj odigrao pronađene čaure kalibra 7,62 mm domaće proizvodnje, koje su neprecizno definisane, jer nije naveden njihov broj, niti da li su kalibra 7,62 x 39 mm, (koje su puščane) ili pak kalibra 7,62 mm TT (koje su pištoljske). Ako su puščane, mogle su biti ispaljene iz automatske ili poluautomatske puške tog kalibra.

Braneći nalaz i mišljenje vještak je na glavnom pretresu izjavio da je balističke putanje projektila odredio na osnovu strelnih kanala, odnosno ulaznih i izlaznih rana kod oštećenih, koji su rađeni od strane obducenta H. P. H., s tim što je u odnosu na oštećenu Haziraj Čamilu, imajući u vidu relativno nisku visinu ulazne rane dozvolio mogućnost da se oštećena u trenutku nanošenja povrede nalazila u ležećem položaju, a dao je i varijantu za razloge zašto se oštećena mogla nalaziti i u stojećem položaju. Na kraju je pojasnio da puščana municija kalibra 7,62 x 39mm nije zamjenjiva sa pištoljskom municijom 7,62 x 25 i obrnuto, iz razloga što je drastična razlika u veličini čaure i samog metka, dok je na pitanje optuženog odgovorio da je pancirno zapaljiva municija vrsta puščane municije u kalibrzu 7,62 x 39 mm, te da ostavlja opekatine na tijelu, ako je otvor od usta cijevi neposredno na tijelu optuženog.

Iz tri potvrde o privremeno oduzetim predmetima SUP Gnjilane od 31. 03. 1999. godine proizilazi da su tog dana od Zmajević Vlada oduzeti sledeći predmeti: ženska narukvica, ženske minduše, zlatni lanac dužine oko 2 metra, novčanica od 100 DEM, automatska puška AP fab. br. 125543, nož br. 125546, tri okvira za pušku i 50 metaka cal. 7,62 mm i one koju nije htio da potpiše tri ručna sata, jedan pojas od nošnje, jedna narukvica za ručni sat.

Iz službene beleške Vojnobezbednosne agencije - Vojna pošta 1037 Niš br. 10-470 od 23. 04. 2005. godine proizilazi da je angažovan organ VBA iz sastava VP 1037 Niš, kako bi se prikupili podaci u vezi krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 OKZ, koje se dogodilo dana 29. i 30. marta 1999. godine. Utvrđeno je da je u martu 1999. godine, na području A. sela Žegra, bio stacioniran treći pješadijski bataljon iz sastava 175 pbr VP 5300 Leskovac. Dužnost komadanta bataljona je obavljao S.S., a dužnost komadanta brigade je obavljao P.N. Dužnost načelnika bezbjednosti u komandi brigade obavljao je P.M..

Optuženi Zmajević Vlado i lica Đ.Ž., S.R., K.G., I.N., Đ.S. i Nović Damir su u selo Žegra, opština Gnjilane došli 27. 03. 1999. godine, u večernjim satima kao vojnici u rezervi - dobrovoljci i raspoređeni su u sastav napred pomenutog bataljona, kojim je komandovao major S. Ova lica su se početkom agresije na SRJ prijavili kao dobrovoljci preko nadležnih vojno

teritorijalnih organa po mjestu stanovanja, odakle su kasnije upućeni u garnizon Niš, gdje su zadužili vojnu opremu i lično naoružanje. Sa njima u garnizonu Niš izvedena je jednodnevna obuka i gađanje iz ličnog naoružanja, a zatim su pomenutog dana upućeni na KiM. Bili su na dužnostima običnih vojnika strelaca. Međutim, zbog velike nediscipline i samovolje koja je vladala među ovom grupom dobrovoljaca, komandovanje njima je bilo gotovo nemoguće, a njihov osnovni moto dolaska na KiM bilo je bavljenje kriminalnim radnjama. Već nakon dva dana boravka u jedinici, pomenuta grupa, odnosno Vlado Zmajević lično, izvršio je ubistvo 6 lica albanske nacionalnosti, mještana sela Žegra i to dana 29. 03. 1999. godine – U.U. hicima iz automatske puške, U.Đ. ubodima nožem, T.Šu. ubodima nožem, dana 30.03.1999. godine Haziraj Čazima, Idrizi Mijazima i Haziraj Čamilu hicima iz automatske puške. Nakon ubistva pomenutih lica grupa je kod istih izvršila krađu novca i zlatnog nakita. Dana 31. 03. 1999. godine, nakon saznanja za ubistva i krađe, Komanda VP 5300 L., u saradnji sa organima SUP-a Gnjilane, pristupila je hapšenju pomenute grupe, uviđaju lica mjesta i prikupljanju dokaza o izvršenom krivičnom djelu. Nakon hapšenja navedena grupa je od strane majora P. i pripadnika vojne policije uz krivične prijave sprovedena i predata istražnom sudiji Vojnog suda pri komandi PRK u Prištini. Vlado Zmajević je zadržan u pritvoru, dok su ostala lica, nakon saslušanja od strane istražnog sudije, puštena da se brane sa slobode. Zmajević je u toku istrage sproveden na neuropsihijatrijski pregled i tretman u Vojnu bolnicu u Nišu, odakle je iskoristivši pogodan momenat pobegao.

Iz zapisnika o uviđaju KR br. 28/9 od 31.03.1999. godine, sačinjenog od strane istražnog sudije Okružnog suda u Gnjilanu, proizilazi da je dežurna služba Sekretarijata za unutrašnje poslove u Gnjilane, obavijestila istražnog sudiju da su u selo Žegra pronađena tri leša, nakon čega je istražni sudija izašao na lice mjesta. Tom prilikom su u dvorištu kuće vlasništvo sada pok. Haziraj Čazima, pronađeni leševi Haziraj Čazima i Idrizi Mijazima, u neposrednoj blizini jedan pored drugog. Leš pok. Haziraj Čazima bio je okrenut, odnosno opružen na leđima sa ispruženim donjim i gornjim ekstremitetima. Ispod leša vidljiva je bila lokva krvi, dok je na lešu Idrizi Mijazima bila vidljiva rana u gornjem djelu stomaka gdje su vidljivi tragovi krvi. U zapisniku je dalje konstatovano da je leš Haziraj Čamile pronađen na krevetu u dnevnoj sobi i da su tragovi krvi vidljivi u predjelu desnog uva i da je vidljiva rana u predjelu desnog kuka, a sva tri lica usmrćena su vatrenom oružjem. U dvorištu gdje se događaj odigrao pronađene su čaure kalibra 7,62 mm, domaće proizvodnje. U kuću sada pokojnih vidljivi su tragovi premetačine sa izbačenim stvarima iz ormana. Televizor marke "Grunding", videorekorder, radio kasetofon i mala drvena stalaža bili su na podu dnevne sobe. Sastavni dio zapisnika predstavljaju fotodokumentacija i skica lica mjesta SUP-a Gnjilane.

Iz Izvještaja o autopsiji br. 04/99/DK od 13.10.1999. godine za lice Idrizi Mijazima, Izvještaja o autopsiji br. 05/99/DK od 13.10.1999. godine za lice Haziraj Qazima, Izvještaja o autopsiji br. 06/99/DK od 13.10.1999. godine, kao i dokumentacije koja se odnosi na eshumaciju lica KY. od 16.10.1999. godine, proizilazi da je izvršena eshumacija leševa oštećenih lica, te da je tom prilikom utvrđeno da su oštećeni Haziraj Čazim i Čamila, Idrizi Mijazim i Kadriu Imer preminuli od povreda zadobijenih iz vatrenom oružja.

Iz izvoda registra umrlih MUP R. Kosovo od 17. 01. 2017. godine, proizilazi da je lice Kadriu Imeri preminuo dana 30. 03.1999. godine.

Iz uvjerenja Ministarstva pravde br. 02/2-3769/16 od 08. 08. 2016. godine, proizilazi da je optuženi Zmajević Vlado osuđivan presudom Višeg suda u Titogradu K. br. 28/90 od 29.04.1991. godine, zbog krivičnog djela iz oblasti ugrožavanja javnog saobraćaja na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, presudom Okružnog suda Novi Sad K. br. 39/93 od 28.04.1994. godine zbog krivičnih djela iz čl. 166 KZS na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, presudom Osnovnog suda u Kotoru K. br. 107/89 od 30.03.1995. godine na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine odnosno uslovno na 2 (dvije) godine i zbog krivičnog djela iz čl. 153 stav 1 KZ CG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 179/00 od 21.12.2004. godine na kaznu zatvota u trajanju od 40 dana zbog krivičnog djela iz čl. 195 stav 1 KZCG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 440/99 od 08.07.2006. godine na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) mjeseca zbog krivičnih djela iz čl. 164 stav 1 i 204 stav 1 KZCG, presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 365/06 od 18.03.2008. godine na kaznu zatvora u trajanju od 30 dana zbog krivičnog djela iz čl. 403 stav 2 i 1 KZCG i presudom Osnovnog suda u Nikšiću K. br. 522/13 od 16.07.2014. godine na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci zbog krivičnog djela iz čl. 376 stav 3 u vezi stava 1 KZCG.

Dakle, kada se pojedinačno analizira odbrana optuženog Zmajevića, koju je dao 03. 04. 1999. godine i 14. 04. 1999. godine, nesumnjivo se izvodi zaključak da je priznao ubistvo tri civila albanske nacionalnosti, dana 30. 03. 1999. godine, u selu Žegra, opština Gnjilane, nakon što je sa Novićem prateći jednog mladića, koji u selu nije htio da stane na njihov poziv, ušao u dvorište kuće u kome su se nalazili Haziraj Čazim i Idrizi Mijazim, u koje je pucao iz automatske puške, te potom iz vatrenom oružja ispaljujući metak u njeno tijelo lišio života i Haziraj Čamilu, koja se nalazila u unutrašnjosti kuće. Optuženi je pojasnio da su nakon ulaska u dvorište, iz kuće izašla dva čovjeka, pa je u strahu da ne upotrijebi oružje odmah zapucao i „obojicu“ likvidirao, te da je nakon ulaska u kuću, zatekao jednu ženu, koja ga je psovala i

pljuvala, najprije nožem udario u predjelu glave i kada ga je ponovo pljunula „u nju ispalio jedan metak“. U odbrani koju je dao, nakon nekoliko dana (14.04.1999. godine), u suštini je ponovio ono što je ranije rekao i naglasio da nikog drugog nije ubio 30. 03. 1999. godine, osim ta tri civila, nakon što su prethodno jurili jednog momka koji nije htio da se zaustavi.

Sud je tako izrečene tvrdnje optuženog doveo u vezu sa rezultatima ostalih izvedenih dokaza i nakon njihove ocjene nesumnjivo utvrdio da je optuženi Zmajević dana 30.03.1999. godine, u selu Žegra, opština Gnjilane, u dvorištu porodične kuće Haziraja i njenoj unutrašnjosti lišio života tri civila albanske nacionalnosti ispaljujući u njihova tijela više projektila iz automatske puške.

Svjedok Nović Damir je potvrđio priznanje Zmajevića da je „likvidirao dva čovjeka“, jer se u dvorištu našao zajedno sa njim i čuo da je Zmajević upitao jednog od njih „hoćeš da te ubijem“ i potom vidio kada je ispalio jedan hitac u njegovo tijelo, kao da je to isto pitao i drugog muškarca, u koga je, takođe, ispalio jedan projektil. Svjedok Nović Damir je potvrđio i priznanje okriviljenog da je potom lišio života još jednu ženu, pojašnjavajući da je ušavši u kuću Zmajević oborio jednu ženu na krevet, udario je vojničkim nožem po čelu i kada mu je rekao „Zmajeviću, šta radiš, idemo odavde“, on mu je odgovorio „Evo, sad ču, samo da ubijem babu“, pa je uprkos njegovom preklinjanju da to ne uradi, rekao mu da izade da je ubije i da je potom pucao u nju iz automatske puške. On je svoja saznanja o ovom zločinu povjerio svjedoku Đ.Ž. kome je rekao, da je Zmajević ubio dva lica šiptarske nacionalnosti i jednu ženu, ali ne i način na koji je to učinio. Prije toga su sreli nekog dječaka na ulici, koji je nosio nešto u rukama, pa su krenuli za njim i prateći ga došli do kuće, gdje ih je Zmajević ubio. Čolić mu je rekao da je tog dječaka pustio da pobegne.

Vještak balističke struke je naveo da se oštećeni Idrizi Mijazim nalazio, u trenutku nanošenja prostrelne rane sa ulazom na srednjoj liniji abdomena, okrenut svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi, koja je bila usmjerena „od naprijed ka pozadi i blago odozdo na gore“. Oštećeni Haziraj Čazim se, u trenutku nanošenja prostrelne rane sa ulazom u abdomen, nalazio okrenut svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi usmjerenoj od naprijed ka pozadi i odozgo na dole. I oštećena Haziraj Čamila je zadobila prostrelnu ranu u predjelu abdomena, kada se nalazila okrenuta svojom prednjom stranom tijela prema otvoru usta cijevi, usmjerenoj od naprijed ka pozadi i odozgo na dole, ako je bila u stojećem položaju, a ako je bila u ležećem, onda je uzdužna osa cijeva bila usmjerena odozdo na dole. Vještak je pojasnio da se nije mogao na osnovu neprecizno opisanih čaura pronađenih u dvorištu kalibra 7,62 mm izjasniti da li se radilo o pištoljskim ili puščanim čaurama, ali je nadalje naveo ukoliko se radilo o puščanim da su mogle biti ispaljene iz automatske ili poluautomatske puške, tog kalibra.

Vještak medicinske struke je na osnovu obdupcionog nalaza naveo, da je smrt pok. Idrizi Mijazima nasilne prirode i da je natupila usled iskravljenja iz rascjepa aorte i vijuge crijeva, duž kanala strijelne rane – prostrelne nanešene iz ručnog vatrenog oružja. Takođe, za smrt Haziraj Čazima je mišljenja da je nasilne prirode, do koje je došlo usled iskravljenja iz rascjepa krvnih sudova duž kanala strijelne rane prostrelne nanešene iz ručnog vatrenog oružja. Na kraju je i za smrt Haziraj Čamile mišljenja da je nasilne prirode i da je uzrok iskravljenja iz rascjepa jetre, slezine i lijevog plućnog krila, te raskidanih krvnih sudova sve duž kanala strijelne rane prostrelne. U odsustvu patološkog rada koji bi se odnosio na difenilaminske probe nije mogao ekspertizno da se izjasni o tačnoj daljini pucanja, ali je na osnovu izgleda rane na fotografiji 13 pretpostavio da je udaljenost cijevi vatrenog oružja bila veća od 1,50 metara, a na osnovu izgleda rane na fotografiji br. 21 pretpostavlja da je nanijeta kada je udaljenost usta cijevi vatrenog oružja bila manja od 1,5 m.

Rezultati ovih vještačenja su po svom sadržaju u skladu sa priznanjem okriviljenog i iskazom svjedoka Novića, iz kojih proizilazi da je Zmajević u dvorištu kuće i njenoj unutrašnjosti ispaljivanjem projektila iz automatske puške lišio života tri civila, jer su vještaci sudske medicinske i balističke struke naveli da je kao sredstvo izvršenja korišćeno ručno vatreno oružje, s tim što vještak balističke struke nije isključio upotrebu automatske puške kao vrste vatrenog oružja, što je i dovelo do njihove nasilne smrti usled iskravljenja. Takođe, treba navesti da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka sudske medicinske struke nesumnjivo utvrđeno da je optuženi oštećenoj Haziraj Čamili za života nanio reznu ranu sa desne strane lica dužine 8 cm, za koju je, na pitanje optuženog, odgovorio da je mogla biti nanijeta i sjećivom nožu koji ide uz pušku. Odbrana, pa ni sam optuženi, nijesu imali primjedbi na taj odgovor vještaka.

Navedene tvrdnje vještaka su u saglasnosti sa dijelom iskaza svjedoka Novića u kome je tvrdio da je Zmajević prije ispaljenja projektila koristio nož, kojim je udario oštećenu u predjelu glave, što je još jedan dokaz vjerodostojnosti njegovog iskaza i nesumnjivo upotrijebljenog hladnog oružja prije nego što će upotrebotm vatrenog oružja lišiti života Haziraj Čamilu, bez obzira što je na glavni oštećene ostao samo jedan trag medicinski verifikovane povrede u vidu rezne rane dužine 8 cm.

Međutim, iskaz svjedoka H.F. koji je interpretiran na prethodnim stranama presude, u svom sadržaju je u protivrječnosti

sa prethodno iznijetim odbranama okrivljenog Zmajevića, te iskazima svjedoka Novića, I.N. i M.H.. Kada je u iskazu jednog svjedoka ima protivurječnosti i, pogotovo, kada je suprotan iskazima drugih svjedoka i/ili ostalih dokaza, u pogledu odlučnih činjenica, sud ima obavezu da nakon detaljne analize njihovog sadržaja iznese ocjenu njihove vjerodostojnosti i izvede zaključak o (ne)postojanju činjenica, u pogledu kojih su se protivurječno izjašnjavali. Najprije, iz njegovog iskaza u odnosu na odbranu optuženog i tvrdnje svjedoka Novića proizilazi da sa njima nije imao nikakav „bliski“ susret u selu, nego je zapazio vozilo „Askona“ prije ulaska u dvorište porodične kuće njegovih stričeva.

Međutim, u pogledu tih okolnosti M.H. je ispričao da se nalazio u dvorištu kuće, zajedno sa njegovim ocem Čazimom i stricem Mijazimom, kada su došle iste one osobe – vojnici JA, koji su ga u prijepodnevnim satima odveli u policijsku stanicu, kao i njegove roditelje strica Mijazima i još neka lica, gdje su ih saslušavali dva sata i tada je njegovom ocu uzeto 1.000 maraka. U pogledu tih okolnosti svjedok N.I. je naveo da mu je F. rekao da se nalazio u kući njihovog strica Čazima kada su ušla dva lica i izveli iz kuće samog F., njegovog oca Mijazima i strica Čazima.

U vezi okolosti pod kojima je jedan od njih pucao u Mijazima Idrizija, svjedok F.H. je na sudu rekao da je nakon ulaska u dvorište ušao u kuću, prošao pored stričeva koji su se nalazili na terasi, i da su nakon toga iz vozila izašla dva lica, od kojih je jedan bio u majici, koja po njemu predstavlja dio uniforme vojske, naoružana automatskim puškama. Započeli su razgovor sa Mijazimom, koji razumije srpski jezik, nakon čega je osoba odjevena u majicu, prislonila cijev od puške u predjelu stomaka i potom pucala u Mijazima. Pojasnio je da su njegovi stričevi već bili sišli sa terase, kada je pod tim okolnostima pucano u Mijazima. Bio je šokiran time što se desilo, pa se malo udaljio i potom bježao 50 – 60 metara do jednog mjesta, na kome se krio do ponoći.

U pogledu tih okolnosti N.I. je naveo, da mu je F. ispričao da su ih ta lica izvela iz kuće i da je potom jedan od te dvojice pucao u njegovog oca, pa je F. iskoristio tu priliku i pobegao iz dvorišta. Svjedok je naveo da mu je F. rekao i da su „ta dvojica pucala za njim, ali ga nisu pogodili“.

Svjedok M.H., kome je F. rekao da su se nalazili u dvorištu, kada su došli isti oni vojnici koji su ih saslušavali u policijskoj stanici i da je jedan od te dvojice pucao u njegovog strica Mijazima u predjelu stomaka, što je on iskoristio da pobegne iz dvorišta. Svjedok je naveo da je tom prilikom ubijen i njegov otac Čazim i majka Čamila.

Nije teško uočiti očigledne protivurječnosti između onoga što je F.H., nakon dvadesetak godina ispričao suđu o događaju koji se desio 30.03.1999. godine, i onoga što je nakon samo mjesec dana od tog događaja na različit način ispričao i svjedoku M.H. i kasnije N.I..

Iskaz svjedoka koji se nedosledno, u veoma kratkom roku od slučaja do slučaja, i potpuno protivurječno izjašnjava o događaju tvrdeći da se nalazio na jednom mjestu i pobegao sa tom mjestu, sud ne može ocijeniti kao pouzdan i vjerodostojan. Naime, svaka od navedenih tvrdnji isključuje prethodnu, jer kada kaže da su ga vojnici, od kojih je jednog prepoznao u novinama nakon 20-tak godina, izveli iz kuće, zajedno sa stričevima, onda time isključuje uvjerljivost iskaza, u kome je svjedoku M.H. objašnjavao da se nalazio u dvorištu kuće kada su ušli isti oni vojnici, koji su i njega u prijepodnevnim satima saslušavali u policijskoj stanici.

Kada kaže suđu da su iza njega u dvorište porodične kuće njegovog strica ušla i dva lica naoružana automatskim puškama, koja su izašla iz vozila „Askona“, onda time isključuje vjerodostojnost tvrdnje da su iz kuće izveli njega i njegove stričeve, odnosno isključuje tvrdnju da se radilo o njemu poznatim licima – vojnicima koji su i njega u jutarnjim satima saslušavali u policijskoj stanici. Pored toga u vezi tih okolnosti isključuje i tvrdnju svjedoka Nović Damir, čiji je sud iskaz prihvatio kao vjerodostojan, da su prateći njega došli do jedne uske ulice, pa je Zmajević izašao iz auta i pošao do jedne kuće oko koje su bili visoki zidovi.

Takođe, tvrdnja svjedoka H.F. da nakon bjejkstva iz dvorišta, na mjestu udaljenom 50–60 metara, od porodične kuće njegovih stričeva, na kome se krio do ponoći, ništa nije čuo osim zvuka motora vozila koje se udaljava od kuće, ne djeluje vjerodostojno, tačnije, nelogična je i u protivurječnosti sa cijelokupnim razvojem događaja, nakon što su u dvorište kuće ušli optuženi i svjedok Nović, te naknadno nastalih posledica u vidu lišenja života njegovih srodnika. Kada su mu prezentirane određene razlike u pogledu onoga što je govorio suđu i tim svjedocima, on nije mogao da ih na prihvatljiv način objasni, pa je sud zbog svih iznijetih razloga zaključio da se njegov iskaz, ne može prihvatiti kao vjerodostojan u pogledu dokazanosti činjenica koje se tiču načina izvršenja i ličnosti izvršioca predmetnog krivičnog djela. Svjedoci N.I. i M.H. su govorili o posrednim saznanjima o okolostima pod kojima je došlo do lišenja života njihovih najbližih srodnika, pa je sud kroz sadržaj njihovih saznanja samo ocijenio pouzdanost iskaza svjedoka F.. U tom smislu treba naglasiti da nije osnovan prigovor odbrane da je saslušanje svjedoka H.M. u prethodnoj fazi postupka obavljeno na nezakonit način, zato što je vidljivo iz sadržine ne samo tog zapisnika, nego i zapisnika o saslušanju svjedoka oštećenih Kadriu

Armenta i I.N., da su ona obavljena po zamolnici za pružanje međunarodne pravne pomoći i da su postupajući po toj zamolici, u skladu a nacionalnim zakonodavstvom Kosova, prisustvovali specijalni tužoci iz Crne Gore i sa Kosova, zajedno sa tumačem.

Inače, na osnovu iskaza svjedoka F. potvrđuju se nesporne činjenice koje se tiču vremena, mesta izvršenja i identiteta tri žrtve koje su lišene života, jer je on rekao da je sutradan zajedno sa djedom došao i video da leže njegovi stričevi u dvorištu, koje su prekrili bijelim čaršafom, te da su nakon ulaska u kuću zatekli mrtvu Haziraj Čamilu rasječenu po licu i koja je po njegovom mišljenju imala dvije prostrelne rane u predjelu grudi. Nakon toga, njegov djed je obavijestio nekog o ovom slučaju i poslije sat – dva, stigli su na lice mesta državni organi koji su izvršili uviđaj i fotografisali lice mesta.

Nije na sudu da utvrđuje, u konkretnom slučaju, šta se tačno dešavalo sa svjedokom F. nakon događaja u dvorištu kuće, ali će u kontekstu vjerodostojnosti iskaza svjedoka Novića navesti da nije nelogična njegova tvrdnja, da mu je on nakon ulaska u sobu, gdje se nalazila i njegova strina Čamila, pokazao put bjekstva iz te situacije, obzirom da se i iz fotoelaborata uočava da se radi o prizemnoj kući u kojoj se prozori nalaze na maloj visini. Prije toga, u vezi opisane situacije, svjedok Nović je rekao da je nakon ulaska u dvorište primijetio na terasi dva muškarca i ženu, koja je očigledno nakon njihovog dolaska ušla u sobu u kojoj se već nalazio F., koji je u svom iskazu rekao da je prošao pored svojih stričeva koji su se nalazili na terasi. Sud će navesti, da je Nović rekao, da mu je Zmajević nakon ubistva dva lica u dvorištu kuće rekao da uđe u kuću i vidi da li se on tamo nalazi i kada je to uradio video je uplakanog dječaka u sobi pored prozora, koji je po njegovoj procjeni imao 14-15 godina, te je razmišljao „ako je Zmajević ubio njih, nije mu problem još jedna žrtva“, pa je zato tom dječaku pokazao prstom put prozora kroz koji je on i pobegao.

Vraćajući se još jednom na iskaz svjedoka F., iako se ne moraju utvrditi pravi motivi takvog njegovog kazivanja, može ih sud pretpostaviti i pronaći u njegovom strahu da optuženi ne bude oslobođen od optužbe, odnosno u namjeri da pomogne суду да što lakše utvrdi njegovu krivicu, smatrajući da tako samo potpomaže ono što je već postojalo u spisima predmeta, kao dokaz njegove krivice. Pored toga, možda je osjećao grižu savjesti, što je on bio razlog njihovog dolaska u dvorište i što mu je pomogao da izbjegne smrt neko ko se nalazi na neprijateljskoj strani. Nije nemoguće da je F., onaj dio događaja kada je Mijazim lišen života kriomice gledao kroz prozor, zato što se na fotoelaboratu iz skice lica mesta vidi, da po jedan prozor od dnevne i spavaće sobe „gleda“ ka dvorištu, te da se nakon toga jako uplašio, zbog čega je i zatečen uplakan, po riječima svjedoka Novića. Nelogično bi bilo da se zaustavio na terasi i gledao događaj sa tog mesta, kako je rekao u svojoj izjavi, kada se ima u vidu da je bježeći ispred njih ušao u dvorište svojih stričeva.

U prilog nevjerodostojnosti njegovog iskaza ukazuje i okolost da je jednom od svojih srodnika rekao nešto što nije ponovio na sudu, odnosno da je čak i taj drugi pucao za njim dok je bježao kroz dvorište. Broj vidljivih čaura u uviđajnoj dokumentaciji isključuje mogućnost takvog razvoja događaja, kakvim ga opisuje svjedok H.F..

U prilog vjerodostojnosti i pouzdanosti iskaza svjedoka Novića sud će navesti onaj dio, u kome je opisao prostor na kome su se našli, nakon praćenja momka koji je bježao „Došli smo do jedne uske ulice, pa je Zmajević izšao iz auta i pošao do jedne kuće na kojoj su bili visoki zidovi“. Ovaj dio iskaza, koji govori o njegovoj i prisutnosti Zmajevića na licu mesta, na kome je došlo do lišenja života tri lica albanske nacionalnosti, u potpunosti odgovara onome što se može vidjeti na fotografiji br. 1 i 2, u fotoelaboratu koje prikazuju „opšti izgled ulice i dvorišta gdje je izvršeno trostruko ubistvo“, jer se zaista radi o uskom putu, koji vodi u dvorište kuće, dok se na tim fotografijama vidi, kao i na skici lica mesta označeni „visoki ogradni zid“, o kome je govorio svjedok Nović.

Sud smatra da je ovo trenutak i da se dodatno obrazloži zbog čega je odbijen predlog odbrane da se izvrši njegovo vještačenje, koje je zatraženo, iako ga nijesu označili kao lice koje je takvim svjedočenjem željelo sebe ili nekog drugog da „sačuva“ od krivičnog progona, u vezi radnji izvršenja koja se tiče ubistva tri lica u dvorištu kuće Haziraja.

Sud nije uočio nijedan razlog da se provjera njegove sposobnosti pamćenja i reprodukovanja upamćenog utvrđuje na osnovu vještačenja, kada je upoređivanjem fotografija iz fotoelaborata sa opisom tog prostora, sud shvatio u kojim se sve, pa i najsigurnijim, detaljima poklapa njegov iskaz i da tako može govoriti samo onaj koji se u vrijeme njihovog ubistva zaista nalazio na licu mesta.

Ne može biti razlog za prihvatanje tog predloga ni obimna medicinska dokumentacija, ni okolnost uzimanja određenih lijekova, koji mu očigledno pomažu da prebrodi životnu svakodnevnicu i lakše podnese posledice svega onoga što je doživio u tom vremenu i na mjestu na kome se u jednom trenutku našao kao vojnik. Takav stav suda učvršćuje činjenica da ni jedna okolnost ne ukazuje da je on na patološki način izmislio taj događaj ili ubacivao detalje kojima bi falsifikovao svoja sjećanja u vezi svega onoga što je okrivljeni Zmajević toga dana učinio u dvorištu i u unutrašnjosti kuće civila

albanske nacionalnosti.

Neke, naknadno izrečene razlike ili nesjećanja, zbog proteka vremena, u vezi nebitnih okolnosti, koje se tiču izgovorenih riječi žrtvama prije nego što ih je ubio, koliko puta i na koji način je upotrijebio nož, dešavanja u selu, kretanja automobilom, odlaska do jednog od punktova na putu, vraćanja u selo vozilom „Askona“, odlaska na karaulu i šta se sve tamo dešavalo, ko se i na koji način između vojnika svađao, do pitanja koliko je visok, da li je nešto zadržao od svoje gardarobe nakon zaduženja uniforme u B.p., ne mogu dovesti u sumnju dokaznu vrijednost iskaza Nović Damira sa stanovišta odlučnih činjenica koje se tiču broja civilnih žrtava, mesta i vremena izvršenja, upotrijebljenog sredstva za izvršenje krivičnog djela i ličnosti koja je to djelo izvršila.

U toku krivičnog postupka nesumnjivo je utvrđeno da je optuženi Zmajević prije ovog događaja lišio života još jedno civilno lice Kadriu Imera, koji se nalazio u blizini puta, koji vodi kroz područje sela Dunav, kada je 30. 03. 1999. godine, otisao da vrati ovce koje su se na tom prostoru nalazile na ispaši. To selo se nalazi na putu do Žegre, što nesumnjivo proizilazi i iz dokumentacije OEBS-a od 16. 10. 1999. godine.

U to vrijeme sa karaule vraćali su se ka selu Žegra, kada je po riječima svjedoka Čolić Danijela, vidjevši pored puta čobanina starijih godina Zmajević rekao da se vozilo zaustavi i nakon što ga je pitao „ko je, kuda će i gdje će“, te njegovog odgovora na šiptarskom jeziku koji nije razumio, Zmajević je repetirao automatsku pušku i, kako je čuo, sa tri metka hladnokrvno ga ubio. On i vozač su bili šokirani takvim njegovim postupkom. Kada se vratio u vozilo na njegovo pitanje zašto je to uradio, Zmajević mu je odgovorio „Zato što je čobanin Šiptar“.

Ovaj dio iskaza je dao 18. 04. 1999. godine, pred istražnim sudijom Vojnog suda pri komandi PRK, dok je u istom svojstvu saslušan i pred Višim sudom u Beogradu 21. 10. 2016. godine. I u tom iskazu u bitnom je naveo da je Zmajević iskočio iz kamiona, počeo da više i kreće se u pravcu tog čovjeka koji je bio sa ovcama, te kada se našao na udaljenosti 2 – 3 metra pucao u njegovo tijelo. I prilikom tog saslušanja je naveo da je pitao Zmajevića zašto je ubio tog čovjeka i da mu je on odgovorio, da je pobrkao, da je mislio da je Šiptar, da sve koji imaju bijele kapice treba ubiti, iako se, kako je rekao svjedok „radilo o običnom seljaninu koji je čuvao ovce“. Nekih okolnosti nije mogao da se sjeti i kada mu je predložen raniji iskaz od 18. 04. 1999. godine, on je odgovorio da je tačno sve što je tada rekao i da je lično potpisao taj zapisnik.

Na glavnom pretresu nije mogao da se sjeti svega što se tada dešavalo, zato što je proteklo 20 godina, pa je nakon čitanja navedenih iskaza odgovorio da je u potpunosti tačno sve što je pročitano i da je njegov najpotpuniji iskaz onaj koji je dao prilikom prvog saslušanja, jer mu je „događaj bio znatno svježiji“ nego u vrijeme kada je naknadno o svemu tome saslušavan.

Svjedok Čolić Danijel nije znao identitet lica koje je Zmajević lišio života, ali je sud tu činjenicu utvrdio na osnovu iskaza oštećenog Kadriu Armenta. Sud je već interpretirao njegov iskaz iz kojeg se može zaključiti, da je njegov otac lišen života 30. 03. 1999. godine, u poslepodnevnim satima, kada je otisao da vrati ovce, koje su bile na livadi pored puta. Ispred kuće koja je udaljena oko 500 metara video je kamion, u kome su se nalazili vojnici JA i kada je ubrzo čuo pucnjavu iz automatske puške odmah je pomislio da se njegovom oču nešto dogodilo. Nije teško prepoznati logičnu povezanost između pucnjeva koje je čuo i stanja u kome je našao svog oca, kada se ubrzo našao na tom mjestu. Kada se ovaj dio njegovog iskaza dovede u vezu sa svjedočenjem Čolić Danijela, lako je uočiti, da on nije izmislio mjesto na kome je došlo do lišenja života, jer je u svom iskazu naveo „Da su se sa granice vraćali ka selu Žegra,, kada im je Zmajević rekao da se zaustave na mjestu gdje je, pored puta, zapazio čobanina starijih godina, običnog seljanina koji je čuvao ovce“. Takođe, ako se podsjetimo, u odgovoru na pitanje branioca svjedok Čolić je rekao, da misli da je to bilo popodne, što je u potpunoj saglasnosti sa tvrdnjom svjedoka Kadriu Armenta, koji je rekao da je njegov otac otisao oko 13:00 časova da vrati, upravo onu vrstu stoke, koju je Čolić pored puta zapazio da čuva, čobanin starijih godina. Nije svjedok Čolić izmislio ni da je video trenutak kada je Zmajević ispalio metke iz automatske puške i hladnokrvno ga ubio, jer je i svjedok Arment Kadriu rekao da je ubrzo nakon što je video dolazak kamiona iz pravca karaule začuo pucnjavu iz automatskog oružja i odmah pomislio, da se njegovom oču nešto desilo. Osjetio je strah i nije smio odmah da se uputi u tom pravcu, nego je sačekao par minuta i kada je kasnije stigao na to mjesto video je oca da leži na zemljii, sa glavom okrenutom ka putu. Kleknuo je pored njega i u predjelu grudnog koša uočio četiri rane od vatrenog oružja i dva uboda. Na tom mjestu, nije se duže zadržao od pet minuta, kada se ponovo pojavio isti kamion koji je sada naišao iz pravca Gnjilana, pa je odustao od povlačenja oca preko livade, u pravcu njihove kuće i sakrio se na mjestu, odakle je čuo kako vojnici jedan drugom kažu „ovdje je bio neko i pomjerao leš“. Pobjegao je kući, presvukao se i nakon 15 minuta preko granice prešao u Makedoniju.

I onaj dio iskaza svjedoka Arment Kadriu, u kome je naveo da se ubrzo iz pravca Gnjilana vratio isti kamion nije u

suprotnosti sa dijelom iskaza svjedoka Čolića, koji je na postavljeno pitanje branioca rekao da misli da nakon pomenutog događaja nije ostao u selu Žegra, nego se odmah sa vozačem kamiona vratio na karaulu. Tamo je, kao što je navedeno u zapisniku od 18.04.1999. godine, rekao nekim vojnicima da je Zmajević hladnokrvno ubio čovjeka.

Iako, nakon događaja niko od službenih lica nije obavio uviđaj, opis lica mjesta i njegove bliže okoline, koji je naveo svjedok Arment Kadriu, odgovara onome koji se može pronaći u službenoj dokumentaciji OEBS-a od 16. 10. 1999. godine.

Naime, iz sadržine dokumentacije OEBS-a od 16.10.1999. godine, proizilazi da je njihov tim iz Kancelarije za ljudska prava u Gnjilane, posjetio dvije lokacije u selu Dunav i da je na lokaciji br. 2 lociran grob u jarku na lijevoj strani puta, u kome se, kako je utvrđeno nakon eshumacije nalazio Kadriu Imer. Izvještaj i ostala dokumentacija sadrže fotografije i rukom nacrtanu skicu položaja tijela koje je pronađeno u grobu, opis tijela i odjevnih predmeta, koji su pronađeni, kao i podatke o Kadriu Armentu, koji je identifikovao svog oca Kadriu Imera, na osnovu odjeće i nekih ličnih stvari.

Uprkos tome što je tijelo Kadriu Imera eshumirano na osnovu obavljenog forenzičkog pregleda tima OEBS-a, vještak sudske medicinske struke Šoć Miodrag nije mogao utvrditi vrijeme i uzrok smrti. Očigledno je obdukcija bila ograničena samo na spoljni pregled i identifikaciju leša, pa je zbog toga vještak Šoć iznio mišljenje da nema medicinskih pokazatelja koji bi nedvosmisleno potvrdili uzrok i mehanizam njegove smrti, bez obzira na postojeću dokumentaciju, koja po svom sadržaju nije imala sve elemente potpunog patološkog rada.

Međutim, vještak je na pitanje suda ogovorio da se pod definicijom smrti u medicinskom smislu smatra prestanak rada srca i disanja, dok je po nekim autorima dovoljno i samo nepovratni prestanak rada mozga, te da uzrok smrti može biti prirodan i nasilan. U tom smislu uzimajući u obzir izjave koje je dao Kadriu Arment i njegova zapažanja, vještak se uslovno izjasnio, na osnovu poređenja sa događajem u dvorištu kuće, i zaključio da je Kadriu Imer umro nasilnom smrću, od posledice dejstva projektila ispaljenog iz vatrenog oružja. U pogledu vremena izvršenja krivičnog djela, koje predstavlja i datum njegove smrti, nesporno je ta činjenica utvrđena i iz izvoda registra umrlih MUP-a R. Kosovo od 17. 01. 2017. godine, iz kojeg proizilazi da je Kadriu Imer preminuo 30. 03. 1999. godine, što se zaključuje i na osnovu iskaza svjedoka Čolić Danijela, dovedenog u vezu sa iskazom svjedoka Kadriu Armenta.

Prema tome, na osnovu iskaza svjedoka Čolić Danijela i Kadriu Armenta, nesumnjivo je utvrđeno da je optuženi Zmajević u tijelu njegovog oca Kadriu Imera ispalio više hitaca, ili najmanje onoliko koliko je navedeno u činjeničnom opisu, pa je očigledno da on nije preminuo prirodnom, nego nasilnom smrću, sa razloga koje je sud naveo, kroz prihvaćeno mišljenje vještaka sudske medicinske struke. Tačno je da uzročni odnos između smrti i činjenja optuženog Zmajevića, u ovom slučaju, nije strogo dokazan u patološkom smislu, ali je sud kao jedini razuman zaključak o postojanju tog kauzaliteta izveo na osnovu svjedočenja Čolića i Kadriu, koji je rane na tijelu pokojnog oca video u predjelu grudi. Sa iznijetih razloga smrt Kadriu Imera nije misteriozna ni pravno neobjašnjiva posledica.

Inače, u vezi ovog događaja, treba se podsjetiti opšte poznatih činjenica koje karakterišu krivične postupke na prostoru eks Jugoslavije, u predmetima ove vrste, u kojima u u najvećem broju slučajeva nedostaje uviđajna dokumentacija sačinjena nakon izvršenog krivičnog djela, forenzička dokumentacija sa potpunim patološkim radom, kvalitetno obezbijedeni materijalni tragovi i dokazi. Nema „savršenih dokaza”, ni u vremenu mira, niti je odredbama Zakonika o krivičnom postupku propisano kojim se dokaznim sredstvima mora utvrđivati neka činjenica, niti je zakonodavac unaprijed dao nekom dokazu veću vrijednost u odnosu na druge, ali je poznato, da se kod utvrđivanja određenih činjenica u ovim predmetima iskazi svjedoka pojavljuju kao važno dokazno sredstvo.

U vezi ocjene iskaza svjedoka Čolića i Kadriu Armenta nije teško zaključiti da se oni razlikuju u pogledu broja ispaljenih projektila, jer je Čolić naveo da je Zmajević u čobanina sa udaljenosti od 2-3 metra ispalio, kako je on čuo tri metka, dok se svjedok Kadriu Arment, nije izjašnjavao precizno u pogledu broja ispaljenih projektila, ali je čuo pucnjavu iz automatskog oružja i kada je došao do mjesta gdje je njegov otac ležao na zemlji, uočio je da ima četiri rane od vatrenog oružja i dva uboda, za koja je pretpostavio da su nanijeti nožem, što bi značilo da je u oštećenog ispaljen jedan projektil više nego što je to čuo Čolić i da je okrivljeni Zmajević preuzeo neke dodatne radnje koje on nije video (ubodi nožem). Sud cijeni da takav zaključak nije nelogičan imajući u vidu da je on istog dana to sredstvo na sličan način koristio, u slučaju oštećene Haziraj Ćamile, što je nesumnjivo potvrđeno na osnovu nalaza i mišljenja vještaka sudske medicinske struke.

Međutim, u konkretnom slučaju navedene razlike ne predstavljaju nedoslednosti takvog značaja, zbog kojih bi sud njihove iskaze ocijenio kao nepouzdane, jer je nesumnjivo utvrđeno da je optuženi Zmajević tog dana pucao iz

automatske puške i ispalio „dovoljan“ broj projektila, koji su imali za posledicu nasilnu smrt i lišenje života Kadriu Imeru. Iz sadržine jedne od potvrda o privremeno oduzetim stvarima između ostalog proizilazi, da je od optuženog oduzeta upravo ona vrsta vatre nog oružja, za koju su svjedoci Čolić i Nović tvdili, da je korišćena (AP puška) prilikom lišenja života četiri civila albanske nacionalnosti, kao i jedan nož, dva okvira i meci kalibra 7,62 mm.

Ustvari, kada se radi o iskazu svjedoka Čolića, odbrana je insistirala na njegovom ejidetičarskom pamćenju, prigovarajući mu što se različito izjašnjavao o tome ko je sve bio prisutan na kamionu, zašto događaj nije prijavio komandi jedinice, zašto je prilikom drugog saslušanja naveo „druge razloge odlaska sa karaule i povratka u selo Žegra“, da se različito izjašnjavao i o navodnoj upotrebi vatre nog oružja i o načinu pucanja, da nije znao u koje su se vrijeme vraćali ka selu, kada se vratio na karaulu, kada je prvi put primjetio da mu fale vojnici Đ. i Nović, zašto ih je okarakterisao kao labilne ličnosti, gdje se nalazio kada je Zmajević lišavan slobode.

Okrivljeni Zmajević je svjedoku Čolić postavio samo jedno pitanje na koje mu je odgovorio da se ne može sjetiti „da li se tog dana još neki kamion vratio u selo“, dok je svjedok povodom ostalih prigovora stručne odbrane, koji su se prevashodno odnosili na pomenute razlike u kazivanju ponovio, ono što je i na pitanje suda odgovorio, da je proteklo dvadeset godina i da je njegov najpotpuniji iskaz onaj koji je dao prilikom prvog saslušanja.

Posebno je na pitanje branioca odgovorio da se ne može sjetiti datuma kada se sve to dešavalo „ali misli da je to bilo popodne kada su se vraćali ka selu i da nakon tog događaja nije ostajao u selu Žegra, nego se iz tog sela odmah vratio sa vozačem kamiona na karaulu“, što je sud već ocijenio kao saglasno kazivanje, u pogledu vremena izvršenja sa onim što je u svom iskazu, u vezi tih okolnosti, govorio i svjedok Kadriu Arment. Takođe, treba naglasiti, da je optuženi Zmajević na zapisniku od 14. 04. 1999. godine, kod istražnog sudije priznao da se tog dana vraćao sa granice u društву potporučnika Čolića i da je iz kamiona pucao u vazduh, ali da nikoga nije ubio. Sud mu u vezi otklanjanja te protivurječnosti nije mogao postavljati pitanja, zato što je on na kraju odbrane iznijete na glavnem pretresu, u vezi izjava koje je dao istražnom sudiji Vojnog suda na zapisnicima od 03. 04. 1999. i 14. 04. 1999. godine, rekao da to nijesu njegove izjave.

Optuženi Zmajević nije imao primjedbi na onaj dio iskaza svjedoka u kome je tvrdio, da se tog dana nalazio u kamionu koji se vraćao sa karaule u selo Žegra i da je pod opisanim okolostima lišio života čobanina koji se nalazio pored puta, nego mu je postavio samo jedno pitanje, čiji je odgovor sud već interpretirao. Međutim, u završnoj riječi je rekao da u potpunosti prihvata navode stručne odbrane i da želi samo da se osvrne na jednu od ranijih konstatacija koja je zabilježena u zapisniku o glavnem pretresu, kada je u svojstvu svjedoka saslušavan Nović i kada je unijeto da on na njegov iskaz nema primjedbi, da je došlo do te konstatacije, zato što je smatrao da je dovoljno to što je primjedbe, u ime odbrane, na njegov iskaz, izrekao njegov branilac, što bi trebalo da se odnosi i na iskaz svjedoka Čolića.

Sud je cijenio iskaze svjedoka Čolića i Kadriu Armenta i ocijenio ih kao pouzdane i vjerodostojne, sa iznijetih razloga, kao i zbog toga što svjedok Čolić nije imao ni jednog vidljivog razloga da optuženom Zmajeviću stavlja na teret ono što u stvarnosti toga dana nije učinio. Svjedok Čolić nikada nije bio predmet istrage nadležnih organa i svoj prvi iskaz je dao svega 20-ak dana nakon ubistva Kadriu Imeru. Svjedok Kadriu Arment nije ni tvrdio da zna ime izvršioca djela, nego je objektivno i nepristrasno saopštio sve ono što se dešavalo prije nego što se uvjerio da je njegov otac lišen života, kao i nakon toga, sve do procesa njegove identifikacije.

Sud je prihvatio nalaze i mišljenja vještaka balističke i sudske medicinske struke, kao i vještaka neuropsihijatrijsko, psihijatrijske i psihološke struke, jer su se oni na potpun i stručan način na osnovu raspoloživih podataka bavili svim pitanjima koja spadaju u njihove oblasti vještačenja, pa na tačnost njihovog mišljenja nijesu imali nikakvih primjedbi stranke ni punomoćnik predstavnika oštećenih porodica.

Kada bi se prihvatile kao vjerodostojna odbrana optuženog koju je iznio na glavnom pretresu, onda bi se izveo zaključak da je dana 30. 03. 1999. godine, u selu Žegra, jedan vojnik romske nacionalnosti lišio života dvoje civila albanske nacionalnosti, kao i da je optuženi nakon čitanja presude MKSJ izrečene generalu Pavkoviću i Lukiću, iz jednog izvještaja Vojske Jugoslavije saznao da je u jednom danu ubijeno šest kosovskih albanaca od strane rezervista, koji su postupali po ranjem dogовору, ali da je samo jedan od njih bio fizički izvršilac. Stručna odbrana je u završnoj riječi iznijela podatak iz presude MKSJ generalima Pavkoviću, Lukiću i L., u vezi dešavanja u selu Žegra, da je u tom periodu ubijeno 13 lica, a ranjeno 7.

Odbrana ne navodi ime nijedne od osam žrtava koje su lišene života dana 30. 03. 1999. godine i iznosi neodređena saznanja o ubistvima koja su na taj dan, navodno, počinjena od strane drugih lica.

Slične predloge tokom postupka podnijela je i njegova braniteljica, zahtijevajući da se saslušaju svjedoci koji su trebali da svjedoče o okolnostima podnošenja krivične prijave protiv nekolicine mještana srpske nacionalnosti, zbog tragičnih posledica vezanih za period mart – jun 1999. godine. Stručna odbrana se bavila i političko ratnim okolnostima u periodu mart – jun 1999. godine, na tom području, kao i krivičnom prijavom koja je Osnovnom tužilaštvu u Gnjilane, u 2006. godini, podnijeta protiv mještana srpske nacionalnosti, zato što je utvrđeno da je u kući jednog od njih pronađeno 90% opljačkanih predmeta i predloženo je da se izvrši uvid u tu prijavu kako bi se dokazala nevješta montaža jednog dijela optužbe protiv Zmajevića.

U završnoj riječi je navela da nijesu razjašnjene okolnosti koje se tiču ubistva U.U., U.Dž., T.Š., te kritikovala rad državnih organa u tim predmetima, ne predlažući saslušanje nijednog novog svjedoka, i baveći se analizom presude Haškog tribunala generalima Pavkoviću, Lukiću i Lazareviću, u vezi krivičnih djela zločinačko udruživanje, zločin protiv čovječnosti, prisilno premještanje, ubistva i seksualno zlostavljanje i kao ilustraciju onoga što se dešavalo u tom selu krajem marta i početkom aprila 1999. godine, navela ime nastavnika Č.Š., koji je svjedočio o progonu albanskog stanovništva iz tog sela i datumu kada se u selo vratilo 1300 protjeranih seljana.

Pored toga odbrana je predlagala da se vrši i čitanje krivičnih prijava, službenih zabilješki, izjava koje je okriviljeni davao u SUP-u Gnjilane, intervju, dopisa i obaveštenja upućivanih različitim organima i organizacijama, iako su dobro poznati stavovi sudske prakse da se sudska odluka ne može zasnivati na tako pribavljenim dokazima. Krivična prijava je obaveštenje nadležnom tužiocu da je učinjeno krivično djelo i nikada se nije mogla koristiti kao dokazno sredstvo o pravno relevantnim činjenicama. Odbrani je, takođe, poznato da sud u ovom procesu nije mogao istraživati uloge drugih lica u istom vremenskom periodu, povodom nekih drugih događaja na istom prostoru, koji nijesu obuhvaćeni podnijetim optužnim aktom.

Stručna odbrana u završnoj riječi na netačan način javno iznosi da sud nije obrazložio odbijanje njenog predloga za pribavljanje presude Haškog suda, kao i ostalih predloga, jer iz sadržine zapisnika o glavnom pretresu od 02. 04. 2019. godine, jasno proizilazi da je odlučeno o svim predlozima odbrane, s tim što je predlog vještačenja uračunljivosti okriviljenog prihvaćen na jednom od ranijih glavnih pretresa, kao i nakon toga predlozi za balističko i sudske medicinsko vještačenje. Sud će u nastavku obrazloženja navesti sve odluke na osnovu kojih je odbio predloge odbrane, s tim što će pojedine dodatno obrazložiti, imajući u vidu i neke stavove stručne odbrane iznijete u završnoj riječi.

Odbijen je predlog branioca okriviljenog Zmajević Vlada da se iz spisa predmeta izdvoje zapisnici o njegovom saslušanju od 03. 04. 1999. i 14. 04. 1999. godine, pred istražnim sudijom Vojnog suda, jer se iz sadržine tih zapisnika nesumnjivo utvrđuje da je prije početka njegovog saslušanja poučen o svim pravima u krivičnom postupku, u skladu sa tada važećim odredbama ZKP-a. Takođe je utvrđeno da u vezi krivičnog djela, zbog kojeg mu se sudi, nije vođena istraga, da je to djelo izvršio zajedno sa Đ.Ž., iako su njegove radnje bile tada kvalifikovane kao krivično djelo teški slučaj razbojničke krađe i razbojništva iz člana 169 stav 2 u vezi člana 68 stav 1 KZ RS u vezi člana 22 KZ SRJ. Naravno, u ovom slučaju pri toj kvalifikaciji radilo se o obliku krivičnog djela teško ubistvo koje postoji kada se ubistvo nekog lica izvrši pri vršenju krivičnog djela razbojništva ili razbojničke krađe. U svakom slučaju, protiv lica koja su u tom predmetu imala svojstvo okriviljenih rješenjem Višeg suda u Vranju Ki. br. 5/14 od 13.12.2014. godine, donijeto je rješenje o obustavljanju istrage protiv Đ.Ž., S.R., K. G., Đ.S., I.N. i Nović Damira, pa su oni tek naknadno saslušani u toku 2016. godine u svojstvu svjedoka po zamolnici Specijalnog državnog tužilaštva Crne Gore, pred Višim sudom u Beogradu. Odjeljenjem za ratne zločine – sudijom za prethodni postupak. Takođe, kao što je sud naveo protiv očevica Čolić Danijela, koji je svjedočio o ubistvu čobanina Kadriu Imera, nije vođen nikakav postupak i on je svoj iskaz u tom svojstvu prvi put dao 18. 04. 1999. godine. Stoga su neosnovane tvrdnje odbrane da je postavljanje zajedničkog branioca po službenoj dužnosti adv. B.M., moglo biti u suprotnosti sa interesima njihove odbrane, pri čemu se ne navode konkretni razlozi, koji otkrivaju te suprotnosti, koje nijesu bile u interesima njihove odbrane. Konačno, u vezi navedenog predloga, sud cijeni da su se pokazale neosnovane i tvrdnje odbrane u vezi njegovog duševnog oboljenja, jer iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke proizilazi da su njegove sposobnosti da shvati značaj svog djela i mogućnosti da upravlja svojim postupcima, u vrijeme izvršenja, bile bitno smanjene.

Odbijen je predlog branioca da se izvrši uvid u izjavu Zmajević Vlada datu u SUP-u Gnjilane od 31. 03. 1999. godine i službenu zabilješku SUP-a Gnjilane od 01. 04. 1999. godine, u kojoj je navedena sadržina njegove izjave, zato što je poznat stav sudske prakse, koji je zasnovan na zakonskim odredbama, da se sudska odluka ne može zasnivati na tako pribavljenim dokazima, kao ni na rješenju istražnog sudije Vojnog suda o sprovođenju istrage od 03. 04. 1999. godine, predlogu za dopunu istrage od 09. 04. 1999. godine, predlogu za ukidanje pritvora, rješenja o ukidanju pritvora, te dokaza koji su označeni pod tačkom 8, 9, 10, 11, 18, 19, kao i predlog da se izvrši uvid u naredbu o predaji dokaza Vojnom sudu od 08. 04. 1999. godine (tač. 4), obzirom da je cilj vođenja istrage nesumnjivo bio da se utvrde najvažnije činjenice

i okolnosti, u vezi sa krivičnim djelima i licima protiv kojih je vođena, te da je na osnovu njenih rezultata kasnije i donijeto rješenje Višeg suda u Vranju Ki. br. 5/14 od 30.12.2014. godine, o obustavljanju istrage protiv Đ.Ž., S.R., K.G., Đ.S., I.N. i Nović Damira.

Odbijen je predlog branioca da se ponovo saslušaju u svojstvu svjedoka Kadriu Armenta i F.H., zato što su oni prilikom ranijeg saslušanja pred ovim sudom u svojstvu svjedoka ispitivani i u vezi okolnosti koje su bliže navedene pod tačkom 12 i 15 podneska stručne odbrane.

Dakle, sud je već saslušao te svjedočke, čime je obezbjeđeno pravo okrivljenog na njihovo ispitivanje, u smislu člana 6 stav 3 d Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, pa ponovljeni predlog odbrane ne podrazumijeva obavezu suda da ih ponovo saslušava, pogotovo što su odlučne činjenice u vezi događaja o kome je svjedočio F.H. nesumnjivo utvrđene rezultatima ostalih provedenih dokaza, koje se njegovim novim svjedočenjem ne mogu dovesti u sumnju, dok je svjedok Kadriu Arment iznio sve što mu je bilo poznato o okolnostima pod kojima je lišen života njegov otac i čija je važnost ocjenjena na prethodnim stranama obrazloženja presude.

Odbijen je predlog odbrane za pribavljanje presude međunarodnog Suda u Hagu za ratne zločine protiv čovječnosti i prinudno premještanje, koja je izrečena generalima Nebojiši Pavkoviću, Vladimиру Lazareviću i Sretenu Lukiću, sa obrazloženjem da se odnose na zločine počinjene u selu Žegra, jer nije navedena ni jedna okolnost, kojom bi se obrazložila veza između pravosnažno presuđenih činjenica u tom predmetu sa utvrđivanjem odlučnih činjenica, koje su od značaja u tekućem postupku, niti je ukazano na postojanje veze između tih činjenica i bitnih obilježja krivičnog djela, koje se okrivljenom stavlja na teret.

Odbrana nije predložila neposredno saslušanje nijednog od svjedoka koje pominje da su se pojavljivali u tom procesu, nego je predložila čitanje presude MKSJ i na taj način uvođenja sadržine nekog od dokaza iz tog procesa u ovaj proces, iako je dobro poznato da se posrednim putem činjenice iz tog procesa ne mogu koristiti, jer nije donijet Zakon o korišćenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u postupcima pred našim sudovima. U stvari, kada govori o svjedocima, sam optuženi u svojoj odbrani kaže da mu nije zašto nijesu pozvani svjedoci koji su saslušavani u Prištini, povodom ubistva predsjednika Lige demokrata u Prištini, jer je jedan od tih svjedoka izjavljivao da „Opel Ascona“ uopšte nije vozilo njegovog brata i da nije utvrđeno o čijem se vozilu radi, kao i da je njegov brat ubijen iz puške, a ne nožem kako je to navedeno u naredbi o sprovođenju istrage i izveštaju policije. Takođe, u odbrani pominje imena ljudi koji su po izjavi svjedoka živjeli blizu kuće ubijenih Haziraja, te svjedoka U. u vezi okolnosti o kojima je govorio gdje je našao svoju majku mrtvu. Suvišno je davati ocjenu o značaju tih činjenica i njihovom utvrđivanju, za potrebe ovog postupka.

Odbijen je predlog odbrane da se odredi vještačenje „medicinske dokumentacije“ vezane za svjedoka Nović Damira, u cilju razjašnjenja njegovog zdravstvenog (psihičkog) stanja, zato što sud cijeni da njegovi zdravstveni problemi, koje je u tom pravcu isticao i priznao da postoje, nijesu izazvali sumnju u postojanje takve patologije, koja bi se odrazila kroz krivotvorene njegovog sjećanja, u vezi okolnosti o kojima se izjašnjavao i odgovarao na pitanja optuženog, koji lično nije imao nikakvih primjedbi na njegov iskaz.

Optuženi je naveo u odbrani na glavnom pretresu da je proces protiv njega montiran, što je i stručna odbrana u završnoj riječi na poseban način podržala, ali je neophodno naglasiti da je to optuženi isticao i kada je saslušavan pred istražim sudijom, na zapisniku od 14. 04. 1999. godine, s tim što je tada tu montažu izrazio na sledeći način: „Smatram da je proces koji je protiv meneinicirala policija montiran, da bi se opravdala ubistva koja su pričinjena pre mog dolaska u selo Žegra, a možda i u toku mog boravka u tom selu, zato što sam ja video dosta ubijenih civila za vreme kratkog perioda za koji sam boravio u tom selu“. Na prethodnom zapisniku od 03. 04. 1999. godine, između ostalog, u vezi tih sumnji je rekao: „...tako da smatram da se meni pripisuju neka tuđa razbojništva“.

Međutim, na istim zapisnicima (03. 04. 1999. godine) optuženi je, između ostalog, u vezi događaja u dvorištu kuće Haziraja naveo sledeće: „...Ja sam odmah zapucao po tim ljudima i obojicu sam likvidirao“, „...Zatim sam ušao u kuću... i tu sam zatekao jednu ženu. Ja sam u nju opalio jedan metak iz automatske puške, iz koje sam prethodno ubio dva čovjeka ispred kuće“. Na zapisniku (14. 04. 1999. godine), između ostalog, naveo je sledeće: „Nije tačno da sam ubio bilo koga drugog osim troje civila koje sam ubio dana 30. 03. 1999. godine“, „Kad sam ubio troje civila, učinio sam to iz razloga što sam prethodno jurio jednog civila koji nije htio da se zaustavi“.

Ne postoji ni jedna okolnost koja ukazuje da je prilikom tih saslušanja pred sudom prema njemu upotrijebljena sila, prijetnja, obmana, iznuda, iznurivanje. Njegovo prvo saslušanje je trajalo manje od dva sata i na kraju tog zapisnika

je navedeno da mu je isti diktiran naglas i da ga potpisuje bez primjedbi. Njegovo drugo saslušanje je trajalo manje od jednog sata, u kome je, takođe, konstatovano da mu je zapisnik diktiran naglas i da isti potpisuje bez primjedbi. Jasno je iz navedene dužine njegovog saslušanja da se nije radilo o bilo kakvom iznurivanju ili uticanju na njegovu slobodnu volju za iznošenjem odbrane. Lično je tražio da se u nastavku zapisnika unese još jedna njegova izjava, pa je i to zabilježeno i konstatovano da je produženo saslušanje trajalo još 15-tak minuta, kada je ponovo i na taj dio zapisnika stavljena ista konstatacija kao u prethodnom slučaju.

Na glavnem pretresu je naveo da to nijesu njegove izjave i da ih ne bi potpisao da je znao šta u njima piše, ne predlažeći da se vještače njegovi potpisi, kojih na zapisnicima ima preko petnaest, svojeručno potpisanih, na različitim stranama.

U stvari, absurdno je tvrditi da je te izjave sastavlja sudija ili neko drugi, a on ih samo potpisivao, kada se ima u vidu da je tokom postupka izjavio da nije želio da potpiše još jednu potvrdu koja mu je data na potpis, zato što su u njoj bile navedene stvari koje on nije oduzeo, dok se u ranijim zapisnicima mogu pročitati mnoge od tvrdnjih, koje je iznio i na glavnem pretresu, a tiču se vremena, načina i razloga njegovog dolaska na Kosovo, mesta gdje su noćili, kretali, te ostalim dešavanjima u toku dana, pa i pominjanje ubistva lica albanske nacionalnosti od strane jednog vojnika romske nacionalnosti.

Optuženi se po zakonu mogao braniti na način na koji je smatrao da je za njega najpovoljniji, ali je sud imao obavezu da ocijeni njegovu odbranu, koju je dao u različitim fazama postupka i vjerodostojnost iznijetih navoda, zato što je svaki iskaz koji je dao u skladu sa zakonom, istovremeno i dokazno sredstvo, bez obzira što optuženi nema obavezu da govori istinu. Odbrana na glavnem pretresu samo odražava njegovo pravo da se brani na način koji sam izabere, ali je sud naveo iz kojih razloga je ona u potpunoj suprotnosti sa rezultatima ostalih izvedenih dokaza.

Stoga sud odbacuje tako iznijete tvrdnje, kao neprihvatljivu argumentaciju kojom se željela isključiti sopstvena odgovornost za smrt četiri civila, koje je lično lišio života i koja su u sudskom procesu nesporno identifikovana.

Odbacuju se i njegove tvrdnje koje je prilikom priznanja ubistva troje civila naveo, da je to uradio zato što se bojao za svoju bezbjednost, jer je očigledno da niko od tih starijih ljudi nije bio naoružan i da imajući u vidu njihovu dob i okolnosti u kojima su se nalazili, nisu predstavljali nikakvu opasnost za njegov život i tijelo.

Kada bi sud prihvatio i ostale tvrdnje odbrane iznijete tokom postupka, onda bi morao ocijeniti rezultate izvedenih dokaza na način na koji je to učinjeno u završnoj riječi od strane stručne odbrane, koja je, primjera radi, u vezi iskaza svjedoka Čolić Danijela, tvrdila da je on izjavio kako se u dvorište kuće u kojoj su ubijeni Mijazim Idrizi i Haziraji moglo ući samo pješke, iako se čitanjem njegovog iskaza sa zapisnika od 20. 09. 2016. godine, zaključuje da je on u pogledu širine te ulice rekao da tom ulicom može maltene samo jedan auto da prođe.

Sud se neće baviti daljim zaključcima stručne odbrane u vezi rezultata izvedenih dokaza, jer nema zakonsku obavezu da to čini u situaciji kada se izvode potpuno drugačiji zaključci uz korišćenje argumentacije koja nema uporište u rezultatima izvedenih dokaza.

Sud će u nastavku ukratko navesti svoju ocjenu o ostalim dokazima, tačnije iskazima svjedoka koji nijesu bili očevici ubistva, službenoj zabilješci i nedokazanom dijelu optužbe koji se odnosi na pljačkanje imovine stanovništva albanske nacionalnosti, tačnije oštećenih Haziraj Čamile i H.G..

Prije svega, svjedok S.S., koji je kao dobrovoljac u selo Žegra stigao 29. 03. 1999. godine, i bio smješten u hangar jedne fabrike, naglasio je da lično Zmajevića nikada nije upoznao, niti mu je poznato da li je on bilo šta uradio u suprotnosti sa zakonom. I svjedok K.G. je naveo da nije očeviđac bilo kakvog događaja u kome je Vlado ubio neke civile i kojeg je upoznao onog jutra kada su krenuli na karaulu.

Svjedok I.N. je naveo da je sa Zmajevićem bio u nekom selu pored Gnjilana kao dobrovoljac i sjeća se da je po povratku sa karaule Zmajević bio sa njima u vozilu, ali da ne zna ništa o ubistvu koje se stavlja na teret optuženom Zmajeviću. Ni svjedok P.M. nema nikakvih konkretnih saznanja o tome šta je tačno Zmajević radio u periodu u kojem se nalazio u selu Žegra.

Svjedok S.R. je naveo da ne zna ništa o događajima u kojima se Zmajević pojavljuje kao izvršilac ubistva albanskih civila, dok je svjedok Đ.S. naveo da je od Nović Damira čuo da je Vlado Zmajević pobio neke ljudе i stoku.

Svjedok Đ.Ž. je saznao od Nović Damira na karauli da je Zmajević u selu ubio dva lica šiptarske nacionalnosti i jednu ženu, jer su prethodno sreli nekog dječaka na ulici, koji je nosio nešto u rukama, krenuli za njim i kada je dječak pobjegao do te kuće, Zmajević je izvršio ta ubistva.

Prilikom saslušanja od 20. 10. 2016. godine, pred sudijom Višeg suda u Beogradu izjavio je da mu ništa nije poznato o ubistvu čobanina na putu do sela Žegra, a na glavnem pretresu je naveo da je od Čolića čuo da je Zmajević navodno ubio nekog čovjeka, pa je nakon predočavanja razlika u pogledu tih okolnosti rekao da je to zaboravio da kaže prilikom ranijeg saslušanja.

Dakle, svjedoci S.S., K.G., I.N. i P.M. nijesu očevici i nemaju nikakvog saznanja o povezivanju Zmajević Vlada sa ubistvima četiri civila albanske nacionalnosti, dok su svjedoci Đ.S. i Đ.Ž. posrednim putem došli do tih saznanja od svjedoka Novića, čiju je ocjenu vjerodostojnosti njegovog iskaza sud iznio na prethodnim stranama obrazloženja presude.

Takođe, optuženom je stavljen na teret da je prekršio i pravila međunarodnog prava iz člana 33 IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata i pljačkao imovinu lica albanske nacionalnosti, tako što je nakon ubistva Idrizi Mijazima, Haziraj Ćazima i Haziraj Čamilu iz njihove kuće oduzeo minduše oštećene Haziraj Čamile i nakit H.G..

Optuženi je, u vezi tih optužbi, prilikom prvog saslušanja 03. 04. 1999. godine, rekao da mu je prije ulaska u SUP Gnjilane oduzeta automatska puška i da je nakon lišenja slobode pretresen, te da su tom prilikom od njega oduzeti – pasoš, lanac oko vrata, narukvica, prsten, jedna minduša, koja je ostala u džepu kada je vojnicima u hangaru dao nešto od onoga što su našli nakon ulaska u kuću, te da je potpisao potvrdu o predmetima koji su kod njega pronađeni. Nije htio da potpiše još jednu potvrdu, koju su mu donijeli nakon pola sata i rekli da se radi o predmetima koji su pronađeni u vozilu „Askona“ i za koje su vojnicima rekli da se radi o njegovim predmetima.

Na zapisniku od 14. 04. 1999. godine je rekao sledeće: „Zlatni predmeti koji su od mene oduzeti potiču iz premetačine kuća koje sam izvršio u prijepodnevnim satima 30. 03. 1999. godine, zajedno sa Nović Damirom, Ž.Đ., Đ.S. i ne sjećam se ko je još bio samnom. Ponovo napominjem, da prilikom premetačine u tim kućama nikog nisam ubio, niti sam imao namjeru da bilo koga ubijem“. U nastavku tog zapisnika, je na istoj strani, u četvrtom redu, zabilježeno: „Kada sam ubio to troje civila“, dok je na prethodnoj strani njegova izjava započela riječima: „Nije tačno da sam ubio bilo koga drugog, osim troje civila koje sam ubio 30. 03. 1999. godine, što sam i priznao prilikom ispitivanja. Ponovo napominjem da kada sam ubio to troje civila ništa nisam uzeo iz njihove kuće, niti sam ih ubio iz razloga da bih iz njihove kuće kroao“. Nakon potpisivanja izjave od 14. 04. 1999. godine, on je u nastavku tog zapisnika naveo: „Propustio sam da kažem da je dana 30. 03. 1999. godine, kada sam na opisan način sa Novićem, Đ. i Đ., pronašao zlato u jednoj od napuštenih kuća, sa nama bio i potporučnik Čolić Danijel, koji je, takođe, kada sam pronašao zlato za sebe uzeo izvjesnu količinu zlatnog nakita. Smatram da on može da potvrdi šta sam radio dok sam se nalazio u Žegru i da li je tačno sve što sam izjavio. Čolić Danijel nije uhapšen samo zato što je bio prijatelj sa inspektorom G. iz MUP-a u Gnjilanu“.

Pljačka imovine stanovništva, kao jedna od alternativnih radnji izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ i člana 33 Ženevskih konvencija, podrazumijeva i oduzimanje imovine iz kuća i drugih objekata osoba koje su prognane iz svojih domova ili su ih napustili zbog nekih drugih razloga, koji se mogu povezati sa ratnim dešavanjima ili oružanim sukobima, okupacijom, što u konkretnom slučaju na području tog sela nije bilo sporno, jer se iz iskaza saslušanih svjedoka i samog optuženog može zaključiti da je to činjeno u periodu od 29.03. do 31.03.1999. godine.

Međutim, kada se radi konkretno o objektu oštećenih svjedok H.F. rekao je da nema nikakvih saznanja da je nakon ubistva oduzet nakit Haziraj Čamili i H.G., snahi Ćazima Haziraja, koja je u to vrijeme živjela u Švajcarskoj.

I svjedok Nović je u vezi tih okolnosti rekao da nije video da je Zmajević tom prilikom bilo šta otuđio iz kuće, niti se iz iskaza ostalih svjedoka može izvesti zaključak da je on zaista oduzeo upravo one stvari koje su pripadale Haziraj Čamili i H.G., u odnosu na koju one uopšte i nijesu individualizovane, niti se zna o kojoj se količini i vrsti nakita radilo. U tom smislu, ni iz iskaza svjedoka M.H., ne može se izvesti pouzdaniji zaključak, jer je on u vezi tih okolnosti naveo da je u razgovoru sa njegovom sestrom S.D., saznao da su tom prilikom uzete minduše od njegove majke, kao i nakit njegove snahe G.H., koji se nalazio u sobi njegovog brata Lj.. Iz njegovog iskaza ne može se zaključiti, kao što je sud naveo, o kojoj se vrsti i količini nakita radilo, dok protivurječno djeluje kazivanje njegove sestre, da su te dvije osobe nakon ubistva zapalile vozilo koje se nalazilo u dvorištu, kao i traktor, jer o tim okolnostima nije govorio ni svjedok H.F., koji se sutradan našao u dvorištu zajedno sa svojim djedom, niti se takav podatak može pronaći u uviđajnoj dokumentaciji. Ne može se ni iz sadržine fotoelaborata – fotografije br. 16 izvesti zaključak o tome da li su i koje stvari oduzete na štetu

Haziraj Ćamile i H.G., bez obzira što se vidi ispreturanost stvari u jednoj od soba unutar kuće i što je to konstatovano u zapisniku o uviđaju.

Takođe, nije moguće donositi pouzdane zaključke, u pogledu tih okolnosti, ni na osnovu onoga što je kazao S.R., koji je govorio da je u vrijeme kada se nalazio u graničnom dijelu u toku noći došla jedna grupa koja je pokazivala zlato, satove. Nije moguće takav zaključak izvesti ni na osnovu kazivanja svjedoka Đ.Ž., koji nije sporio da mu je Zmajević dao neku žensku narukvicu od 10-tak milimetara, kao i ikaza svjedoka I.N., kome je Zmajević Vlado, u noći kad je prespavao na karauli, dao jednu mindušu i ostalima dijelio nakit.

Konačno, ni iz sadržine potvrda o privremeno oduzetim stvarima, pa ni one nepotpisane, ne može se identifikovati niti njihov sadržaj dovesti u vezu sa navodima iz optužnog akta u pogledu oduzimanja iz kuće minduša oštećene Haziraj Ćamile i nakita H.G..

Kako je tužilaštvo optužnicom teretilo i dokazivalo isključivo pljačkanje imovine oštećenih Haziraj Ćamile i H.G., kao njihovih ličnih stvari, sud je imajući u vidu da rezultatima izvedenih dokaza nije nesumnjivo dokazano da je optuženi opljačkao njihovu imovinu izostavio iz izreke presude opis te alternativno propisane radnje koja se odnosila na povredu i člana 33 Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata.

Nakon ocjene vjerodostojnosti i rezultata izvedenih dokaza sud će u nastavku obrazloženja iznijeti pravnu analizu utvrđenog činjeničnog stanja, razloge za odluku o krivičnoj sankciji i primjeni instituta blažeg zakona.

U konkretnom slučaju tužilaštvo je stavilo na teret optuženom Zmajeviću da je dana 30. 03. 1999. godine, na području sela Dunav i Žegra, opština Gnjilane, AP Kosovo i Metohija, za vrijeme oružanog sukoba između, sa jedne strane, koalicije NATO snaga i pripadnika naoružane vojne organizacije tzv. Oslobodilačke vojske Kosova – OVK i, sa druge strane, pripadnika Vojske Jugoslavije, kršeći pravila međunarodnog prava - član 3 stav 1a IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, kao pripadnik vojske Jugoslavije – vojnik dobrovoljac, nečovječno vršio ubistva civilnog stanovništva albanske nacionalnosti.

Takvo njegovo ponašanje pravno je okvalifikovano kao krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, koje je propisano u članu 142 KZ SRJ i glasi: „Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica, onesposobljena za borbu, koji je imao za posledicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije; nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarodnjavanje ili prevođenje u drugu vjeru, prisiljavanje na prostituciju ili silovanja; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obaveštajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izglađnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite ili nesrazmjerne velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca ili ko izvrši neko od navedenih djela”.

Takođe, zajednički član 3 stav 1a svih Ženevskih konvencija, koji predstavlja blanketni dodatak u činjeničnom opisu, propisuje sledeće: „U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primjenjuje bar sledeće odredbe: (1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljenih za borbu usled bolesti, rane, lišenja slobode ili bilo kog drugog uzroka, postupaće se u svakoj prilici čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili ubjedjenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kome bilo drugom sličnom mjerilu.”

U tom cilju zabranjeni su i u buduće se zabranjuju u svako doba i na svakom mjestu prema gore navedenim licima sledeći postupci: povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, svireposti i mučenja.

Dakle, na osnovu navedenih zakonskih i konvencijskih odredbi, sud je najprije morao da utvrdi da li su oštećeni koje je optuženi Zmajević lišio života imali status civilne žrtve u smislu zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija, da li je njihovo ubistvo izvršeno za vrijeme oružanog sukoba i da li postoji veza između krivičnog djela i oružanog sukoba.

Sud je citirajući zajednički član 3 Ženevske konvencije naveo okolnosti iz kojih se jasno zaključuje da su oni imali status zaštićene osobe, jer u duhu te odredbe nijesu učestvovali u neposrednim ili direktnim neprijateljstvima i prema tim licima optuženi je u svakoj prilici morao da postupa čovječno, humano, kako dolikuje čovjeku, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri, ubjedenju, polu, rođenju, imovnom stanju ili bilo kom drugom sličnom mjerilu. Dakle, u konkretnom slučaju morao je takav nediskriminatorski odnos da ima i prema licima albanske nacionalnosti obzirom da se ova Konvencija odnosi na sva lica bez obzira na njihovu nacionalnost ili državljanstvo.

Optuženi je očigledno gajio predrasude prema tim ljudima zbog njihove nacionalne pripadnosti i to se najbolje vidi po njegovim odgovorima koje je dao svjedocima Č. i N. nakon izvršenja tog djela, kada je objasnjavao zašto je lizao krv jedne od ubijenih žrtava sa noža, pa je zato postupao kako ne priliči čovjeku (nečovječno), preduzimajući prema njima postupke koji su imali za posledicu ne samo povrede njihovog tjelesnog integriteta, uz upotrebu noža u odnosu na oštećenu Haziraj Čamilu, nego i lišenje njihovih života. Neuvjerljivo i potpuno nelogično djeluje njegovo objašnjenje na zapisniku iz istrage, kada je kroz odgovor na postavljeno pitanje rekao da se radilo o njegovoj krvi koja je ostala na nožu od posjekotine stare nekoliko dana.

Nema sumnje da je ubistvo tih civila izvršeno za vrijeme rata ili oružanog sukoba, jer je opšte poznato da je na Kosovu i Metohiji taj sukob započeo 1998. godine i nastavljen u 1999. godini, nakon otvorenog zahtjeva albanske zajednice za nezavisnošću i formiranja Oslobođilačke vojske Kosova – OVK s jedne strane i Vojske Jugoslavije i MUP-a Srbije s druge strane, čija su vojna i policijska pojačanja posebno poslata da uguše tu pobunu. U međuvremenu je u martu mjesecu 1999. godine (24. 03. 1999. godine), NATO koalicija započela bombardovanje različitih ciljeva na prostoru bivše SRJ, zbog čega je Savezna vlada istog dana donijela Odluku o proglašenju ratnog stanja, koja je objavljena u „Službenom listu SRJ“, br. 15/99 od 25. 03. 1999. godine. Oružani sukob i ratno stanje okončani su u junu 1999. godine, potpisivanjem Kumanovskog sporazuma i usvajanjem rezolucije 1244 Savjeta bezbjednosti UN, od kada se AP Kosovo i Metohija nalazi pod upravom međunarodne administracije.

Dakle, zvaničnom proglašenju ratnog stanja prethodili su oružani sukobi između albanske i srpske strane na području AP Kosovo i Metohija, na kome se nalaze sela Žegra i Dunav, opština Gnjilane, koje predstavljaju konkretno mjesto izvršenja predmetnog krivičnog djela. Međutim, ne može se iz izvedenih dokaza sa sigurnošću zaključiti da je u kritičnom periodu došlo do direktnog sukoba sa pripadnicima OVK, jer je svjedok S.S. rekao da lično nije vidio pripadnike OVK na tom području, niti zna bilo šta bliže da kaže o ubistvima koja su se navodno dogodila u noći njihovog dolaska u to selo. Takođe, svjedok K.G. nije u svom iskazu naveo direktno sukobljavanje sa pripadnicima OVK na tom području, kao ni svjedok S.R., iako je on govorio da se u toku dana čula pucnjava, da su provjeravane kuće i legitimisani ljudi. Svjedok Đ.S. je naveo da su prvo dana imali neku akciju, ali se ni iz njegovog iskaza ne može zaključiti da su imali oružane sukobe sa pripadnicima OVK, niti se takav zaključak može izvesti na osnovu iskaza svjedoka Đ.Z. i I.N.. I svjedok P.M., koji bi najpotpunije trebao da ima saznanja o tim događanjima, jer je bio načelnik bezbjednosti, nije ništa konkretno naveo, osim što je bliže pojasnio razloge zbog kojih se iz P. gdje je bio raspoređen u jutarnjim satima 30. 03. 1999. godine, uputio u to selo, nakon što je video dim, vatru i čuo po dolasku uznemirenu stoku. Konačno, optuženi Zmajević je, u tom pogledu, naveo da je kolona autobusa napadnuta od strane terorista čim su ušli na Kosovo i da su zbog toga kasnili sa dolaskom u Gnjilane, da je u toku prve noći bilo pucnjave u selu, ali da nijesu ustanovili odakle dolazi, da je 30. 03. 1999. godine, u 11-11:30 časova, počela opšta pucnjava i da im je rečeno da je neko pucao na vojsku iz pravca džamije iz šume, što nije potvrdio nijedan od ostalih saslušanih svjedoka.

Nije izведен nijedan dokaz koji bi u vidu izvještaja i nekih drugih dokumenata sadržao podatke koji govore o sukobu, lokalitetu, povređenim, ubijenim ili neke druge podatke koji bi ukazivali na postojanje oružanih sukoba na tom području, niti se o tim događajima bilo šta potpunije može pročitati u službenoj belešci Vojno - bezbednosne agencije VP 1073 Niš br. 10-470 od 23. 04. 2005. godine. Tačnije, u njoj postoje podaci koji se odnose na broj lica albanske nacionalnosti, koja su lišena života u dane 29. 03. i 30.03.1999. godine, i njihova imena, ali tako sastavljena zabilješka, po proteku više od pet godina od tih događaja, izaziva sumnju u tačnost i vjerodostojnost pojedinih činjenica, pogotovo onih o postojanju oružanog sukoba u selu Žegra, zbog njihove nedovoljne i nepotpune obrade, te zato što redovan metod rada tih službi ne predstavlja sastavljanje službenih zabilješki sa dugogodišnjim kašnjenjem, niti su te konstatacije potkrijepljene konkretnim podacima sa terena, niti se zna koje su procedure primjenjivane prilikom njenog sastavljanja. Dakle, dokazna snaga ove zabilješke je manjkava i nije prihvatljiva kao pouzdan dokaz za utvrđivanje odlučnih činjenica koje se odnose na ubistvo lica koje se u njoj navode i ostale okolnosti koje su se odnosile na stanje u toj oblasti u kritičnom periodu.

Međutim, u skladu sa usvojenim stavom u sudskoj praksi i međunarodnom humanitarnom pravu za postojanje krivičnog djela dovoljno je da je ono povezano sa neprijateljstvima koja se odvijaju u drugim dijelovima teritorije pod kontrolom

strana u sukobu. U tom smislu, nijesu morala postojati konkretna oružana neprijateljstva u tom selu i opštini Gnjilane, gdje je optuženi preduzeo radnje izvršenja, niti je neophodno da se utvrđuje postojanje oružanog sukoba u tačno određenoj opštini, nego je dovoljno utvrditi da li je postojao oružani sukob na široj teritoriji i da li je ta opština, gdje se desio zločin, dio teritorije obuhvaćene borbenim aktivnostima. Nema nikakve sumnje da je opština Gnjilane dio teritorije AP Kosovo i Metohija, koja je bila obuhvaćena oružanim sukobima koji su, kao što je sud već naveo, započeli 1998. godine i okončani u junu 1999. godine. Ustvari, sudska praksa i sadržaj Dopunskih protokola I i II ukazuju da oružani sukob u međunarodnom pravu postaje dominantan pojam u odnosu na pojma rat, koji se nakon intervencije NATO snaga i formalnog proglašenja ratnog stanja može koristiti za potrebe ovog predmeta, iako u činjeničnom opisu podnijetog i preciziranog optužnog akta to nije navedeno.

U svakom slučaju, ubistvo civila albanske nacionalnosti na području opštine Gnjilane, izvršeno je za vrijeme oružanog sukoba i istovremeno proglašenog ratnog stanja, pa nema nikakve sumnje da je krivično djelo koje se optuženom stavlja na teret objektivno povezano sa oružanim sukobom, između pripadnika naoružane vojne organizacije tzv. Oslobodilačke vojske Kosova – OVK i pripadnika Vojske Jugoslavije.

Prema tome, navedeni oružani sukob između srpske i albanske strane, u koji se kasnije uključila NATO koalicija bio je takvog obima da je ispunjavao uslove za primjenu člana 3 sadržanog u IV Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, jer je taj član, koji je zajednički i za ostale ženevske konvencije sa stanovišta međunarodnog humanitarnog prava, primjenjiv ne samo na oružane sukobe koji imaju međunarodni karakter, nego, i na nemeđudržavne oružane sukobe čije kršenje pravila predstavlja jedan od opštih elemenata bića krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ.

Prema tome, optuženi je pucao u žrtve u trenutku kada su njegova sposobnost da shvati značaj svog djela i mogućnost da upravlja svojim postupcima bili bitno smanjeni, zbog pomenutog stanja koje je utvrđeno na osnovu komisije vještaka neuropsihijatrijsko – psihijatrijske i psihološke struke, što znači, da je u toj bitno smanjenoj mjeri bio svjestan i htio da preduzme sve one radnje koje su dovele do posledica bliže označenih u činjeničnom opisu izreke presude. Smrt civilnih žrtava je bila neizbjegljiva posledica kada se ima u vidu blizina i u odnosu na Kadriju Imeru broj ispaljenih projektila koji su doveli do iskravljivanja kao uzroka njihove smrti.

Nesumnjivo je optuženi znao da je takvo njegovo postupanje protivpravno i kažnivo zbog kršenja najvažnijih normi koje predstavljaju civilizacijsku vrijednost i po pitanju zaštite ljudskih prava, koje se primjenjuju u oružanim sukobima i sa kojima se upoznaje i civilno stanovništvo, kroz različite programe nastave, kao i pripadnici oružanih snaga kroz uputstva i naređenja o primjeni ženevskih propisa.

Optuženi je kao dobrovoljac nakon raspoređivanja u jedinicu postao pripadnik Vojske Jugoslavije sa svim pravima i obavezama koje proističu iz tog statusa (član 15 Zakona SRJ o VJ). Čak i da nije znao o kojoj se konvenciji radi, kada je u pitanju zaštita civilnih žrtava, to nije bilo nužno za ostvarivanje obilježja krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, jer kršenje pravila međunarodnog prava predstavlja objektivni uslov inkriminacije predmetnog krivičnog djela, kada je u pitanju zaštita tjelesnog integriteta i života civila ili lica koja ne učestvuju u neprijateljstvima. Optuženi je takav zaključak jednostavno mogao izvesti imajući u vidu da je pored puta video čovjeka koji se bavi stokom, starije dobi, nenaoružan i u civilnoj odjeći. Isti takav zaključak je mogao izvesti i kada je kasnije u dvorištu kuće video nenaoružane ljude, starije dobi isto odjevene u civilnoj odjeći i pogotovo kada je u kući video stariju osobu ženskog pola, koju je nazvao babom. Prije nego što je pucao u nju optuženi je životno povrijedio njen tjelesni integritet, koji je, takođe, zaštićen članom 3 IV Ženevske konvencije, obzirom da joj je u predjelu glave nožem nanio reznu ranu dužine 8 cm, pa se u takvom njegovom cijelokupnom ponašanju stiču sva zakonska obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ.

Pri odmjeravanju kazne, u smislu člana 41 KZ SRJ, sud je vodio računa o svim okolnostima koje utiču da ona bude veća ili manja, pa je od otežavajućih cijenio njegovu raniju osuđivanost, koja je utvrđena na osnovu izvoda iz kaznene evidencije Ministarstva pravde br. 02/2-3769/16 od 08. 08. 2016. godine, zbog krivičnih djela bliže navedenih, uz njegove lične podatke, u izreci presude, kao i ukupan broj civilnih žrtava koje je lišio života, dok je od olakšavajućih okolnosti uzeo u obzir da se radi o roditelju jednog odraslog djeteta i okolnost da je djelo izvršio u stanju bitno smanjene uračunljivosti.

Sud je cijeneći navedene okolnosti, kao i stepen krivične odgovornosti izrekao optuženom kaznu zatvora u trajanju od četrnaest godina, smatrajući da će se sa tako odmjerrenom visinom u cijlosti postići, u okviru opšte svrhe krivičnih sankcija (član 5 stav 2 KZ SRJ) i svrha kažnjavanja, čiji je cilj sprečavanje učinioca da čini krivična djela i njegovo prevaspitanje, vaspitni uticaj na druge da ne čine krivična djela, kao i jačanje morala i uticaj na razvijanje društvene odgovornosti i discipline građana (član 33 KZ SRJ).

Premda je zakonodavac propisao mogućnost blažeg kažnjavanja onog učinioca krivičnog djela, čija je sposobnost da shvati značaj svog djela ili sposobnost da upravlja svojim postupcima bila bitno smanjena, usled nekog od stanja iz člana 12 stav 1 KZ SRJ, sud cijeni da u konkretnom slučaju to ne bi bilo opravdano, jer ublažena kazna, u odnosu na broj civilnih žrtava, ne bi predstavljala pravičan odraz ukupne težine njegovog kažnjivog ponašanja i ne bi bila u skladu sa interesima pravičnosti.

Inače, u vezi visine izrečene kazne zatvora u trajanju od četrnaest godina, sud je vodio računa da ona bude u skladu sa onom koja se može „pronaći“ u sudskej praksi država iz okruženja, koje su zbog poznatih razloga imale neuporedivo veći broj predmeta u radu sa sličnim ili drastičnijim posledicama, koji su pravosnažno okončani u odnosu na istovjetno krivično djelo.

Iako tužilac u završnoj riječi ima obavezu da predloži vrstu i visinu kazne, kao i pravo da ukaže na odredbe Krivičnog zakonika koje bi trebalo primjeniti, kao i na olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne (član 362 ZKP-a), specijalna državna tužiteljica se odlučila, zajedno sa punomoćnikom predstavnika oštećenih porodica, da ukaže sudu na odredbe Krivičnog zakonika koje ne bi trebalo primjeniti, kao institut ublažavanja kazne zatvora.

Sud će se osvrnuti na jedan tako iznijet jedinstven stav, zato što po njegovoj ocjeni, nema uporište u odredbama Krivičnog zakonika Savezne Republike Jugoslavije, teoriji krivičnog prava i sudskej praksi.

Naime, kada se ima u vidu stanje bitno smanjene uračunljivosti, u kome se optuženi nalazio u vrijeme izvršenja djela, prema nalazu i mišljenju vještaka kome nijesu prigovorili i imali bilo kakvih primjedbi, ni specijalna državna tužiteljka ni punomoćnik predstavnika oštećenih porodica, onda je pravno neprihvatljivo, njihovo izjednačavanje tog stanja sa institutom neuračunljivosti (*actiones liberae in causa*) i upozoravanje suda na nemogućnost blažeg kažnjavanja, iako to pitanje u završnim riječima uopšte nije pokrenuto od strane odbrane. U kraćem osvrtu na jedan nesumnjivo pogrešan pravni stav, sud želi da ih najprije podsjeti na opšte pravilo, da samoskrvljena neuračunljivost nije osnov isključenja krivične odgovornosti, niti po zakonu predstavlja osnov za ublažavanje kazne. To nadalje znači da utvrđeno stanje bitno smanjene uračunljivosti isključuje postojanje stanja - samoskrvljene neuračunljivosti, u koje učinilac sam sebe dovodi upotrebom alkohola.... zbog čega se ne može isključiti njegova krivična odgovornost, ukoliko je, kako je to bilo propisano u članu 12 stav 3 KZ SRJ, „prije nego što se doveo u to stanje djelo bilo obuhvaćeno njegovim umišljajem ili je u odnosu na krivično djelo kod njega postojao nehat, a zakon za takvo djelo predviđa krivičnu ogovornost i za nehat“.

To je izuzetak koji učinioca krivičnog djela ne smatra neuračunljivim, iako u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije mogao shvatiti značaj svog djela ili upravljati svojim postupcima, zato što se svojom krivicom doveo u to stanje, u vrijeme kada je to djelo bilo obuhvaćeno umišljajem ili kažnjivim nehatom, kako je to navedeno u prethodnom stavu.

Dakle, nijesuvještaci u svom mišljenju naveli da se okrivljeni uvrijeme izvršenja krivičnog djela nalazio u stanju samoiskrvljene neuračunljivosti, zato što je prije izvršenja djela popio veću ili manju količinu alkohola ili kako su braneći nalaz na glavnom pretresu naveli u stanju alkoholne intoksikacije, nego se nalazio u stanju alkoholne zavisnosti, kao bolesti koja dovodi do poremećaja psihičkih i tjelesnih funkcija, često, trajnog karaktera. Zato je i svjedok Nović prilikom saslušanja na zapisniku od 20. 09. 2016. godine, na pitanje sudije odgovorio: „...u autobusu kada nam je podijeljena municija, on je (Zmajević) tada izgledao kao pijan, a nije ništa pio...“. I na još jedno pitanje sudije: „Jeste ga osjećali na alkohol“, svjedok je odgovorio: „Ne, ne, ne“. U tom smislu su vještaci pojasnili da se radi o težem duševnom poremećaju, kao psihičkom stanju koje se ne svrstava u trajna duševna oboljenja, duševnu zaostalost, zbog koje se usled zloupotrebe alkohola u dužem vremenskom periodu optuženi bolnički liječio, što je dokazano i medicinskom dokumentacijom. Zbog tog poremećaja, optuženi je okarakterisan i kao ličnost sa visokim stepenom razdraženosti, agresivnog ponašanja, sa smanjenom tolerancijom na frustracije, dodatno objašnjavajući da je stanje komplikovanog pijanstva prolazno stanje i nakon boravka u bolnici nije ispoljavao nikakav vid psihotičnosti, ali jeadržana kao trajna osobina karakterološko svojstvo emocionalno nestabilne ličnosti. Stoga su na pitanje suda i odgovorili da prilikom njihovih pregleda nijesu uočili postojanje dva bitna elementa psihološkog funkcionisanja da bi eventualno mogli predložiti da se optuženom izrekne mјera bezbjednosti obaveznog liječenja.

Na osnovu odluka iz spisa predmeta, uz primjenu člana 50 KZ SRJ sud je optuženom u izrečenu kaznu zatvora uračunao vrijeme provedeno u pritvoru i lišenja slobode, kao u izreci presude.

Prije analize i iznošenja razloga zbog kojih se sud opredijelio da predmetni slučaj riješi uz primjenu odredaba Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, sud će se ukratko osvrnuti na neke istorijske i pravne činjenice, radi jasnijeg sagledavanja normativne strukture funkcionisanja SRJ nakon „raspada“ SFRJ i sticanje nezavisnosti Crne Gore.

Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju (SFRJ) su, po Ustavu iz 1974. godine, činile šest Republika – Crna Gora, Makedonija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija i Socijalistička Republika Srbija, u čijem sastavu su bile dvije Autonomne Pokrajine - Vojvodina i Kosovo i Metohija.

Smatra se da je postojanje SFRJ završeno sa proglašenjem nezavisnosti Slovenije i Hrvatske 25. juna 1991. godine, nakon čega su u aprilu 1992. godine Makedonija i BiH usvojile Deklaracije o proglašenju nezavisnosti, dok su 27. 04. 1992. godine, dvije preostale republike - Srbija i Crna Gora - proglašile Saveznu Republiku Jugoslaviju.

U vrijeme trajanja SRJ i državne zajednice Srbija i Crna Gora, primjenjivali su se po principu podijeljene nadležnosti Krivični zakon SRJ i krivični zakoni njenih republika - Crne Gore i Srbije.

Nesporno je da je sistem Vojnog pravosuđa u VJ, u to vrijeme, funkcionisao i da je bilo moguće vršiti krivično gonjenje pripadnika VJ za krivična djela izvršena u vrijeme oružanog sukoba, te da su u svom radu vojni sudovi na vojna lica primjenjivali Krivične zakone SRJ i njenih konstitutivnih republika pa je očigledno i u tom pogledu optuženi Zmajević Vlado dao izjavu u skladu sa Zakonom pred istražnim sudijom Vojnog suda pri Komandi Prištinskog korpusa.

U vezi predmetnog krivičnog djela – ratni zločin protiv civilnog stanovništva, takođe, treba se podsjetiti da su Odlukom Narodne skupštine, bivša FNRJ, 1950. godine ratifikovane četiri Ženevske konvencije zaključene 1949. godine, koje su stupile na snagu 1950. godine i od kojih se tužilaštvo poziva na povrede IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, dok su dva dopunska Protokola uz ove konvencije otvoreni za potpisivanje 1977. godine. U pitanju je dopunski protokol uz Ženevsku konvenciju od 12. avgusta 1949. godine, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, od 08. juna 1977. godine (Protokol I) i dopunski protokol uz Ženevsku konvenciju od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 08. juna 1977. godine (Protokol II).

Uvriježeno je mišljenje da su značajni dijelovi ženevskih konvencija stekli status običajnog međunarodnog prava i na taj način postali obavezni i za one države koje nijesu ugovornice tih instrumenata. Smatra se posebnim kvalitetom proširivanje njihovog konvencijskog dejstva i na unutrašnje oružane sukobe, odnosno građanske ratove.

Nadalje se treba podsjetiti da je nakon održanog Referenduma o državnoj nezavisnosti (21. maja 2006. godine), Skupština Crne Gore, 03. juna 2006. godine, usvojila Odluku o nezavisnosti, čime je Crna Gora formalno postala nezavisna država.

U članu 5 Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Crne Gore, koji je Ustavotvorna skupština donijela 22. 10. 2007. godine, propisano je da će se „odredbe međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i slobodama, kojima je Crna Gora pristupila prije 03. juna 2006. godine, primjenjivati na pravne odnose nastale nakon potpisivanja“.

U članu 11 Ustavnog zakona je propisano da će se do „donošenja odgovarajućih propisa Crne Gore, shodno primjenjivati propisi državne zajednice Srbija i Crna Gora, ako nisu u suprotnosti sa pravnim poretkom i interesima Crne Gore.“

Skupština Crne Gore je 31. jula donijela Amandmane I – XVI na Ustav Crne Gore, koji čine njegov sastavni dio i stupaju na snagu danom proglašenja.

U Amandmanu 2 je navedeno, da se za krivična djela utvrđuju i kazne izriču po zakonu koji je važio u vrijeme izvršenja djela, osim ako je novi zakon ili propis blaži za učinioca. Tim Amandmanom je zamijenjen član 34 i član 35 Ustava Crne Gore.

U Krivičnom zakonu Savezne Republike Jugoslavije („Službeni list SFRJ“, br. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90, i „Službeni list SRJ“ br. 35/92, 37/93, 24/94, 61/01 od 09.11.) u članu 4 je propisano da se na učinioca primjenjuje zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a ako je poslije izvršenja krivičnog djela izmijenjen zakon jednom ili više puta, primjenjuje se zakon koji je blaži za učinioca.

Takođe, u Krivičnom zakoniku Crne Gore („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 70/03, 13/04, 47/06 i „Službeni list Crne Gore“ br. 40/08, 25/10, 73/10, 32/11, 64/11, 40/13, 56/13, 14/15, 42/15, 58/15, 44/17 i 49/18), u članu 33 je propisano da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a ako je poslije izvršenja izmijenjen zakon jednom ili više puta, primjeniće se zakon koji je najblaži za učinioca.

Imajući u vidu da je optuženi izvršio krivično djelo marta 1999. godine, sud je utvrdio da se u to vrijeme na izvršioce tih krivičnih djela primjenjivao Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije, („Službeni list SRJ“ 44/76, 36/77, 34/84, 37/84,

74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90, i „Službeni list SRJ“ br. 35/92, 37/93), u kojem je u članu 142 propisano krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva i raspon kazne zatvora od najmanje pet godina ili zatvor od dvadeset godina.

Takođe, treba navesti da je Zakonom o izmjenama i dopunama KZ SRJ („Službeni list SRJ“ br. 61/2001), za navedeno djelo iz člana 142 stav 1 bila propisana kazna zatvora od najmanje pet godina ili kazna zatvora od četrdeset godina, a prema Krivičnom zakoniku Crne Gore donijetom 2003. godine (i objavljenom u Službenom listu RCG“ br. 70/2003), za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 428 stav 3 bilo propisano kažnjavanje učinilaca tog krivičnog djela kaznom zatvora od najmanje 10 godina ili kaznom zatvora od trideset godina, u Krivičnom zakoniku (objavljenom u „Službenom listu“. br. 70/03, 13/04, 47/06) koji je počeo da se primjenjuje od 03. 04. 2004. godine za isto krivično djelo, u istom članu, bila propisana kazna zatvora najmanje deset godina ili kazna zatvora od četrdeset godina, u Krivičnom zakoniku (objavljenom u „Sl. list RCG“ br 70/03, 13/04, 47/06 i „Službenom listu CG“ br. 40/08 i 25/10) propisan je istovjetan raspon kazne kao u prethodnom slučaju, dok je u Krivičnom zakoniku Crne Gore („Sl. list RCG“ br 70/03, 13/04, 47/06 i „Službenom listu CG“ br. 40/08, 25/10, 32/11, 64/11, 40/14, 56/13, 42/15, 58/15, 44/17, 49/18), kažnjavanje učinilaca tog krivičnog djela bilo propisano kažnjavanjem zatvorom od najmanje 10 godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Prema tome, kada se ima u vidu da je Krivični zakon od momenta izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva mijenjan u više navrata, u pogledu zaprijećene kazne zatvora, to je sud primjenjujući institut blažeg zakona ocijenio da u konkretnom slučaju treba primijeniti Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije (objavljen u „Službenom listu SRJ“ br. 37/93) koji je tada bio na snazi, jer je on najblaži za optuženog Zmajevića, imajući u vidu da je za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1, taj zakon propisao da će se učinilac kazniti zatvorom najmanje pet godina ili kaznom zatvora od dvadeset godina.

Sud je predstavnike oštećenih porodica, na osnovu člana 239 ZKP-a, uputio da imovinsko pravni zahtjev za naknadu štete u cjelini ostvaruju u parničnom postupku, zato što su oni takav stav preko svog punomoćnika iznijeli u ovom postupku.

Sud nije odlučio o troškovima krivičnog postupka punomoćnika predstavnika oštećenih porodica, zato što nije dostavio specificirani troškovnik, te će sud u slučaju naknadno ispunjenih uslova i zakonitog podnošenja za njihovu naknadu odlučiti na osnovu člana 227 stav 2 ZKP-a.

Kako je sud optuženog oglasio krivim, to je na osnovu člana 229 u vezi člana 226 ZKP-a obavezan na plaćanje troškova krivičnog postupka u iznosu od 5.683,00 eura, koji se tiču vještačenja Komisije vještaka, koju su sačinjavali neuropsihijatar prof. dr Milić Stanko (357,50€), psihijatar dr Golubović Željko (357,50€), psiholog B.S.I. (247,50€), vještačenja vještacima balističke struke Bakić Božidar (176,00€) i sudske medicinske struke prof. dr Šoć Miodrag (313,5€), putnih troškova svjedoka Č.D. (66,00€), kao i nagrade i nužnih izdataka za branioca po službenoj dužnosti A.L. u iznosu od (4.165,00€), te paušal u iznosu od 150 eura, obzirom na trajanje i složenost postupka, i njegovo imovno stanje, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Sa iznijetog odlučeno je kao u izreci presude.

VIŠI SUD U PODGORICI

Dana, 05.06.2019. godine

ZAPISNIČAR

Mila Cupara, s.r

PREDSJEDNIK VIJEĆA SUDIJA

Dragoje Jović, s.r.

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude može se preko ovog suda izjaviti žalba Apelacionom suda Crne Gore u roku od 15 dana od dana dostavljanja njenog prepisa.

Presuda Apelacionog suda br. Kž – S 14/2019 od 18. 11. 2019. godine

Apelacioni sud Crne Gore

Kž-S 14/2019

18. novembar 2019.

U IME CRNE GORE

Kžs. br. 14/201

APELACIONI SUD CRNE GORE, drugostepeni krivični, u vijeću sastavljenom od predsjednika vijeća sudije Milića Međedovića, i članova vijeća sudija Seke Piletić i Ratka Ćupića, uz učešće samostalnog referenta suda zapisničara Mirele Piper Đelević, u krivičnom predmetu protiv optuženog Vlada Zmajevića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ, rješavajući po žalbama branilaca optuženog, adv. Pr. Č., adv. Đ. D. i adv. S. K. svi iz N. S., izjavljenim protiv presude Višeg suda u Podgorici Ks. br. 2/17 od 05. 06. 2019. godine, nakon održane sjednice vijeća u smislu čl. 392 Zakonika o krivičnom postupku, nakon tajnog vijećanja i glasanja dana 18. 11. 2019. godine, donio je

P R E S U D U

ODBIJAJU se kao neosnovane žalbe branilaca optuženog Vlada Zmajevića i potvrđuje presuda Višeg suda u Podgorici Ks. br. 2/17 od 05. 06. 2019. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Podgorici Ks. br. 2/17 od 05.06.2019. godine, optuženi Vlado Zmajević oglašen je krivim zbog izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, činjenično opisano kao u izreci te presude i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 14 (četrnaest) godina, u koju kaznu mu se uračunava vrijeme lišenja slobode i ono koje je proveo u pritvoru od 04. 08. 2016. godine pa nadalje.

Navedenom presudom predstavnici oštećenih porodica pok. Haziraj Ćazima i Ćamile, pok. Idrizi Mijazima i pok. Kadriu Imera upućeni su da imovinskopravni zahtjev za naknadu štete u cijelini ostvaruju u parničnom postupku.

Istom presudom optuženi je obavezan na plaćanje troškova krivičnog postupka u iznosu od 5.683,00€ kao i sudskog paušala u iznosu od 150,00 €, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Protiv nevedene presude blagovremeno su izjavili žalbe branioci optuženog Vlada Zmajevića, advokati P. Č., Đ. D. i S.K. koji žalbe izjavljuju zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7,8 i 9 ZKP, povrede Krivičnog zakonika iz čl. 387 st. 1 tač. 5, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl. 388 ZKP i zbog odluke o krivičnoj sankciji i troškovima postupka iz čl. 389 st. 1 i 3 ZKP, sa predlogom da Apelacioni sud Crne Gore uvaži žalbe odbrane na način što će preinaciti pobijanu presudu i optuženog oslobođiti odgovornosti ili da pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore je, u smislu odredbe člana 392 stav 5 Zakonika o krivičnom postupku, dostavilo

akt Ktž. br. 128/19 od 23. 10. 2019. godine, sa predlogom da se žalbe branilaca optuženog odbiju kao neosnovane.

Po razmatranju prvostepene presude, žalbi i svih spisa predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe člana 398 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku, Apelacioni sud je utvrdio:

- da su žalbe neosnovane.

U postupku donošenja pobijane presude, kao ni u samoj presudi, nijesu učinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka, na čije postojanje ovaj sud kao drugostepeni pazi po službenoj dužnosti, u smislu člana 398 Zakonika o krivičnom postupku, niti one povrede na koje se ukazuje žalbama branilaca optuženog.

Neosnovani su navodi žalbi branilaca optuženog da je prvostepena presuda zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP-a, navodno sa razloga što je zasnovana na dokazu na kojem se ne može zasnivati, tj. na odbranama optuženog iznijetim pred Istražnim sudijom Vojnog suda pri komandi prištinskog korpusa od 03. 04. 1999. godine, i prilikom ponovnog saslušanja pred istim sudom dana 14. 04. 1999. godine, a u kojim iskazima je optuženi priznao izvršenje djela, tj. priznao da je kritične prilike u selu Žegra lišio života tri civila albanske nacionalnosti. U žalbama se pri tom navodi da je optuženi u to vrijeme odgovarao za krivična djela imovinskog karaktera i da je tada upravo za ta krivična djela "koncipirao" svoju odbranu, pa se ta odbrana iznijeta pred Vojnim sudom, odnosno zapisnici na kojima je optuženi tada iznosio odbranu ne mogu koristiti kao dokaz. Prednji navodi su neosnovani. Naime, stoji činjenica da je prema optuženom 1999. godine pred Vojnim sudom bila pokrenuta istraga zbog krivičnog djela teški slučajevi razbojništva i razbojniške krađe iz čl. 168 st. 1 RS u vezi čl. 22 KZJ (koja djela su mu bila stavljeni na teret, zajedno sa drugim licima kao sazvrsiocima). Dakle, radnje koje su optuženom u to vrijeme bile stavljeni na teret nijesu tada bile pravno kvalifikovane kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva, kako je to kasnije kvalifikovano optužnicom Specijalnog državnog tužioca. Međutim, to nije razlog da se odbrana optuženog iznijeta u ranijoj fazi postupka (pred Vojnim sudom) ne može koristiti kao dokaz u kasnijoj fazi postupka, po optužnici Specijalanog državnog tužioca, tim prije što se radi o istim događajima. Dakle, prekvalifikacija djela u kasnijoj fazi postupka, a povodom istih događaja, nije razlog za izdvajanje zapisnika sa odbranama optuženog iznijetim pred istražnim sudijom Vojnog suda, kako se to neosnovano navodi u žalbama branilaca.

Takođe su neosnovani žalbeni navodi da prvostepeni sud nije mogao koristiti kao dokaz izjave svjedoka: Đ. Ž., K. G., Nović Damira (koje je prvostepeni sud saslušao video konferencijskim putem), kao ni izjave svjedoka S. R., Đ. S. i I. N., date pred Višim sudom u Beogradu, a navodno sa razloga što su ova lica povodom istih događaja istovremeno imala i status okrivljenih kod Višeg suda u Vranju. Ovi žalbeni navodi su neosnovani, sa razloga što su izjave koje se koriste u ovom postupku navedena lica dala u svojstvu svjedoka i u skladu sa tim procesnim svojstvom, prilikom davanja izjava propisno su poučena i upozorena. Zbog toga su neosnovani žalbeni navodi da se izjave navedenih lica koje su date u svojstvu svjedoka, ne mogu koristiti kao dokaz u ovom postupku, i da je iste trebalo izdvojiti iz spisa predmeta.

U izjavljenim žalbama se dalje navodi da je optuženi u vrijeme izvršenja krivičnog djela imao status vojnog lica, pa ukidanjem vojnih sudova, radnje sprovedene pred tim sudovima nemaju dokaznu vrijednost u ovom postupku. Međutim, i ovi navodi su neosnovani. Stoji činjenica da je optuženi u vrijeme izvršenja djela imao status vojnog lica, ali to ne znači da ukidanjem vojnih sudova radnje sprovedene pred tim sudovima nemaju dokaznu vrijednost, tim prije što su i vojni sudovi primjenjivali procesne i materijalne zakone (ZKP i KZJ) kao i redovni sudovi. Zato su neosnovani navodi žalbi da se spisi formirani kod vojnog suda, uključujući i zapisnike sa odbranom optuženog, ne mogu koristiti kao dokaz i da ih je zato trebalo izdvojiti iz spisa ovog predmeta.

Neosnovani su žalbeni navodi da su počinjene bitne povrede iz člana 386 stav 1 tačka 8 ZKP-a, navodno sa razloga što je presuda nerazumljiva, protivrječna sama sebi i razlozima presude, u dijelu koji se odnosi na uračunljivost optuženog. Stoji činjenica da se u izreci pobijane presude navodi da je optuženi prilikom izvršenja djela bio "uračunljiv, svjestan svog djela i da je htio njegovo izvršenje i znao da je njegovo djelo protivpravno", a da se u razlozima presude navodi da mu je tom prilikom uračunljivost bila bitno smanjena. Međutim, to ne znači da zbog toga postoji protivurječnost između izreke i datih razloga. Činjenica da je kritične prilike optuženom uračunljivost bila bitno smanjena nije u suprotnosti sa navodima izreke da je optuženi bio uračunljiv. Bitno smanjena uračunljivost u konkretnom slučaju znači da je optuženi bio uračunljiv (kako to stoji u izreci pobijane presude), a određenje "bitno smanjena", samo ukazuje na stepen uračunljivosti.

Neosnovani su i žalbeni navodi da je prvostepena presuda nerazumljiva zato što nije precizno utvrđen broj ispaljenih hitaca, pojedinačno u oštećene Haziraj Ćamile i Idrizi Mijazima, što bi, takođe, značilo da je na taj način počinjena bitna

povreda postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 8 ZKP-a. U izreci se navodi da je optuženi ispalio u njih (tj. u ove oštećene) više projektila iz automatske puške nanoseći im povrede od kojih je kod istih nastupila smrt (a koje povrede su pojedinačno opisane u izreci presude, na osnovu zapisnika o izvršenoj obdukciji njihovih tijela). Sasvim je irelevantno koliko je hitaca pojedinačno optuženi ispalio u ove oštećene, lišavajući ih života, pa izreka presude, nasuprot prednjim žalbenim navodima, zbog toga nije nerazumljiva.

Nijesu osnovani ni žalbeni navodi da je optuženom Zmajević Vladu "povrijeđeno pravo na odbranu i pravično suđenje", zbog toga što su pred vojnim sudom optuženi Zmajević i tada optuženi Đ. Ž. (koji je kasnije imao svojstvo svjedoka) imali zajedničkog branioca po službenoj dužnosti. Ta činjenica ne znači da je optuženom Zmajeviću time bilo povrijeđeno pravo na odbranu i pravično suđenje. Ovo sa razloga što istima nije bilo stavljeno na teret da su radnje za koje se terete zajedno izvršili, a uz to optuženi Zmajević je tada priznao da je počinio radnje stavljene mu na teret, a koje priznanje je ponovio prilikom ponovnog saslušanja pred vojnim sudom i njihove odbrane nijesu bile međusobno suprostavljene.

Isto tako neosnovani su i žalbeni navodi da se bitna povreda postupka sastoji i u tome što nijesu navedene jasne i odlučne činjenice kojima je kako se to navodi u žalbi "izvan razumne sumnje" dokazano da je optuženi odgovoran za smrt oštećenog Kadriju Imera (čobanina kod ovaca), s obzirom da nije izvršena obdukcija njegovog tijela. Ovi navodi su neosnovani, jer je prvostepeni sud na osnovu izvedenih dokaza, a prije svega iskaza svjedoka - očevica događaja Čolić Danijela i svjedoka Kadriju Armenta, čije iskaze pravilno cijeni, utvrdio da je optuženi lišio života oštećenog Kadriju Imera (bez obzira što nije izvršena obdukcija njegovog tijela), o čemu je prvostepeni sud dao dovoljne i jasne razloge koje i ovaj sud prihvata. Naime, svjedok Čolić Danijel (u to vrijeme vojnik) detaljno opisuje događaj, pa navodi da je optuženi izašao iz kamiona i pitao čobanina (tj. oštećenog Kadriju Imera) "ko je i gdje će", pa kada mu je čobanin nešto rekao na "šiptarskom jeziku", da je optuženi Zmajević repetirao automatsku pušku i sa tri ispaljena metka ubio tog čobanina, te da su on i vozač kamiona zbog takvog njegovog postupka doživjeli stres. Ovaj svjedok dalje navodi da kada se optuženi vratio u vozilo, optuženog je pitao zbog čega je to uradio, a da mu je optuženi odgovorio da je to učinio zato što je čobanin Šiptar. Uz to, svjedok Kadriju Arment (sin oštećenog Kadriju Imeri) kazao je da je njegov pokojni otac Imer bio pošao da vradi ovce koje su pasle na livadi pored puta, a da je to bilo na udaljenosti oko 500m od njegove kuće, da se on nalazio ispred kuće i sa tog mjesta video kamion koji se kretao prema Gnjilanima, da je kamion sa zadnje strane bio otkriven i da su u njemu bili vojnici JA, te da je ubrzo čuo pucnjavu iz automatskog oružja, pa kako je pomislio da se njegovom ocu nešto desilo. Osjećajući strah nije odmah krenuo u tom pravcu, već sačekao par minuta, i kada je stigao tamo video je da njegov otac leži na zemlji, te na njemu rane od vatrenog oružja, kao i dva uboda, za koja pretpostavlja da su nanijeta nožem. Dakle, bez obzira što nije izvršena obdukcija tijela oštećenog Kadriju Imera, prvostepeni sud je nasuprot žalbenim navodima, dao jasne i valjane razloge vezano za postupanje optuženog, u odnosu na nastupanje smrti, odnosno lišenje života oštećenog Kadriju Imera.

Neosnovano se izjavljenim žalbama branilaca optuženog Zmajević Vlada osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, kao i pravilnost izvedenih zaključaka iz prvostepene presude, jer je prvostepeni sud na osnovu dokaza izvedenih na glavnom pretresu i njihove svestrane ocjene, pojedinačno i u međusobnoj vezi, pa sve u vezi sa odbranom optuženog, pravilno utvrdio odlučne činjenice i u prvostepenoj presudi ih valjano obrazložio, na kojima je zasnovao svoje zaključke o postojanju krivičnog djela kao i krivici optuženog. S tim u vezi, neosnovano se u žalbama ističe da se pobijana presuda zasniva samo na priznanjima optuženog datim pred Vojnim sudom dana 03. 04. 1999. godine i prilikom ponovnog saslušanja dana 14. 04. 1999. godine. Oba puta optuženi je priznao da je kritične prilike u selu Žegra, Opština Gnjilane, lišio života tri civila albanske nacionalnosti i to dva muškarca i jednu ženu, za koje je zatim utvrđeno da su to bili oštećeni: Haziraj Ćazima, Idrizi Mijazima i Haziraj Ćamila. Detaljno opisujući događaj, optuženi je, pri tom, kazao da je, dok se sa drugim vojnicima kretao vozilom, primjetio jednog civila - mladića za koga je pretpostavio da je "šiptarske nacionalnosti", koji je nakon što ih je ugledao počeo da bježi, da su ga pratili dok je skrenuo u sporednu ulicu, a zatim ušao u jednu kuću iz koje su odmah izašla dva čovjeka, pa kako je padao mrak, a bojeći se da ne upotrijebi oružje, ističe da je odmah zapucao iz automatske puške i "obojicu likvidirao", te da je potom ušao u kuću, u koju je kako navodi, zatekao jednu ženu, koja je počela da ga psuje i pljuje, pa je on iza pojasa izvadio nož, istim je udario dva puta u predjelu glave, te kako ga je ona ponovo pljunula da je on iz automatske puške u nju ispalio jedan metak i tako je lišio života. Ali, pobijana presuda se u tom dijelu ne zasniva samo na priznanju optuženog, već i na drugim dokazima koje je sud cijenio i analizirao (iskazima saslušanih svjedoka i pisanim dokazima), cijeneći te dokaze pojedinačno i dovodeći ih u međusobnu vezu i u vezu sa priznanjima optuženog. Tako svjedok Nović Damir, koji je kritične prilike bio u društvu sa optuženim i koji je bio očeviđac spornog događaja, u osnovi potvrđuje navode optuženog, pa navodi, dok su se vozilom kretali kroz selo Žegra, da su vidjeli jednog momka koji je prošao pored njih, da mu je optuženi rekao da stane, nakon čega je taj momak počeo da bježi, pa su oni krenuli za njim i došli do jedne uske ulice i kuće sa visokim zidovima, da je optuženi prvi ušao u dvorište te kuće, kojom prilikom su se na terasi pojavila dva muškarca, od kojih nijedan nije bio onaj momak kojeg su jurili, da je optuženi u jednom momentu rekao "hoćeš da te ubijem", a zatim u njega iz puške

ispalio hitac i pogodio ga, a zatim drugog upitao "hoćeš tebe" i u njega pucao, da je optuženi zatim ušao u kuću i ženu koja je bila u kući oborio na krevet i vojničkim nožem je udario u čelo. Pošto je on (tj. svjedok Nović Damir) tada optuženom rekao: "Zmajeviću, što radiš, idemo odavde", isti mu je odgovorio: "Evo, sad ću samo da ubijem babu", da je optuženog molio i preklinjao da to ne radi, a optuženi mu rekao: "Izađi da je ubijem", a zatim u nju pucao iz automatske puške. Priznanje optuženog i iskaz svjedoka Nović Damira staje u skladnoj vezi sa iskazom svjedoka Đ. Ž. koji je naveo da mu je svjedok Đ. kazao da je optuženi ubio dva lica šiptarske nacionalnosti i jednu ženu. Priznanje optuženog i iskazi svjedoka Novića i Đ. staje u skladnoj međusobnoj vezi i u vezi sa drugim - pisanim dokazima, a prvenstveno sa nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke i zapisnicima o izvršenim obdukcijama tijela oštećenih Haziraj Čazima, Idrizi Mijazima i Haziraj Čazima u kojima su opisane prostralne povrede na njihovim tijelima, a na oštećenoj Haziraj Čamili rezna rana desne strane lica koja je kako to zaključuje vješetak, posljedica dejstva oštice zamahnutog mehaničkog oruđa, moguće i noža, da je smrt ovih oštećenih nasilne prirode, te da je nastupila uslijed iskravljivanja iz krvnih sudova i rascjepa unutrašnjih organa, a što stoji u skladu i sa nalazom i mišljenjem vještaka balističke struke iz kojeg se utvrđuje da su u dvorištu navedene kuće pronađene čaure kal. 7,62 mm domaće proizvodnje, te sa zapisnikom o uviđaju u kojem je konstatovano da su na licu mjesta zatečeni leševi ovih oštećenih, kao i potvrdom o oduzimanju predmeta u kojoj se konstatiše da su od optuženog oduzeti određeni predmeti, među kojima i automatska puška.

Dakle, neosnovani su navodi žalbi da se pobijana presuda zasniva samo na priznanjima optuženog datim kod Vojnog suda (a koja priznanja, kako to s pravom, konstatiše prvostepeni sud "nije dao uz primjenu sile, prijetnje, obmane, iznude").

U žalbama branilaca se navodi da je u postupku u cilju potpunijeg utvrđena činjeničnog stanja trebalo saslušati NN vozača kamiona s kojim je kritične prilike u selu Žegra došao optuženi sa drugim vojnicima (kada su navedeni civili lišeni života), a da prvostepeni sud nije "uložio napore" da tog vozača pronađe i sasluša. Međutim, i ovi žalbeni navodi su neosnovani, jer s obzirom na druge izvedene dokaze, činjenično stanje je u dovoljnoj mjeri rasvijetljeno i bez saslušanja NN vozača kao svjedoka.

U odnosu na žalbene navode da je trebao izvršiti psihijatrijsko vještačenje svjedoka Nović Damira (koji je kao očevidac događaja i svjedočio o lišenju života tri civila u selu Žegra) da bi se utvrdilo da li je isti "kredibilan svjedok" (jer je kako se to navodi u žalbama isti je, po sopstvenom kazivanju, pio antidepresive i kasnije se liječio "na psihijatriji"), prvostepeni sud je dao dovoljne i valjane razloge, uz konstataciju da optuženi nije imao primjedbe na njegov iskaz, a koje razloge prihvata i ovaj sud.

U žalbama se dalje navodi da je sporan - neprecizan nalaz i mišljenje vještaka balističke struke, da bi se na osnovu takvog nalaza i mišljenja utvrdilo da navedene čaure sa lica mjesta potiču baš od automatske puške koju je dužio optuženi Zmajević, tim prije što su, kako se to navodi u žalbama, takvu pušku dužila i druga lica - vojnici iz njegove jedinice, pri čemu puška koju je optuženi dužio nije ni vještačena. U vezi ovih žalbenih navoda, prvostepeni sud u razlozima presude, s pravom, konstatiše da su vještaci sudske medicinske i balističke struke zaključili da je kao sredstvo izvršenja korišćeno ručno vatreno oružje, s tim što vješatak balističke struke ne isključuje upotrebu automatske puške kao vrste vatrenog oružja, a čija upotreba je dovela do povreda i nasilne smrti oštećenih. Navedene nalaze vještaka medicinske i balističke struke prvostepeni sud pravilno dovodi u vezu sa drugim izvedenim dokazima, prije svega iskazima saslušanih svjedoka, kao i potvrdom o oduzimanju predmeta iz koje se utvrđuje da je od optuženog oduzeta automatska puška. Dakle, prvostepeni sud zaključak koji se odnosi na način lišenja života oštećenih, i s tim u vezi postupanje optuženog, ne temelji samo na osnovu nalaza i mišljenja vještaka balističke struke koji se osporava žalbama, već i na drugim dokazima, kao i iskazima optuženog koje je dao pred Vojnim sudom.

Nijesu osnovani žalbeni navodi da je prvostepeni sud neopravdano odbio predloge odbrane da se izvrši uvid u presude Haškog tribunala u postupku vođenom protiv generala Pavkovića, Lukića i Lazarevića, kao i u krivične prijave podnesene od strane kosovskih Alabana, a iz kojih "materijala" bi se navodno mogla "pronaći" lica koja bi mogla imati saznanja o događajima koji su predmet ovog postupka. Takvi žalbeni navodi su neosnovani, jer je prvostepeni sud dao jasne i valjane razloge zbog kojih takav predlog nije prihvatio, pravilno zaključujući da ne stoji nijedna okolnost kojom bi se dovela veza između pravosnažno presuđenih činjenica u tom predmetu (tj. u predmetu protiv generala Pakovića, Lukića i Lazarevića), sa utvrđenim činjenicama u ovom postupku.

Iz naprijed izloženog, proističe da su neosnovani žalbeni navodi da je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno, već naprotiv, na nesumnjiv način se utvrđuje da je optuženi počinio radnje koje mu se stavljuju na teret, na način, mjesto i vrijeme bliže opisane u izreci prvostepene presude.

Na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud je nasuprot žalbenim navodima, pravilno primijenio krivični zakon kada je radnje optuženog pravno ocijenio kao krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, dajući za takav zaključak jasne i valjane razloge koje i ovaj sud prihvata, a za koje djelo ga je oglasio krivim.

Ovaj sud je ispitao pobijanu presudu i u dijelu odluke o kazni, pa je našao da su žalbe branilaca optuženog i u tom pravcu neosnovane. Prvostepeni sud je pravilno cijenio sve okolnosti koje u smislu čl. 41 KZJ utiču da kazna bude manja ili veća, te pravilno postupio kada je kao otežavajuću okolnost na strani optuženog i cijenio da je optuženi ranije više puta osuđivan (ukupno 8 puta što je utvrđeno iz Izvoda iz kaznene evidencije), kao i težinu nastupjele posljedice (ukupan broj lica koje je optuženi lišio života), a kao olakšavajuću okolnost da je isti porodična osoba - otac jednog djeteta, te okolnost da je djelo izvršio u stanju bitno smanjene uračunljivosti, kako je to utvrđeno na osnovu Nalaza i mišljenja komisije vještaka (neuropsihiatra, psihijatra i psihologa). S tim u vezi, neosnovani su žalbeni navodi da je prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne dao prenaglašen značaj ranijoj osuđivanosti optuženog, a da navodno nije dao adekvatan značaj olakšavajućim okolnostima. Nasuprot takvim žalbenim navodima, a imajući u vidu sve naprijed navedene okolnosti, ovaj sud nalazi da je izrečena kazna zatvora u trajanju od četrnaest godina, srazmjerne težini učinjenog krivičnog djela i optuženom kao učiniocu, te da će se navedenom kaznom ostvariti svrha kažnjavanja, a u okviru opšte svrhe propisivanja i izricanja krivičnih sankcija iz čl. 5 st. 2 KZJ.

Stoji činjenica koja se potencira u žalbama branilaca da optuženom u kaznu zatvora nije pravilno uračunat pritvor. Naime, iz spisa predmeta se utvrđuje da je optuženom rješenjem istražnog sudije Vojnog suda pri Komandi PRK Ki. br. 14/99 određen pritvor u trajanju od 30 dana koji se ima računati od 31.03.1999. godine, te da taj pritvor pobijanom presudom optuženom nije uračunat u izrečenu kaznu zatvora. Međutim, shodno članu 223 ZKP-a, ako uračunavanje pritvora nije pravilno izvršeno, o tome će odlučiti posebnim rješenjem predsjednik vijeća suda koji je studio u prvom stepenu, a što se odnosi i na konkretan slučaj na koji se u žalbama ukazuje.

Žalbama se prvostepena presuda pobjija i zbog odluke o troškovima postupka, uz navođenje razloga da je nezaposlen, da ima dijete i da se nalazi u pritvoru, a sa predlogom da se odredi da troškovi padaju na teret suda. Međutim, i ovi žalbeni navodi su neosnovani, budući da je optuženi, kako je to sam kazao, srednjeg imovnog stanja.

Ovaj sud je cijenio i ostale navode iz izjavljenih žalbi, ali je našao da su bez uticaja na drugačije presuđenje.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu člana 406 Zakonika o krivičnom postupku, odlučeno je kao u izreci ove presude.

APELACIONI SUD CRNE GORE

Podgorica, 18.11.2019. godine

Zapisničar,

Mirela Piper Đelević, s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA,

Milić Međedović, s.r.

Rješenje Vrhovnog suda br. Kž-S II 2/2020 od 09. 06. 2020. godine

Vrhovni sud Crne Gore

Kž-S II 2/2020

09. jun 2020.

Kž-S II. br.2/20

Vrhovni sud Crne Gore, u vijeću sastavljenom od predsjednice suda Vesne Medenica, kao predsjednice vijeća i sudija Stanke Vučinić i Petra Stojanovića, kao članova vijeća, uz učešće samostalnog referenta Ljiljane Košarac, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv okriviljenog Vlada Zmajevića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, odlučujući o žalbi branilaca okriviljenog izjavljenoj protiv rješenja Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 22.04.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 09.06.2020. godine, donio je

RJEŠENJE

Uvažava se žalba branilaca okriviljenog Vlada Zmajevića, pa se ukida rješenje Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 22.04.2020. godine i predmet vraća Vrhovnom državnom tužilaštvu na ponovni postupak i odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 22. 04. 2020. godine, odbijen je kao neosnovan predlog branilaca okriviljenog Vlada Zmajevića, advokata Đ.D. i P.Ć. iz N.S., za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih presuda Višeg suda u Podgorici Ks. br. 2/2017 od 05. 06. 2019. godine i Apelacionog suda Crne Gore Kž-S. br. 14/2019 od 18. 11. 2019. godine, jer nema razloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Protiv ovog rješenja branioci okriviljenog Vlado Zmajević, advokati Đ.D. i P.Ć. iz N.S., izjavili su žalbu jer rješenje ne sadrži razloge zbog kojih je predlog odbijen kao neosnovan (čl. 438 st. 6 ZKP-a), zbog povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP-a i povrede prava okriviljenog na odbranu, s predlogom da ovaj sud uvaži žalbu i predlog branilaca za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti smatra pravno validnim zahtjevom za zaštitu zakonitosti po kome će dalje postupati kao da je podnijet od strane nadležnog državnog tužilaštva.

Po razmatranju pobijanog rješenja, navoda žalbe i svih spisa ovog predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe čl. 417 st. 4 u vezi čl. 386 st. 1 Zakonika o krivičnom postupku, Vrhovni sud je našao da je žalba osnovana.

Osnovano se žalbom branioca okriviljenog ukazuje da pobijano rješenje ne sadrži razloge zbog kojih je predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan u smislu čl. 438 st. 6 ZKP-a.

Naime, u žalbi branilaca okriviljenog, kao i prethodno podnijetom predlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti se navodi da je prвostepena presuda donijeta uz bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP-a, jer je zasnovana na dokazu na kojem se shodno odredbama ZKP-a ne može zasnivati presuda, pri čemu, s obzirom na druge dokaze, nije očigledno da bi bila donijeta ista presuda. Ovo zbog toga što sud odluku o krivičnoj odgovornosti okriviljenog zasniva na odbranama koje je isti dao u prethodnom postupku i u postupku istrage pred Vojnim sudom pri komandi PRK dana 03. 04. 1999. godine i 14. 04. 1999. godine, a povodom istrage zbog postojanja osnovane sumnje da

su okrivljeni Vlado Zmajević i dr. izvršili krivično djelo teški slučajevi razbojničke krađe i razbojništva iz čl. 169 st. 2 u vezi čl. 168 st. 1 KZ RS u vezi čl. 22 KZ SRJ, kada je okrivljeni Zmajević priznao izvršenje krivičnog djela koje mu je stavljen na teret. Branioci su ukazali da je okrivljeni svoju odbranu u prethodnom postupku i postupku istrage pred Vojnim sudom PRK dao izjašnjavajući se na okolnosti izvršenja krivičnog djela imovinskog karaktera, a ne krivičnog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Nadalje je u žalbi navedeno da se Vojni sud oglasio stvarno nenađeljnim za postupanje protiv okrivljenog Zmajevića i dr, pa samim tim radnje sprovedene pred tim sudom nemaju dokaznu vrijednost u postupku. Isto tako, u žalbi se navodi da je u Crnoj Gori pred Specijalnim državnim tužilaštvom pokrenut nov krivični postupak u odnosu na onaj koji je vođen u Republici Srbiji, pa su sporni zapisnici o saslušanju okrivljenog Zmajević morali biti izdvojeni iz spisa ovog predmeta. U žalbi se navodi i to da su ove sporne odbrane date pred Vojnim sudom nezakonite i zbog toga što je okrivljenima Zmajeviću i Đ. postavljen isti branilac po službenoj dužnosti, čime je okrivljenom Zmajeviću direktno povrijeđeno pravo na odbranu i pravo na pravično suđenje. Osim toga, u žalbi je navedeno da je branilac po službenoj dužnosti supsidijarni učesnik u postupku i da on nastupa jedino u situaciji kada se osumnjičeni izjasnio da neće uzeti branioca po izboru, a to što je okrivljeni pasivno pristao da ga brani branilac koga nije on izabrao i koji mu je dodijeljen po službenoj družnosti ne može dovesti do konvalidacije ove nezakonite dokazne radnje jer se na taj način ne može ukloniti učinjena povreda posebnih ustavnih i zakonskih prava okrivljenog lica da sam izabere branioca.

Odlučujući o predlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti državni tužilac je isti odbio kao neosnovan nalazeći da nema razloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Pri tom, državni tužilac u pobijanom rješenju uopšte nije ocijenio navode iz predloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti da li je iskaz okrivljenog Zmajevića, koji je dao u prethodnom postupku i u postupku istrage pred Vojnim sudom pri komandi PRK dana 03. 04. i 14. 04. 1999. godine, pravno valjan dokaz na kojem se mogla zasnovati sudska presuda, to jest da li je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP-a. Takođe, pobijano rješenje ne sadrži razloge u pogledu navoda iz predloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti branilca okrivljenog da li je okrivljenom prilikom davanja prvog iskaza pred Vojnim sudom povrijeđeno pravo na odbranu time što mu je postavljen branilac po službenoj dužnosti, a da prethodno okrivljenom nije predočeno da sam može uzeti branioca i od kakvog je to značaja u pogledu valjanosti iskaza okrivljenog time što je okrivljenom Zmajeviću i svjedoku u ovom predmetu Ž.Đ. postavljen isti branilac po službenoj dužnosti.

Državni tužilac u svojoj odluci je dužan da u smislu čl. 438 st. 6 ZKP-a ocijeni bitne navode iz predloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i da o njima u svojoj odluci da valjane razloge, a što je u konkretnom slučaju izostalo.

Imajući u vidu prednje bilo je nužno ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti Vrhovnom državnom tužilaštvu na ponovni postupak i odlučivanje u kome će otkloniti povrede na koje je ukazano ovim rješenjem nakon čega će biti u mogućnosti da doneše novu na zakonu zasnovanu odluku.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu člana 438 st. 6 ZKP-a odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

VRHOVNI SUD CRNE GORE

Podgorica, 09. 06. 2020. godine

Zapisničar,

Ljiljana Košarac, s.r.

Predsjednica suda-vijeća,

Vesna Medenica, s.r.

Rješenje Vrhovnog suda br. Kž-S II 5/2020 od 29. 09. 2020. godine

Vrhovni sud Crne Gore

Kž-S II 5/2020

29. septembar 2020.

Kž-S II br. 5/20

Vrhovni sud Crne Gore, u vijeću sastavljenom od predsjednice suda Vesne Medenice, kao predsjednice vijeća, Miraša Radovića i Petra Stojanovića, kao članova vijeća, uz učešće samostalnog referenta Ljiljane Košarac, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Vlada Zmajevića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, odlučujući o žalbi branilaca okrivljenog, izjavljene protiv rješenja Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 07.07.2020. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 29.09.2020. godine, donio je

RJEŠENJE

Odbija se kao neosnovana žalba branilaca okrivljenog Vlada Zmajevića i potvrđuje rješenje Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 09.06.2020. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br. 1/20 od 07.07.2020. godine, odbijen je kao neosnovan predlog branilaca okrivljenog Vlada Zmajevića, advokata Đ.D. i P.Ć. iz N.S. od 13.01.2020. godine za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, protiv pravosnažne presude Višeg suda u Podgorici Ks. br. 2/17 od 05.06.2019. godine i Apelacionog suda Crne Gore Kžs. br. 14/19 od 18.11.2019. godine, jer nema razloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Protiv navedenog rješenja branioci okrivljenog Vlada Zmajevića, advokati P.Ć. i Đ.D. iz N.S. jer rješenje ne sadrži razloge zbog kojih je predlog odbijen kao neosnovan, zbog povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP i zbog povrede prava okrivljenog na odbranu, sa predlogom da ovaj sud uvaži žalbu branilaca i da predlog branilaca za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti smatra pravno validnim zahtjevom za zaštitu zakonitosti po kome će dalje postupati kao da je podnijet od strane nadležnog državnog tužilaštva.

Po razmatranju pobijanog rješenja, navoda žalbe i svih spisa ovog predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe čl. 417 st. 4 u vezi čl. 386 st. 1 Zakonika o krivičnom postupku, Vrhovni sud je našao:

- da je žalba neosnovana.

Pobijanim rješenjem ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijetog predloga i za sva zaključenja dati jasni, određeni i dosledni razlozi u skladu sa stanjem u spisima predmeta, pa se neosnovana žalba isto pobija da Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore nije ocijenilo navode branilaca okrivljenog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Cijenio je državni tužilac pobijanim rješenjem navode podnijetog predloga da je drugostepenom presudom počinjena povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 410 st. 1 ZKP i pri tom osnovana zaključio da su takvi navodi neprihvatljivi dajući za svoj zaključak valjane i jasne razloga koje je ovaj sud u cijelosti prihvatio.

Neosnovani su navodi žalbe branilaca okrivljenog da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 7 ZKP time što je presudu zasnovao na iskazu okrivljenog Vlada Zmajevića koji je u prethodnom postupku i postupku istrage pred Vojnim sudom pri komandi Prištinskog korpusa dana 03.04.1999. godine i prilikom njegovog ponovnog saslušanja pred istim sudom 14.04.1999. godine, priznao izvršenje krivičnog djela za koje je kasnije osuđen, a da je okrivljenom u to vrijeme bilo stavljeno na teret izvršenje krivičnog djela imovinskog karaktera i da se zbog toga navedeni iskazi nijesu se mogli koristiti prilikom donošenja presuda nižestepenih sudova. Nesporna je činjenica da je protiv okrivljenog Vlada Zmajevića pred vojnim sudom pokrenut postupak zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo teški slučajevi razbojništva i razbojničke krađe u saizvrsilaštvu iz čl. 169 st. 2 u vezi čl. 1 Krivičnog zakona Republike Srbije u vezi čl. 22 KZ SRJ. U daljem toku krivičnog postupka Specijalno državno tužilaštvo Crne Gore je nakon sprovedene istrage podiglo optužnicu protiv okrivljenog Vlada Zmajevića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ za koje je pravosnažno osuđen. Kako je u pitanju isti životni događaj na koje okolnosti je saslušan okrivljeni pred istražnim sudjom Vojnog suda gdje je priznao da je lišio života tri lica albanske nacionalnosti, a te njegove radnje pravno su kvalifikovane od strane Specijalnog državnog tužilaštva kao krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ. Prekvalifikacija djela u kasnijoj fazi postupka vezano za isti životni događaj ne može predstavljati razlog da se iskazi okrivljenog Zmajevića iz prethodnog postupka i postupka istrage od 03.04.1999. i 14.04.1999. godine smatraju pravno nevaljanim dokazima bez obzira što je okrivljeni kod istražnog sudije Vojnog suda saslušan na okolnosti izvršenja teškog imovinskog djela razbojništva i razbojničke krađe iz čl. 169 st. 2 u vezi čl. 168 st. 1 Krivičnog zakona Republike Srbije u vezi čl. 22 KZ SRJ.

Neosnovano se žalbama branilaca okrivljenog Zmajevića ukazuje da samim prestankom svojstva vojnog lica okrivljenog, a nakon toga i konačnim ukidanjem Vojnih sudova na teritoriji Republike Srbije, radnje sprovedene pred tim sudovima nemaju dokaznu vrijednost u postupku pri čemu se posebno ukazuje da je Specijalno državno tužilaštvo Crne Gore faktički pokrenulo jedan nov krivični postupak protiv okrivljenog Zmajevića za krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava gdje su sve dokazne radnje u postupku od samog početka do završetka istrage sprovedene u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Crne Gore. Ovo iz razloga što je Vojni sud, kao stvarno nadležan postupak istrage protiv okrivljenog Zmajevića zbog osnovane sumnje da je izvršio tri krivična djela teški slučajevi razbojništva i razbojničke krađe u saizvrsilaštvu iz čl. 169 st. 2 u vezi čl. 168 st. 1 KZ Republike Srbije u vezi čl. 22 KZ SRJ sproveo po tada važećim odredbama Zakonika o krivičnom postupku ("Sl. I. SFRJ", br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Sl. I. SRJ", br. 27/92 i 24/94) koji su primjenjivali i redovni sudovi na području tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, pa su se iskazi okrivljenog dati kod Vojnog suda mogli koristiti kasnije kao valjan dokaz, kako je to naprijed navedeno. Prema tome, ne može se prihvati stav branilaca okrivljenog da je ovoj krivično pravnoj stvari prvi iskaz okrivljenog onaj koji je dao pred Specijalnim državnim tužilaštvom Crne Gore koje je donijelo naredbu o sprovođenju istrage Kti-S. br. 11/16 od 05.08.2016. godine zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, jedino pravno valjan dokaz i da se radi o novom potpuno samostalnom i faktički nezavisnom krivičnom postupku od krivičnog postupka koji se vodio pred pravosudnim organima Srbije i da se u ovom predmetu mogu koristiti isključivo dokazi prikupljeni od strane nadležnog Specijalnog državnog tužilaštva Crne Gore.

Takođe, neosnovano se žalbom branilaca okrivljenog ukazuje da je okrivljenom povrijeđeno pravo na odbranu time što mu je pred Vojnim sudom prilikom prvog ispitivanja postavljen branilac po službenoj dužnosti, a da prethodno nije predviđeno da sam može uzeti branioca.

Iz spisa predmeta proizilazi da je okrivljeni Vlado Zmajević prvi put saslušan kod istražnog sudije Vojnog suda pri komandi Prištinskog korpusa dana 03.04.1999. godine o kojem saslušanju je sačinjen zapisnik Ki. br. 14/99. Nakon što je istražni sudija uzeo lične podatke okrivljenog istog je doslovice poučio o njegovim pravima i obavezama navodeći: "poučen u smislu čl. 218 st. 1 ZKP da je dužan da se odazove svakom pozivu ili namjeru da promjeni promjeni prebivalište i upozoren je na posledice ako se po tome ne postupi. Saopšeno mu je da nije dužan da izloži svoju odbranu, niti da odgovara na postavljena pitanja. Poučen u smislu čl. 70 ZKP okrivljeni izjavlja: da želi da mu se omogući odbrana i da se angažuje advokat po službenoj dužnosti". Zatim je na tom zapisniku konstatovano da ispitivanju okrivljenog po službenoj dužnosti prisustvuje advokat M.B. iz P. po rješenju predsjednika suda. Iz ovih konstatacija istražnog sudije Vojnog suda koji se pozvao na odredbu čl. 218 st. 1 i čl. 70 tada važećeg Zakona o krivičnom postupku ("Sl. I. SFRJ", br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Sl. I. SRJ", br. 27/92 i 24/94) i sadržine iskaza okrivljenog Zmajevića proizilazi da je okrivljeni iznio svoju odbranu što ukazuje da je prethodno upoznat zašto se okrivljuje i osnovi sumnje koji stoje protiv njega, te da nije dužan da iznosi svoju odbranu i da je saglasno čl. 70 st. 1 ZKP omogućena stručna pomoć okrivljenom postavljanjem branioca po službenoj dužnosti advokata M.B. iz P, budući da se radilo o obaveznoj odbrani, kada okrivljeni zbog težine krivičnog djela mora imati branioca već prilikom prvog ispitivanja. Kazivanje okrivljenog da želi da mu se omogući odbrana i njegovo prihvatanje da ga brani advokat B, koji je nesporno prisustvovao saslušanju jasno ukazuje da okrivljenom nije povrijeđeno pravo na odbranu postavljenjem branioca po službenoj dužnosti.

Tim što su okrivljeni Vlado Zmajević i Ž.D, koji je kasnije u ovoj krivično pravnoj stvari bio svjedok, prilikom prvog

saslušanja kod istražnog suda Vojnog suda imali zajedničkog branioca po službenoj dužnosti advokata M.B. nije povrijedeno pravo na odbranu okrivljenog Zmajevića, niti njegovo pravo na pravično suđenje. Stoji činjenica da iz iskaza okrivljenog Ž.Đ. od 04.04.1999. godine kod istražnog suda Vojnog suda proizilazi da mu je okrivljeni Zmajević "ispričao da je ubio četiri civila, a da mu je jedan od civila pobjegao", te da je od okrivljenog Đ. uz potvrdu policije prilikom hapšenja privremeno oduzete tri narukvice i jedan zlatni lanac za koje predmete okrivljeni Đ. je kazao da mu ih je dao okrivljeni Zmajević. Navedene suprotnosti u iskazima okrivljenih Zmajevića i Đ. u najranijoj fazi krivičnog postupka na koje je ukazano žalbom branilaca okrivljenog bile bi od značaj da su okrivljeni Zmajević i Đ. za isto krivično djelo optuženi kao saizvrsioci kada ne bi mogli imati istog branioca i u toj situaciji moglo bi se govoriti o povredi prava na pravično suđenje. Međutim, u konkretnom slučaju iskaz okrivljenog Ž.Đ. dat istražnom sudiji Vojnog suda pri komandi Prištinskog korpusa od 04.04.1999. godine je izdvojen iz spisa predmeta nakon čega je Đ. saslušan u svojstvu svjedoka. Prema tome, iskazi okrivljenog Zmajevića iz istrage su pravno valjani dokazi na kojima se mogla zasnovati sudska presuda bez obzira što je u toj fazi postupka okrivljeni Zmajević imao istog branioca po službenoj dužnosti koji je postavljen i okrivljenom Ž.Đ. protiv kojeg nije došlo do podizanja optužnice u predmetnoj krivičnoj stvari već je isti saslušan kao svjedok, pa se neosnovano žalbom branilaca okrivljenog Zmajevića ukazuje da je povrijedeno pravo na odbranu i pravično suđenje okrivljenom.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl. 438 st. 5 Zakonika o krivičnom postupku odlučeno je kao u izreci rješenja.

VRHOVNI SUD CRNE GORE

Podgorica, 29.09.2020. godine

Zapisničar,

Ljiljana Košarac, s.r.

Predsjednica suda – vijeća,

Vesna Medenica, s.r.

